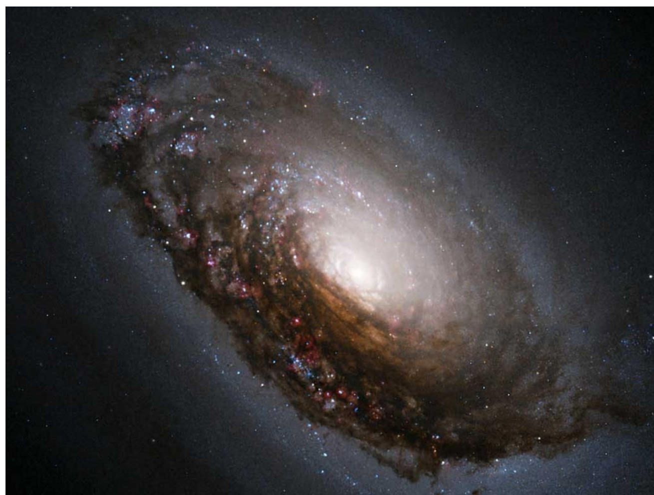
RADU TEODORESCU

ASTRONOMIE ŞI ANGELOLOGIE

România 2011

CUPRINS

INTRODUCERE

„Şi am văzut şi am auzit glas de îngeri mulţi, de jur împrejurul tronului şi al fiinţelor şi al bătrânilor, şi era numărul lor zeci de mii de zeci de mii şi mii de mii” (Apocalipsa 5, 11).

Din cele mai vechi vremuri omul a fost preocupat de originea cosmosului şi a lumii. Filosofi, cosmologi, savanţi şi erudiţi au emis teorii referitoare la originea cosmosului, a lumii şi a omului. În acest sens, a existat am putea spune o ştiinţă care a ieşit din cosmologie. Este vorba mai mult decât orice de astronomie. Astronomia spre deosebire de cosmologie este am putea spune o altă ramură a ştiinţelor: „**Astronomia**, (din limba greacă, άστρον *astron*: stea, νόμος *nomos*: lege) este știința care studiază legile ce guvernează cosmosul, adică corpurile cerești și evenimentele ce au loc dincolo de atmosfera terestră cum ar fi stelele, planetele, cometele, galaxiile sau radiațiile cosmice de fond. La fel, studiază forma și formarea universului. Cei care studiază astronomia se numesc astronomi. Astronomia este una dintre cele mai vechi științe datând încă din perioada Greciei Antice. În secolul al VII-lea în Anglia astronomii se foloseau de poziția stelelor în navigație (vezi istoria astronomiei). În perioada contemporană, aproape toți astronomii au cunoștințe solide de fizică iar rezultatele observațiilor sunt puse în context astrofizic, astfel încât astronomia și astrofizica au dobândit definiții foarte apropiate. Astronomia nu trebuie confundată cu astrologia, o pseudoștiință care încearcă să prezică destinul persoanelor pe baza traiectoriilor unor obiecte cerești. În Grecia Antică, ca și în alte civilizații antice, astronomia conținea în mare parte astrometrie, calculând pozițiile stelelor și ale planetelor pe cer. Mai târziu, Kepler și Newton au publicat lucrări despre mecanica cerească, descriind matematic mișcarea corpurilor din sistemul solar și interacțiunea lor sub acțiunea gravitației. Astronomii moderni se folosesc de aceste principii, iar cu ajutorul telescoapelor, spectrografelor, calculatoarelor, observatoarelor astronomice, le este mai ușor de înțeles natura fizică a acestor obiecte cerești.”[1]

Astronomia ne spune astfel că universul este mai mult decât orice compus din mai multe planete sau stele. Astfel se estimează că numai Calea Lactee galaxia noastră are un număr de 50,000,000 planete. În total se presupune că în univers ar exista apriximativ 1011 biliaone galaxii. Prin urmare am putea face un calcul matematic referirtor la câte planete sunt în univers. Prin urmare numărul total al planetelor din univers ar fii undeva la 5.055.000.000.000 planete [aproximativ 5 biliarde sau triliarde planete]. Oricum alte teorii susţin că există uneva în jur de de mai puţin de 5 triliarde. Evident, în astronomia modernă acesta este am putea spune un număr aproximativ, fiindcă în realitate nimeni nu ştie exact numărul total. Acest număr impresionant de planete şi de constelaţii a dus din cele mai vechi vremuri la o ştiinţă anume sau mai bine spus la o discipilnă de studiu care să studieze aceste planete şi care să le denumească. Această ştiinţă a fost denumită astronomie.[2]

---

[1] http://ro.wikipedia.org/wiki/Astronomie.

[2] Din astronomie a ieşit o altă pesudo-ştiinţă. Este vorba mai mult decât orice de astrologie. Astrologia a fost dincolo de orice considerată ca fiind ocultă fiindcă în ea găsim îmbinate date ştiinţifice cu foarte multe

Prin urmare, putem vorbii cât se poate de mult de astronomie, dar nu putem vorbii de o exactitate a astronomiei fiindcă astronomia este încă o ştiinţă în dezvoltare.[3] Dintre cei mai celebrii astronomi amintim pe Hiparcus şi Ptolemeu, pe Aristarh din Samos, pe Nasir al din al Tusi, Nicolae Copernic, Tycho Breathe, Johannes Kepler, Galileo Galilei, Isaac Newton, Subbrahmanian Chandrasekhar, Ejnar Hertzsprung sau pe Edwin Hubble. Ca să pomenim numai pe câţiva dintre cei mai renumiţi. Numărul total al astronomilor din istorie nu se cunoaşte. Oricum, au fost foarte mulţi astronomi care s-au dedicat acestei ştiinţe care a dat mari rezultate în trecut.

Ortodoxia şi teologii ortodocşi sunt conştienţi că în faţa acestui impresionat număr de planete din cosmos, aproximativ 5 biliarde după estimările ştiinţifice recente trebuie să ofere o opinie sau mai mult decât atât o consideraţie pe această temă. Prin urmare, în teologia ortodoxă a existat în trecut am putea spune ceea ce am putea denumii dialogul dintre astronomie şi ortodoxie care s-a manifestat cel mai mult în plan cosmologic. Mai înainte de a putea vorbii de astronomie în sens deplin şi definitiv trebuie să vorbim am putea spune de cosmologie. Ce este cosmologia? Cosmologia spre deosebire de astronomie studiază o ramură separată care este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii „istoria sau apariţia universului."[4]

Prin urmare, am putea spune că cosmologia şi astronomia sunt două obiecte de studiu separate. Dar ele se înrudesc sau mai mult decât orice sunt ceea ce am putea denumii originea comună. Cea mai mare discuţie referitor la originea cosmosului sau la cosmologie sau istoria cosmosului are loc pe două câmpuri: religios şi ştiinţific. A fost evidentă apariţia cosmosului. Cum a apărut cosmosul? Acesta este una dintre cele mai dificile întrebări pe care trebuie să o analizăm şi la care nu vom pretinde că vom oferi un răspuns absolut dar oricum vom da un răspuns cel puţin „relativ" sau „probabil." Ceea ce a fost am putea spune cât se poate de discutat în epocă a fost mai mult decât orice originea universului? A apărut universul singur fără să fie nevoie de implicaţiile lui Dumnezeu? Răspunsul la această întrebare a variat în istorie. După cosmologiiie monoteiste ca şi cea profesată de Scritpură [în special scrierile lui Moise], universul a fost creat de un singur de Dumnezeu.[5] În păgânismul antic însă nu se credea acest lucru ci se credea că universul este produsul a mai multor zei sau demiurgi. Prin urmare în cosmologia religioasă au existat am putea spune mai multe „dezbateri" referitoare la cosmologie. Astfel unii au crezut într-o cosmologie religioasă în timp ce alţii au crezut într-o cosmologie ştiinţifică. Aceasta fiindcă după cum am spus cosmologia antică religioasă era mai mult decât orice bazată pe un politeism cosmologic. Ori acest lucru, în special în timpul evului mediu a stârnit am putea spune foarte multe nelinişti şi

---

superstiţii şi aluzii religioase. Biserica Ortodoxă în special a condamnat astrologia. Cel mai mult astrologia a fost condamnată din cauza horoscopului care pentru ortodoxie este o practică ocultă şi superstiţioasă.

[3] Trebuie menţionat că din astronomie s-a mai desprins o altă ştiinţă. Este vorba de astrometrie care este ştiinţa care măsoasă planetele de pe cer. Ceea ce trebuie să menţionăm este că astronomia este o ştiinţă care este încă în „dezvoltare" şi în „expansiune." Chiar dacă în cadrul astronomiei actuale există o hegemonie a serilor de subdiviziuni ştiinţifice, astronomie a rămas aceiaşi ştiinţă din antichitate.

[4] Dintre cei mai celebrii cosmologi am putea denumii pe Roger Bacon, Dimitry Grienvich, Philolaos, Seleucos din Selucia, Aryabatha, John Philoponus, Alkindus, Saadia Gaon, Algazel, Fakhr al din al Razi. Nilakhanta Somayaji, Tycho Brahe, Rene Descartes, Johan Lambert, Willem de Sitter şi mulţi alţii pe care nu îi pot enumra pe toţi.

[5] Din scriptura iudeo-creştină s-a inspirat mai mult decât orice Mohamed când a scris coranul care nu este decât o imitaţie a Scripturii sau a Bibliei iudeo-creştine.

dezacorduri în lumea ştiinţifică. În special în evul mediu lumea nu mai vroia să accepte tot ceea ce venea din religie dacă nu era verificat şi ştiinţific.

Cosmologia medievală devenea am putea spune cât se poate de mult separată de cosmologia antică politeistă.[6] Dar oricum, odată cu Hristos v-a apare o altă cosmologie care v-a echita am putea spune acel proces de „frângere" al cosmologiei antice de cea medievală prin recursul la ştiinţă. Din evul mediu v-a fii acceptat ca fiind adevărat şi real tot ceea ce este am putea spune ştiinţific în plan cosmologic şi astronomic. Cosmologia medievală a fost fără de nici o îndoială ceea ce am putea denumii „o reevaluare sau o revoluţionare" deplină a cunoştinţelor din această categorie. Universul devenea astfel un câmp deschis investigaţiilor ştiinţifice. Ştiinţa avea să fie cea care v-a hotărâ şi v-a decide ceea ce este astronomic şi cosmologic.

Astronomia a avut astfel spus multe de câştigat din „dezvoltarea ştiinţifică" sau din accentul pe ştiinţă în spaţiul investigaţiilor astronomice şi cosmologice. Astronomia a început să mai aibă încă o ştiinţă de dezvoltare sau mai bine spus decât orice o ştiinţă care venea în sprijinul cunoştinţelor care le avem legate de astronomie. Miliardele de planete pe care omul le poate vedea pe bolta cerească am putea spune că nu sunt numai procesul unei „credinţe religioase oarbe" ci mai mult decât orice există şi o metodă de abordare ştiinţifică.

Cosmologia din cele mai vechi vremuri a pus la baza universului şi a cosmosului ceea ce am putea denumii „materia" care era în sens cosmologic tema centrală a cosmologiei. Cosmologia era astfel ştiinţa care „justifica" sau mai mult decât orice explica apariţia, existenţa şi finalul universului. Universul era astfel în cosmologia modernă şi este şi în cea actuală produsul voinţei creatoare a lui Dumnezeu. Dumnezeu era astfel „motorul principal" al universului care în teologie se numeşte creaţie. Ca şi creator al universului şi fondator al ştiinţei astronomice, Dumnezeu este suveran în cosmosul creat de Sine şi este Cel care ia dat un scop şi un ţel preetern. Ţelul cosmosului este cel mai mult în raportul cu omul arătarea „atotputerniciei lui Dumnezeu" şi mai mult decât orice „revelarea lui Dumnezeu." În cosmos am putea spune că are loc din punct de vedere teologic ortodox „revelarea lui Dumnezeu." Dumnezeu se poate spune că se revelează pe Sine în existenţa cosmosului. La fel de bine tot Dumenezu a stabilit „legile sau regulile" după care operează universul. Am putea spune că Dumnezeu este Cel care „conduce sau comandă" universul.

În cosmologia ortodoxă şi în special în cea creştin ortodoxă, „Dumnezeu este mai mult decât orice" Cel care conduce universul sau dincolo de orice este autoritatea ultimă şi absolută din univers. Creştineşte Dumnezeu este dincolo de orice „suveranul universului." Cum trebuie să înţelegem faptul că Dumnezeu este „suveran al universului?" Ca şi creator al Universului Dumnezeu este Cel care am putea spune „proniază" sau mai mult decât orice susţine universul. Teologia ortodoxă mărturiseşte astfel că toată complexitatea universului nu putea apare din nimic sau nu este am putea spune un produs al hazardului. Dumnezeu a

[6] Cosmologia egipteană antică de exemplu profesa crezul în Isis şi Osiris ca şi zei creatori ai universului fără să dea am putea spune nici un fel de explicaţie ştiinţifică. Aceasta a dus am putea spune la „ruptura" dintre ştiinţă şi religie. În ştiinţă universl v-a devenii produsul acelui Big-Bang primordial. Teoria a fost popularizază în special în secolul al XX-lea.

creat prin urmare universul cu tot ceea ce există în el.[7] Ştim astfel că univerul nu este am putea spune produsul hazardului sau mai mult decât orice nu este în orice caz produs al întâmplării. În univers există o rânduială sau o ordine care a fost stabilită de Dumnezeu. Legile sau rânduielile universului sunt mai mult decât orice produsul voinţei creatoare a lui Dumnezeu.

Prin urmare, după cum ne spune cosmologia creştină tot ceea ce a fost creat în univers a fost creat de Dumnezeu şi din voinţa lui Dumnezeu. Universul cu toată complexitatea lui nu este existent în sine. El îşi are cauza în Dumnezeu şi mai mult decât atât este am putea spune susţinut de Dumnezeu. Prin urmare, cosmologia creştin ortodoxă susţine că Dumnezeu este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii „cauza creatoare" a universului şi a vieţii. Dar cum am spus, cosmologia a fost un teren de intersecţie dintre mai multe ramuri ştiinţifice. Ştiinţa în sine este mai mult decât orice doar o expoziţie a adevărurilor legate de existenţa lui Dumnezeu.[8]

Ştim astfel că Dumnezeu este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii „supremul rânduitor sau legiuitor al cosmsoului." Creat de Dumnezeu cosmosul sau universul am putea spune că are un rost sau o ţel pe care numai Dumnezeu îl cunoaşte. Sensul universului se descoperă nu în „experimentele astronomice sau cosmologice" ale lumii de azi ci mai mult decât orice în voia lui Dumnezeu care susţine dincolo de orice tot ceea ce este creat şi tot ceea ce este făcut.

Astfel, mai îniante de a vorbii de astronomie putem vorbii în special de două categorii de „cosmologie": este vorba mai mult decât orice de cosmologia religioasă sau de cea ştiinţifică. Ba mai multe decât atât s-a vorbit şi de o „cosmologie sacră." În creştinism după cum am arătat este cât se poate de evident că Dumnezeu este autor al universului şi El este este sensul sau raţiunea ultimă în univers.[9] O altă personalitate am putea spune cât se poate de marcantă a „cosmologiei creştine" a fost Origen din Alexandria.

Prin urmare ştim foarte bine că Dumnezeu este creator a tot ceea ce există şi că tot ceea ce s-a creat, s-a creat de Dumnezeu. Dumnezeu este mai mult decât orice Cel care deţine am spune ţelul final al lumii şi al universului. Ca şi existenţă creată universul este un alt mediu de experimentare a lui Dumnezeu. „From the late ninth century onwards Eriugena exercised considerable influence within Latin Christianity, notably through the *Periphyseon* and his translation of the Dionysian corpus. However, with the condemnation of the *Periphyseon* for 'heresy' by the Catholic Church in 1210 and again in 1225, its author was consigned to obscurity. When the English scholar Thomas Gale dared to print the *Periphyseon* for the first time (in 1681 at Oxford), the work was promptly consigned to the Index of banned books, where it would remain until the second Vatican council almost 300

[7] O lucrare pe această temă a fost scrisă de Lucian Răzvan Petcu, *Cosmologie creştină şi teoriile fizicii moderne,* (Editura Sofia: Bucureşti, 2008).

[8] Popper, Karl R. Objective Knowledge. Clarendon Press London 1973 p.40, Gilkey, Langdon Religion and the Scientific Future. Harper and Row New York 1970 p.53-54, and Bunge, Mario Les Présupposés et les Produits métaphysiques de la science et de la technologie contemporaine. pp.193-206 in Science et Métaphysique Dockx, Settle, et al. Ed. Beauchesne Paris 1976 254 p.

[9] Bouteneff, Peter (2008). Beginnings. Ancient Christian Readings of the Biblical Creation Narratives. Grand Rapids, Michigan: Baker Academic.

years later. However, during the nineteenth century, a full millennium after his lifetime, Eriugena was rediscovered by German, French, and Russian scholars. Finally, in the closing decades of the twentieth century and into the new millennium he has been reclaimed with justified pride by Irish scholars such as John O'Meara, Mary Brennan, Dermot Moran, James McEvoy, Deirdre Carabine, and Catherine Kavanagh. In summary, we may state that the Christian Platonist cosmology entails a duality of divine creation: God creates the intelligible world of archetypes directly and the sensible world of phenomena indirectly. This duality also pertains to time, in that the creation of the archetypes takes place outside time while their unfolding takes place within time. The world is therefore both eternal and created: eternal from the point of view of the archetypes and created from the point of view of the phenomena. In evolutionary terms, the Platonist Christian view of creation implies that the diversity of life on Earth is due to the unfolding in space-time of the divine ideas. From an evolutionary viewpoint there are arguments for and against this cosmology. On the one hand, if a gradual transformation of species into new forms actually does occur, as postulated by both classical Darwinism and Neo-Darwinism, then the evolutionary process could not be seen as based on archetypes, since the latter are by definition immutable. On the other hand, if new species are formed relatively fast, as suggested by the lack of transitional forms and the sudden appearance of new species in the fossil record, then the evolutionary process could reasonably be viewed as the temporal unfolding of eternal archetypes. The theory of punctuated equilibrium as first proposed by the American scholars Stephen Jay Gould and Niles Eldridge in 1972 might well be compatible with such an understanding, and thus with Christian."[10]

Ştim astfel că astronomia este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii studiul planetelor şi a existenţelor lor. Din cele mai vechi vremuri omul a fost fascinat de "spaţiul cosmic." Acest gen de fascinaţie a omului a dus la ceea ce am putea denumii un nou gen de literatură Science Fiction, SF care trebuie să spunem că a insufleţit pe parcursul veacurilor milioane de minţi umane dorinice să vadă ceea ce este dincolo de univers şi de limitaţiile spaţiului cosmic. Din cele mai vechi vremuri omul a fost dornic de a explora, „necunoscutul şi de a afla tainele spaţiului cosmic" care a fost perntru umanitate o provocare. Teologii şi Biserica nu s-au lăsat dincolo de aşteptările acestei provocări. Astfel, teologii au arătat cât se poate de mult că Dumnezeu este mai mult decât orice Cel care după cum am spus a dat un sens universului şi cosmosului.

Ortodoxia afirmă că universul este creat ca fiind bun şi este făcut de Dumnezeu şi de voia Sa. Dumnezeu a fost Cel care mai înainte de începuturile timpurilor a stabilit am putea spune legile universului care ulterior au fost contestate de om. Cea ce este cât se poate de paradoxal este că ortodoxia a vorbit din cele mai vechi vremuri de un „plan al lui Dumnezeu faţă de univers şi de comos." Acest plan al lui Dumnezeu nu este am putea spune cunsocut omului şi umanităţii în deplinătate. Dumnezeu nu a descoperit omului tot ceea ce ţine de univers şi de existenţa sa.

În acest sens, ortodoxia crede că toată cosmologia universului a fost lăsată de Dumenezu cu un scop cât se poate de evident şi cât se poate precis. Universul este în cosmologia ortodoxă „o expresie a voinţei creatoare." Dumnezeu este ca şi energie şi putere

[10] http://www.earlychurch.org.uk/pdf/origen_de-beer.pdf.

nelimitat. Totuşi, ceea ce teologii ortodocşi au arătat este că universul este limitat. În acest sens, cosmologiile care nu afirmă existenţa lui Dumnezeu cred că universul este nelimitat şi infinit.

Ar trebui să spunem că numai Dumnezeu este Cel care infinit sau mai mult decât atât Dumnezeu este autor al infinitului. În acest sens, cosmologia şi astronomia tradiţională nu consideră că universul este nelimitat şi infinit. Dumneezu este atotputernic şi infinit. Lumea şi universul în sens tradiţional a ieşit de la Dumnezeu şi am putea spune că se v-a întoarce la Dumnezeu. În acelaşi timp, trebuie să spunem savanţilor şi marilor oameni de ştiinţă că Dumnezeu este mai mult decât orice autor a tot ceea ce există şi că trebuie să îl căutăm pe Dumnezeu în univers mai mult decât orice. Toată complexitatea universului care depăşeşte capacităţile noastre de cuprindere cu cele aproximativ 5 biliarde de planete cât cuprinde universul, sunt produsul precis al unei voinţe care a creat am putea spune mai mult decât orice o „rânduială şi o organizare” în univers şi în tot ceea ce există.

Dumnezeu este am putea spune „cauza ultimă a universului.” În spre Dumnezeu se îndreaptă şi îşi caută originea tot ceea ce există. Oricum, o întrebare care s-a ridicat în teologie este care sau ce a fost rolul îngerilor lui Dumnezeu în creaţia universului. Pe această temă s-au emis mai multe ipoteze. Principala teorie este „îngerii L-au asistat sau au fost alături de Dumneezu la creaţia cosmosului.” Dumnezeu este creator al lumii şi al universului dar am putea spune că tot Dumnezeu a avut şi asistenţi sau însoţitori în creaţia universului şi a lumii văzute. Astfel, în concepţia biblică Dumnezeu este dincolo de orice „cauza ultimă a cosmosului.” Dumnezeu este Cel care deţine am putea spune „înţelegerea finală” a cosmosului şi a tot ceea ce există.

Ca şi fiinţă supranaturală Dumnezeu există dincolo de univers şi de limitaţiile sale. Tot ceea ce ţine de acest fapt şi de explicarea lui pe înţelesul omului contemporan şi a celor care vieţuim astăzi v-a fii subiectul prezentului volum. Prezentul volum se doreşte un dialog şi o împăcare dintre angelologie şi astronomie sau cosmologie.

ASTRONOMIA ÎNTRE RELIGIE ŞI ŞTIINŢĂ

„El (este — n.n.) Creatorul universului, Cel care a pus ordine în univers, pentru că cuvântul Dumnezeu, Θεός, vine de la Νέσις (punere) şi τάξις (ordine). În «Predica lui Petru» vei găsi că Domnul este numit «Lege şi Cuvânt».” (Clement Alexandrinul, Stromatele, Stromata I, Cap. XXIX, 182.2.-182.3., în PSB, vol. 5, p. 113)

După cum am arătat, există am putea spune două curente care definesc am putea spune astronomia. Ştiinţa şi religia. Astfel, trebuie să spunem că mai mult decât orice astronomia este o ştiinţă sau o epistemologie. Ştiinţa este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii cea care defineşte astronomia sau conţinutul astronomiei. Astronomia este astfel am putea spune cât se poate de ştiinţifică. Totuşi, au existat şi anumite concepţii religioase ale astronomiei sau mai bine spus legate de astronomie. Astronomia era astfel mai mult decât oriece studiul sistematic al corpurilor stelare. Fascinaţia omului cu spaţiul cosmic nu a încetat. Producţii celebre legate de teme de astronomie cum ar fii Star Treck sau Star Wars are avut mai mult decât orice ceea ce am putea denumii un iz „religios.” În faţa complexităţii astronomice a universului omul a simţit atât nevoia unie investigaţii ştiinţifice cât şi un profund sentiment religios.

Astfel, această combinaţie stranie de religie şi ştiinţă a dar naştere unei aşa numite ştiinţe care pretinde că poate da răspuns la mai toate întrebările omului legate de existenţă şi de viaţa sau destinul său. Mai mult decât orice astrologia se bazează pe mari falsităţi. Această combinaţie dintre astronomie şi religie a dat naştere unei pseudo-ştiinţe care după cum am spus este mai mult decât orice o falsitate şi o răstălmărice a adevărului ştiinţific. Produsul acesta ambiguu dintre astronomie ca şi ştiinţă sau religin, în astrologie a dat naştere la ceea ce am putea denumii ca şi horoscop. Ce este prin urmare un horoscop. Horoscopul este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii ca şi prelungirea acestei erori sau confuzii dintre astronomie şi astrologie.

Teologii şi în special teologii ortodocşi au fost de mai multe orice chemaţi să dea un „verdict” în ceea ce priveşte relaţia ambiguu de mult dezvoltată dintre ştiinţă şi religie. Ştiinţa este mai mult decât orice cea care fondează astronomia şi nu astrologia. Astrologia este pentru teologii ortodocşi ceva sau mai mult decât orice o categorie care ţine mai mult de ocult şi de paranormal.

Această mutaţie dintre astronomie şi astrologie după cum am arătat în această introducere a plecat mai mult decât orice din ceea ce am putea denumii „neînţelegerea dintre cosmologia religioasă şi cea ştiinţifică.” Astfel, această neînţelegere s-a perpetuat şi în domeniul astronomiei practice rezultând în aşa numnitele horoscopuri care pretind pe baze astronomice că pot da „preziceri şi previziuni” despre viitorul omului, al unei ţări, al unui oraş sau al unei metropole. Astfel, ortodoxia a respins fondarea astrolonomiei pe baze religioase, dar ceea ce stabilit mai mult decât orice ortodoxia a fost fără de nici o îndoială ceea ce am putea denumii o cosmologie religioasă care îl are pe Dumneezu ca şi creator şi nu alte teorii cum ar fii cea a big bangului.

În ortodoxie Dumnezeu este mai mult mult creatorul absolut al cosmosului şi nu există nici un fel de îndoială în această părivinţă. După cum am spus Dumnezeu a fost cel care a stabilit legile şi rânduiala din cosmos sau mai mult decât orice ceea ce am putea denumii „ordinea din univers.” Dumneezu este astfel creator al unui univers care cum am spus depăşeşte limitele sau capacitatea noastră de înţelegere, dar Dumnezeu nu este în nici un caz autor al creazurilor în horoscop. Horoscopul este am putea spune respins de ortodoxie ca şi provenind din ocultism.

Este astfel cât de poate de evident că voia lui Dumneezu nu se face cunoscută pe sine prin intermediul planetelor care au cel mai mult un curs astronomic. Voia lui Dumnezeu nu necesită predicţii astrologice cum este cel al horoscopului ci mai mult decât orice ceea ce am putea denumii „asceză, contemplaţie şi rugăciune.” Dumnezeu a fost mai mult decât orice ceea ce am putea denumii creator al stelelor.

Universul nu are astfel nici un rol în a influenţa „rolul sau viaţa” omului. Universule este mai mult decât orice un mediu în care omul devine am putea spune conştient de prezenţa lui Dumnezeu şi de atotputernicia creatoare a lui Dumnezeu. În acest sens, astrologia nu are un loc ştiinţific ci este fondată cel mai mult pe superstiţii şi pe crezuri cât se poate de nesigure.[11] Astrologia este privită de teologi ca şi un domeniu ocult şi supersiţios. Universul are legi proprii care diferă am putea spune de legile prin care se conduce sau se dezvoltă viaţa omului.

Astfel, în special din astrologie, care după cum am arătat este o falsă speculaţie a cosmologiei şi a aatrolomiei au ieşit în special două domenii oculte sau paradormale: horoscopul şi zodiacul. Zodiacul pretinde că speciile umane sau omul în spine poate fii grupat în 12 mari categorii astrologice care sunt sub conducerea lui Dumnezeu. După cum am spus Biserica Ortodoxă a respins aceste crezuri ca fiind false şi oculte. Este mai mult decât orice ceea am putea denumii cât se poate de improbabil şi de imposibil de a crede că mişcarea planetelor pe orbită la miliarde de ani lumină de pământ pot influenţa sau decide soarta omului.

Prin urmare, zodiacul şi horoscopul care sunt derivate din aceste crezuri parapsihologice sau paranormale se bazează pe surperstiţii şi mai mult decât orice pe ceea ce am putea denumii „nesiguranţa sau presupunerile unor anumiţi oameni.” Evident, teoriile astrologice ale horoscoapelor şi ale zodiacelor care au „inundat” am putea spune mai mult decât orice lumea de azi sunt cât se poate de reprobabile.[12]

---

[11] http://www.oroskopos.gr.

[12] În mass media de azi putem vedea mai mult decât orice o „invazie” de horoscoape şi de zodii care ne spun că se bazează pe date astrologice extrem de sigure şi de precise. Astfel internetul, ziarele, televiziunile şi radiourile în special ne învaţă încă din fragedă pruncie să credem în diferite teorii astrologice cum că lumea este condusă de „puteri sau forţe cosmice” impersonale.

Soarta omului este decisă de Dumnezeu sau mai bine spusne este hotărâtă de un Dumnezeu personal şi nu de forţe sau puterci cosmice impersonale. Oricum, ceea ce este de remarcat, este că ortodoxia este de acord cu astronomia cca şi şiinţă şi nu cu astrologia ca şi ştiinţă. Astfel, dovezile astronomice sunt subiectul investigaţiei laboroarelor şi a centrelor de studiu astronomic dintre care cele mai celebre sunt European Space Angecy[13] şi NASA.[14]

Prin urmare, viaţa omului este sub direcţionarea sau sub conducerea lui Dumnezeu. Acest lucru a fost exprimat în mai multe teorii şi mai multe opinii ştiinţifice sau religioase. Ceea ce a fost cel mai problematic în acest sens în ceea ce priveşte existenţa omului este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii faptul că omul a fost lăsat în cosmos de Dumnezeu şi beneficează am putea spune mai mult decât orice de „asistenţa şi de îngrijirea lui Dumnezeu."

Dumnezeu se îngrijeşte de om mai mult decât orice şi este am putea spune Cel care hotătăşte sau decide soarta omului şi a lumii. Acest lucru Dumnezeu nu îl face prin forţe extraterestre ci mai mult decât orice prin voia şi şi îngerii Săi. Ortodoxia are un capitol care se denumeşte agelologie. În acest sens, mai mulţi sfinţii părinţi cum ar fii sfântul Dionisie Areopagitul au scris despre o anumită ierarhiea îngerilor. Ceea ce este cel mai demn de remarcat este că în corpusul Sfântului Dionisie, denumit de unii pseudo-Dionisie Sfântul Dionisie vorbeşte de o Ierarhie îngerească şi nu de o ierarhie a extratereştirlor sau a fiinţelor extratarestre.

Ceea ce crede astfel ortodoixia este că îngerii nu sunt extratereştii ci sunt fiinţe care există dincolo de univers sau de cosmos în ceea ce am putea denumii „paradis sau cer." Locul existenţei îngerilor lui Dumneezu este aspaţial şi atemporal fiindcă îngerii au fost creaţi mai înainte de spaţiu şi de timp. Angelologia ortodoxă care are o tradiţie ce datează până prin secolele al VII-lea sau al VI-lea înainte de Hristos nu a creazut am putea spune în existenţa extratereştrilor. Astfel, mai multe teorii contemporane ne spun că de fapt îngerii lui Dumnezeu nu sunt decât extratereştrii de pe alte planete. Orice ceea ce putem vedea din tradiţia iudeo-creştină este că îngerii lui Dumnezeu stau cu Dumneezu şi nu stau pe alte planete. La fel de bine tradiţia ortodoxă iudeo-creştină a denumit locul existenţei îngerilor lui Dumnezeu paradis dau rai, părin urmare îngerii nu pot fii locuitori de pe alte planete.

Spaţiul în care există îngerii lui Dumnezeu este mai mult decât orice am putea spune un spaţiu „paradisiac" sau paradisul. Rolul îngerilor în formarea cosmosului a fost afirmat de mai mulţi sfinţi părinţi. Astfel în Vechiul Testament am putea spune că avem cât se poate de mult o referinţă la rolul îngerilor în facerea lumii şi a cosmosului: „Unde erai tu, când am întemeiat pământul? Spune-Mi, dacă ştii să spui. Ştii tu cine a hotărât măsurile pământului sau cine a întins deasupra lui lanţul de măsurat? În ce au fost întărite temeliile lui sau cine a pus piatra lui cea din capul unghiului, Atunci când stelele dimineţii cântau laolaltă şi toţi îngerii lui Dumnezeu Mă sărbătoreau? »[15]

Ceea ce apare în acest verset din Vechiul Testament este că „stelele cântau" ceea ce este puţin reprobabil autorul se referă aici la faptul că la facerea lumii îngerii lui Dumnezu cântau şi sărbătoreau. Ce sărbătoreau îngerii lui Dumnezeu la faecrea cosmosului? Mai mult decât orice credem că îngerii lui Dumneezu s-au bucurat la apariţia universului şi a cosmosului. Este posbil ca în cer să fii fost mare veselie la acest act unic sau mai mult decât orice la acest act fundamental din apariţia universului.

---

[13] www.**esa**.int.
[14] www.nasa.gov.
[15] Iov 38, 4-7.

Existenţa lui Dumnezeu am putea spune că schimbă foarte mult ceea ce am putea denumii „cosmologia şi astronomia" în general. Existenţa lui Dumnezeu ne spune că Dumneezu este orânduitorul cosmosului sau a universului. Universul a fost rânduit în forma în care este de Dumnezeu şi există conform voinţei lui Dumneezu. Astfel, pentru omul credincios Dumnezeu poate fii văzut în toate biliardele de planete de pe orbita cosmică. Astfel, lucru nu trebuie să ne ducă la „ateism" sau la agnosticism cum este cazul marilor savanţi ci mai mult decât orice la „cunoştinţa lui Dumnezeu." Mai mult decât orice secolul al XX-lea a fost am putea spune un secol cu mari realizări astronomice sau spaţiale. Cu toţii de aducem aminte de anul 1969 când omul a ajuns să „păşească pe lună."[16]

Anul 1969 s-a dovedit a fii am putea spune un an cât se poate de „radical sau revoluţionar" pentru astonomie. Acel an, a marcat am putea spune toată astronmia din toate timpurile. Cuvintele lui Neil Armstrog au fost cu adevărat uimitore: „un pas mic pentru om, unul mare pentru umanitate." Prin urmare, pentru prima dată când omul a ajuns să păşească pe altă planetă decât a sa, a fost am putea spune în 1969. fără de nici o îndoială că putem spune că acesta a fost un fapt „astronomic." Mai mulţi dintre cei din vremurile lui 1969 au spus că deşi omul a ajuns pe lună, Dumnezeu nu era acolo.

Teologia ortodoxă mărturiseşte că Dumnezeu este „pretudindeni." Dumnezeu este prezent în tot universul fiindcă Dumnezeu este Cel care a creat şi orânduit universul. Prin urmare, Dumnezeu a creat soarele, luna, sistemul solar, galaxia noastră şi la fel de bine tot cosmosul. Dar ceea ce astronomii şi la fel de bine teologii şi mai mult decât orice teologii ortodocşi se întreabă este dacă universul este infinit sau dacă am putea spune există o limită a universului?

Răspunsurile la această întrebare au variat foarte mult. Unii susţin că universul a ar fii infinit, şi în sens figurat este fininit fiindcă până la momentul actual nici un om nu a ajuns la celălalt capăt al universului, pe când alţi spun că universul nu este infinit ci este limitat. Astronomia s-a obişnuit să folosească acest termen de „infinit." Ceea ce afirmă ortodoxia şi mai mult decât orice teologia ortodoxă este că „infinitul" este o noţiune care este propriu numai lui Dumnezeu. Deşi mai multe ştiinţe exacte cum ar fii metamtica, fizica sau astronomia operează cu noţiunea de infinit, autor al infinitului este numai Dumnezeu. Două infinituri ar însemna în sens matematic doi Dumnezei.

Ortodoxia crede în existenţa unui singur Dumnezeu infinit şi etern. Prin părtăşie la Dumnezeu universul ar putea fii inifinit, dar mai mult decât orice trebuie să ştim foarte bine că numai Dumnezeu este infinit prin Sine. Astfel, pe matematician sau pe astronom noţiunea de infinit trebuie să îl ducă la Dumnezeu şi la nesfârşirea Sa. Ceea ce s-a remarcat în zilele noaste este că mai multe ştiinţe folosease noţiunea de infinit ca şi ceva separat de Dumnezeu. În mod cât se poate de exact, universul poate fii infinit sau este infinit numai prin voinţa creatoare a lui Dumnezeu.

Dacă este să clarificăm acest larg dezbătut capitol din astronomia contemporană referitor la „infinitatea universului," putem spune cât se poate de clar că infinitul este mai mult decât orice o creaţie sau un atribut al lui Dumneezu. Deşi putem vorbii de infinit ca şi un inifnit matematic sau astronimic, acest infinit este mai mult decât orice un derivat din noţiunea infinitului.

---

[16] Asupra acestui fapt s-a comentat foarte mult în istorie. Au trecut mai bine de 40 de ani de la acest mare eveniment din istoria umanităţii. În tot acest timp, Biserica şi Ortodoxia la fel ca şi teologia ortodoxă nu a continuat să afrime mai mult decât orice că Dumnezeu este autorul universului şi este mult mai important să îl găsim pe Dumnezeu în univers sau în cosmos decât să găsim fiinţe extraterestre.

Prin urmare, universul este infinit în raportul cu omul, dar universul nu este infinit în raport cu Dumnezeu. Inifnitatea universului este doar o pală reflecţie a infinităţii lui Dumnezeu. Ca şi substanţiere Dumneezu este singura fiinţă infinită. Acest lucru este după cum voi arăta supralogic şi supraraţional. Dumnezeu ca şi infinitate este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii supraraţional, supranatural şi supralogic. Tot ceea ce este infinit este parte din Dumnezeu. Mai mult decât atât fiinţa lui Dumnezeu este suprainfinită sau dincolo de orice infinit.

Prin urmare, teologia ortodoxă crede că în ceea ce priveşte astronomia şi creazurile ei referitor la infinitatea universului, astronomul este chemat mai mult decât orice să se raporteze la ceea ce am putea denumii existenţa lui Dumnezeu. În teologia ortodoxă Dumnezeu este Cel care a stabilit „temeliile lumii.” Aceasta o mărturisim în slujblele Bisericii ortodoxe când cântâm: „pentru că a întârit lumea care nu se v-a clătina.” Fondarea universului a fost am putea spune actul ceator al lui Dumnezeu. Acest adevăr a fost mărturisit în Noul Testament „La început era Cuvântul şi Cuvântul era la Dumnezeu şi Dumnezeu era Cuvântul. Acesta era întru început la Dumnezeu. Toate prin El s-au făcut; şi fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut. Întru El era viaţă şi viaţa era lumina oamenilor. Şi lumina luminează în întuneric şi întunericul nu a cuprins-o. »[17]

Prin urmare, este cât se poate de evident că deşi putem vorbii de două cosmologii una religioasă şi alta ştiinţifică, nu putem vorbii de două astronomii. Astfel, în sens astronomic, sistemul solar are 9 planete : mercur, venus, pământul, marte, jupiter, saturn, uranus, neptun, pluto. Ortodoxia crede că aceste planete au fost create de Dumnezeu după cum tot Dumnezeu a creat soarele. Acest fapt însă a fost negat de mai multe teorii ştiinţifice.[18]

Prin urmare, este cât se poate de evident că astronomia nu este am putea spune o religie ci este mai mult decât o ştiinţă. Ceea ce a fost cel mai tragic este că unii au făcut din astronomie o religie. Este vorba mai mult decât orice de astrologie. Există astfel am putea spune o diferenţă dintre astrologie şi astronomie? Este cât se poate de evident că deşii există o similaritate a termenilor derivaţi din limba elenă, astronomie este ceea ce am putea denumii „ştiinţa studierii planetelor” sau a oboectelor din spaţiu cosmic,” în timp ce „astrologia” este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii „superstiţia sau ocultul” refetiro la cosmos sau la univers.

Teologia sau mai bine spuns teologia ortodoxă nu a fost împotriva astronomiei ca disciplină de studiu ştiinţifică. Astfel, teologia priveşte astronomie ca şi pe o ştiinţă şi nu ca şi pe o religie. Prin urmare, teologia ortodoxă este în profund contrast cu toţi cei care am putea spune sunt mai mult decât orice ceea ce am putea denumii susţin astrologia. Astrologia este un fel de amestec straniu de astronomie şi de ocultism sau de superstiţii. După cum am spus, în spaţiul cosmic nu poate exista nimic ocult sau care ţine de supersiţie fiindcă Dumneezu a este creator după cum am spus al universului.[19]

---

[17] Ioan 1, 1-4.

[18] James Binney: *Galactic Astronomy*, Princeton University Press, 1998.

[19] Dacă anul 1969 a fost am putea spune cel mai victorios an din istoria astronomiei în general, am putea spune că anul 1986 a fost un an dezastros din punct de vedere astronomic. După 25 de zoboruri, navesta spaţială Discovery Challanger a eşuat şi a explodat la aproximativ 73 de secunde după ce a decolat de pe sol. Aceast acceident a adus am pute aspune foarte multe „probleme” în avansarea astronomiei contemporane.

Biserica Ortodoxă nu este împotriva astronomiei dar este conştientă de „pericolele” la care se expun astronauţii şi astronomii în spaţiul cosmic. Foarte multe acceidente spaţiale nedorite asemenea celui din anul 1986 au avut loc şi în ultimii ani care ne fac am putea spune să nu fim prea optimişti referitor la viitorul sau la avansarea astronomiei.

O altă celebră misiunea astronomică a avut loc în anul anul 2001 pe planeta Marte când prima navetă spaţială a aterizat fără nici un om pe planeta marte. Prin urmare, vedem că astronomia este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii un progres continuu al omului şi mai mult decât atât u interes continuu al omului în general. Ştim cât se poate de mult că Dumnezeu este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii creator al planetelor. Oricânt de multe planete ar exista în univers creatorul lor este fără de nici o îndoială Dumnezeu. Astfel, oricând de departe în univers ar ajunge sau mai bine spus oricât de mulţi sateliţi ar trimite în spaţiul comsic, aceasta nu înseamnă că noi am ajuns am putea spune avansaţi în Dumenzeu sau mai mult decât orice în cunoaşterea astromonică.

Teologii ortodocşi consderă că cunoşaterea astronomică şi descoperirile astronomice după cum am spus trebuie să ne ducă cu gândul a existenţa şi la complexitatea lui Dumnezeu. Fiinţă supremă şi asbolută, Dumnezeu este dincolo de orice desocperire sau cucerire astromonică. Am putea spune spune că în plan ecclesiologic, de fiecare dată când apare un nou sfânt aceasta este am putea spune echivalentul cu descoperirea unei noi planete sau a unei noi constelaţii.

Astfel, ceea ce este cel mai evident, este că Dumnezeu dincolo de orice este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii „stăpân al universului” sau mai mai mult decât orice „cel care am putea spune că dedice mai mult decât orce ceea ce are loc în univers.” Legile universului, cum ar fii gravitaţia, mişcarea planetelor sau mai mult decât orice şi toate celelate procese spaţiale sau cosmice au fost lăsate de Dumnezeu mai mult decât orice ca şi un fel de „armonie a universului.” Marii savanţi au descoperit astfel am putea spune o altă faţă a lui Dumnezeu din studiul universului şi a constelaţiilor. Această nouă faţă a lui Dumnezeu am putea spune că nu este în nici un caz o faţă „obişnuită.” Ea este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii „o cunoşatere sau o revelaţie naturală a lui Dumnezeu.” Dumnezeu este mai mult decât orice autor al lumii şi al comosului. Indiferent unde vor ajunge rezultatele ştiinţifice ale astronomiei din zilele noastre acest adevăr nu v-a putea am putea spune să fie modificat sau mai mult decât orice supus răstălmăcirilor. Euforia astronomică care a fost prezentă în secolul al XX-lea am putea spune că nu s-a încheiat. Şi azi, omul visează să „exploreze universul.” Cea mai evidentă dovadă este imensiteatea producţiilor science fiction care împânzesc am putea spune mai mult decât orice ceea ce am putea denumii „televizoarele şi cinematografele noastre.”

Setea de nescunoscut sau de cunoaştere a omului după cum a arătat mai mult decât orice experienţa poate îmbrăca unele forme necontrolate. Aceste forme sunt de fapt mascări ale lipsei de Dumnezeu. Din mai multe puncte de vedere am putea spune că Dumnezu este şi v-a rămâne acelaşi pe pământ, pe lună sau pe planeta jupiter. Există astfel am putea spune o diferenţă de „înţelegere sau de perspectivă” între ceea ce înţelegem printr-un univers creat de Dumnezeu sau un univers fără de Dumnezeu. Universul fără de Dumneezu sau astronomie fără de Dumnezeu în cele din urmă nu poate duce la un rezultat benefic sau la un rezultat productiv.

Astfel, mai multe decât orice tradiţia iudeo-creştină a vorbit de ceea ce am putea denumii un „sfat preetern al lui Dumnezeu cu îngerii Săi.” Astfel, ortodoxia consideră că Dumnezeu a fost însoţit şi asistat de îngerii Săi la facerea comosului. Deşi autor al cosmosului

am putea spune că a fost numai Dumnezeu, totuşi bazaţie pe „revelaţia sau descoperirea biblică” credem că Dumnezeu a fost însoţit de mai mulţi îngeri ai Săi la facerea lumii şi a cosmosului.[20] Prin urmare, astronomia a fost mai mult decât orice o ştiinţă care s-a aflat la doi poli de înţelegere. Un pol de înţeleger, care era cel cosmologic, era mai mult decât orice cel care susţinea existenţa lui Dumnezeu şi vedea universul ca fiind creat de Dumnezeu. Dar începând cu evul mediu după cum am spus, mai multe teorii ştiinţifice negau că universul era creat de Dumnezeu şi mai mult decât orice universul este un produs autonom care nu a fost creat de Dumnezeu.

În acest sens, ortodoxia a făcut de cele mai multe ori am putea spune recurs la infromaţiile care le avem despre îngeri în ceea ce priveşte relaţia cu Dumnezeu. Astfel, îngerii

[20] Înţelegem că îngerii au fost creaţi mai înainte de universul material vizibil. La fel de bine ortodoxia nu a considerat că îngerii sunt extratereştrii sau fiinţe extraterestre. Îngerii sunt la fel ca şi lumea produsul voii lui Dumnezeu şi sunt mai mult decât orice ceea ce am putea denumii „coplanificatorii universului.” Un autor care antic sau medieval care a scris pe această temă a fost Sfântul Vasile cel Mare în Hexaimeronul său. „Cu aceste două margini - cer şi pământ - Moise ţi-a lăsat să înţelegi existenţa întregului univers; a dat cerului întâietatea în ordinea creaţiei şi a spus că pământul este al doilea în ordinea existenţei. Negreşit, au fost făcute o dată cu cerul şi pământul şi cele ce sunt între cele două extreme. Deci, chiar dacă Moise n-a spus nimic despre elementele lumii, de foc, de apă, de aer, tu însă, cu propria ta minte, înţelege mai întâi că toate aceste elemente sunt amestecate în tot ce există. în pământ vei găsi şi apă, şi aer, şi foc, o dată ce din pietre sare foc, iar fierul, care este şi el născut din pământ, dacă este frecat, scoate cu îmbelşugare foc. Şi e lucru vrednic de mirare cum focul, când este în corpuri, stă cuibărit acolo fără să vatăme, dar când este scos afară, mistuie pe cele pe care mai înainte le păzea nevătămate. Săpătorii de fântâni arată apoi că în pământ se găseşte apă; iar existenţa aerului în pământ o arată vaporii care se ridică din pământul umed încălzit de soare. înţelege apoi că dacă cerul ocupă prin natura lui locul cel de sus, iar pământul este în partea cea de jos - că spre cer se ridică cele uşoare, iar spre pământ cad cele grele, că susul şi josul sunt potrivnice unul altuia. Moise, care a consemnat pe cele care sunt prin natura lor foarte depărtate unele de altele, a consemnat implicit şi pe cele care ocupă locul dintre aceste două extreme. Deci nu căuta o expunere a tuturor existenţelor, ci prin cele ce ţi s-au arătat, înţelege-le şi pe cele trecute sub tăcere! Cercetarea fiinţei fiecărei existenţe, fie a celor pe care le contemplăm, fie a celor care ne cad sub simţuri, ar lungi mult de tot interpretarea noastră, iar pentru expunerea celor cu privire la această problemă s-ar cheltui mai multe cuvinte decât cele câte s-ar putea spune despre fiecare din problemele de care ne ocupăm. De altfel nici n-ar fi de folos pentru zidirea Bisericii să ne ocupăm de ele. Despre fiinţa cerului ne sunt îndestulătoare cele spuse de Isaia, care, prin cuvinte simple, ne-a dat o idee clară despre natura cerului, zicând: „căce cerul ca fumul s-au întărit” , adică: Cel ce a dat cerului, pentru alcătuirea lui, o natură subţire, nu tare, nici groasă. Iar despre forma cerului ne sunt îndestulătoare tot cele spuse de Isaia spre slava lui Dumnezeu: „Cel ce au întins ca o cămară cerul”. Acelaşi lucru să ni-l spunem şi despre pământ. Să nu cercetăm cu curiozitate care este fiinţa lui, nici să nu ne sfărâmăm mintea căutând ce este sub el, nici să căutăm o natură lipsită de însuşiri, care prin ea însăşi ar fi fără însuşiri, ci să ştim bine că toate câte le vedem la el sunt rânduite pentru a-i da existenţă şi pentru a-i completa fiinţa. Că n-ai să ajungi la nimic dacă ai încerca să elimini cu raţiunea fiecare din însuşirile care sunt în el. Dacă îndepărtezi negrul, recele, greul, densul, însuşirile pe care ţi le dă gustul sau alte însuşiri pe care le atribuim pământului, atunci nu mai rămâne nimic din pământ. Părăsind, dar, aceste cercetări, te sfătuiesc să nu cauţi să afli nici pe ce stă pământul. Îţi va ameţi mintea, pentru că gândirea ta nu va ajunge la un rezultat sigur. Dacă vei spune că aerul este aşternut sub lăţimea pământului, vei rămâne nedumerit, întrebându-te: Cum substanţa moale şi cu totul goală a aerului rezistă, deşi este apăsată de o greutate atât de mare? Cum nu alunecă aerul în toate părţile, evitând prăbuşirea împreună cu pământul, şi cum nu se urcă deasupra pământului care îl apasă? Iarăşi, dacă vei presupune că apa este temelia pământului, şi aşa te vei întreba: Cum pământul, care este greu şi dens, nu se scufundă în apă, ci el, care-i atât de greu, este ţinut de apă, care este mai slabă decât el? Pe lângă asta trebuie să te mai întrebi: Pe ce stă apa? Şi iarăşi vei fi nedumerit: pe ce substanţă tare şi rezistentă stă fundul celei din urmă temelii? Iar dacă vei presupune un alt corp, mai greu decât pământul, care ar putea opri pământul să o ia în jos, să-ţi aminteşti că şi corpul acela are nevoie de un altul care să-l susţină şi să nu-l lase să cadă. Iar dacă am putea presupune un reazem şi aceluia, mintea noastră va căuta iarăşi şi aceluia un alt reazem, şi aşa vom merge la nesfârşit, născocind alte temelii pentru cele pe care le-am găsit. Şi cu cât vom merge mai departe cu mintea, cu atât vom fi siliţi să aducem mai mare putere de sprijin, care să poată rezista

lui Dumnezeu sunt mai mult decât orice am putea spune fiinţe care au existat dinaintea creaţiei lumii şi a universului. Faptul acesta nu a fost privit în ortodoxie ca şi un fapt ştiinţific. Îngerii lui Dumnezeu nu sunt astfel fiinţe ştiinşifice ci mai mult decât orice sunt fiinţe religioase. Deşi există o ştiinţă a îngerilor, este vorba de angelologie, raportarea dintre astronomie şi angelologie a fost de cele mai multe ori problematică.

În Noul Testament întâlnim am putea spune o mărturie care ne indică faptul că universul sau cosmosul este sub ascultarea lui Dumnezeu sau după cum am spus mai sus că Dumnezeu este mai mult decât orice „suveran al universului." Astfel în Evanghelia Sfântului Matei capitolu 2 ni se spune că la naşterea Domnului Iisus Hristos s-a arătat o stea luminaosă pe cer care indica oraşul Betheleem.[21] Prin urmare, dacă Dumnezeu este autor al universului sau al cosmosului, am putea spune că universul este mai mult decât orice în stăpânirea lui Dumnezeu şi acţioenază după cum vrea Dumnezeu. Dumnezeu am putea spune că deţine ceea ce este mai mult decât orice „sensul final al lumii şi al cosmosului." Cosmosul este mai mult decât orice ceea ce am putea spune produsul ultim al voinţei lui Dumnezeu şi mai mult decât orice creaţia lui Dumnezeu.

Creat de Dumneezu din nimic, cosmosul este am putea spune produsul voineţi lui Dumnezeu. Evident, bibliardele de planete sau puzderia de planete care există în universul

---

întregii greutăţi pe care o are de susţinut. De aceea pune hotar minţii tale, ca nu cumva cuvântul lui Iov să-ţi mustre curiozitatea, că iscodeşti cele ce nu pot fi înţelese, şi să fii întrebat şi tu de el: „Pre ce sânt stâlpii lui înfipţi?" . Iar dacă uneori auzi în psalmi spunându-se: „Eu am întărit stâlpii lui" , gândeşte-te că psalmistul a numit „stâlpi" puterea care susţine pământul. Iar cuvintele psalmistului: „pre mări au întemeiat pre el" ce altceva arată decât că apa este revărsată de jur împrejurul pământului ? - Dar cum se face că apa, care este curgătoare şi se îndreaptă spre locurile înclinate, stă suspendată şi nu se revarsă nicăieri? - Nu te gândeşti că aceeaşi nedumerire, ba chiar mai mare nedumerire, îţi pune gândirii tale pământul, care stă suspendat, el, care e mai greu decât apa? Trebuie, dar, neapărat, fie că acceptăm că pământul se ţine singur, fie că pluteşte pe ape, să nu ne depărtăm de gândul cel binecredincios, ci să mărturisim că toate se ţin prin puterea Creatorului. Aceasta trebuie să ne-o spunem atât nouă înşine, cât şi celor care ne întreabă pe ce se sprijină această mare şi grozavă greutate a pământului: că „în mâna Lui - marginile pământului" . Acesta este cel mai sigur răspuns pe care-l putem da minţii noastre şi care este de folos şi ascultătorilor noştri. Unii filosofi ai naturii (Aristotel) spun, cu vorbe savante, că **pământul stă nemişcat** din anumite pricini: din pricina locului pe care îl ocupă în centrul universului şi din pricina distanţei totdeauna egală faţă de marginile universului; de aceea nu poate să se încline în vreo parte; aşa că rămâne neapărat nemişcat, pentru că distanţa egală, pe care o are din toate părţile de jur împrejurul lui, îi face cu neputinţă înclinarea în vreo parte. Locul acesta din centrul universului pe care pământul îl ocupă nu l-a dobândit nici ca o moştenire, nici prin sine însuşi, ci este locul lui firesc şi necesar. Deoarece corpul ceresc ocupă în înălţime cel mai îndepărtat loc, urmează, spun aceşti filosofi, că toate obiectele grele care cad de sus se îndreaptă din toate părţile spre centru; şi în care direcţie se îndreaptă părţile, într-acolo se îndreaptă şi întregul. Dacă pietrele, lemnele şi toate obiectele de pe pământ se îndreaptă în jos, atunci negreşit şi pentru întregul pământ acesta îi este locul propriu şi potrivit; iar dacă vreun obiect uşor se ridică din centru, negreşit se va îndrepta spre locurile cele mai de sus. Deci corpurilor grele le este proprie mişcarea înspre jos; iar josul, aşa cum s-a arătat, este centrul. Să nu te minunezi, dar, dacă pământul nu cade în nici o parte; nu cade, pentru că ocupă, potrivit naturii lui, locul din mijloc. Trebuie deci neapărat ca pământul să rămână la locul său; poate însă să-şi schimbe locul, dacă face vreo mişcare potrivnică naturii sale. Dacă ţi se pare că poate fi adevărat ceva din cele spuse, atunci mută-ţi admiraţia spre Dumnezeu, Care le-a rânduit aşa pe acestea! Că nu se micşorează admiraţia pentru lucrurile măreţe din natură dacă se descoperă chipul în care Dumnezeu le-a făcut. Iar dacă nu le socoteşti adevărate, simpla ta credinţă să-ţi fie mai puternică decât argumentele logice. Fragment din Haxaimeronul Sfântului Vasile cel Mare.

[21] Acest fapt a fost de mai multe ori interpretat ca şi un fel „astrologie creştină." Ori, după cum am arătat mai sus universul ca şi fiind creat de Dumnezeu este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii ca şi aflându-se în stăpânia lui Dumnezeu.

sunt dincolo de orice produsul unei voinţe suverane a lui Dumenezeu sau mai mult decât orice ceea ce Dumnezeu a voit să arate dincolo de orice ca fiind stăpânia şi suvernaitatea sau conducerea sa ultimă. Dumnezeu este mai mult decât orice tot ceea ce poate fii mai superior şi mai. Astfel, ca şi o opinie teologică cât se poate de evidentă, credem că îngerii lui Dumnezeu sunt cei care după cum am spus au fondat lumea dimpreună cu Dumnezeu. Căderea diavolilor a avut loc mai înainte de facerea lumii, din moment ce diavolii care se află sub ascultarea sau conducerea lui Satan nu au participat la creaţie. Cedem că îngerii lui Dumnezeu au avut un rol definitoriu în creaţie în timp ce diavolii au fost şi sunt cei care vor pierderea, distrugerea sau ruinarea creaţiei. Astfel, moartea şi principiul morţii a fost introdus în univers de diavoli. Dacă diavolii au vrut şi au reuşit să îl omoare pe om sau uamnitatea credem că intenţia lor este distrugerea universului şi a cosmosului.[22]

Care este raportul dintre cosmos şi îngerii lui Dumnezeu este greu de determinat. Oricum, îngerii nu sunt fiinţe văzute pe care să le vedem cu ochii mai ales fiindcă după cum am spus există mai înainte de fondarea universului. Cosmologia ortodoxă este am putea spune una angelologică şi nu este dincolo de orice pur filosofică sau ştiinţifică. „Clearly, it is only good sense to venerate our guardian angel, to cultivate their friendship, to thank them, to ask their help. So God said in Exodus 23:20-21: "Behold, I am sending an angel ahead of you, to guard you and bring you to the place I have prepared. Listen to his voice, and do not rebel against him, for my name is in Him, and he will not forgive." Because of their disobedience, the wicked angels were condemned to eternal punishment. St. Peter, using poetic language, says: "When the angels sinned, God did not spare them, but consigned them to the pit of hell to be kept for the judgment" (2 Peter 2:4). As we said, the will of the devil is fixed in evil, and so he tries to seduce people, to harm them spiritually, and even to bring them to hell. He wants to lead us from the faithful service of God. First Peter 5:8-9 advises: "Be calm and watch, for your enemy the devil goes about seeking whom he may devour. Resist him, strong in faith, knowing that your brothers all over the world have the same trial." God permits the devil to do this as a result of His decision to create spiritual beings, having free will. To thwart that regularly would be to contradict His own natural laws. He does draw good out of evil: temptation gives us the opportunity to show our faith and to trust in Him; it give us the chance to grow in virtue by the struggle. And He has given us a powerful counterforce in our Guardian Angels, and the Blessed Mother, and ordinary Saints."[23]

Oricum, o problemă care a ridicat-o astronomia în zilele noastre este mai mult decât orice ceea ce am putea denumnii numele planetelor. Oricum, astronomia mai cunoaşte şi alte nume de planete în afară de cele ale sistemului nsotru solar. Am putea menţiona nume de planete pe cum: Cripton, Orion, Vega şi multe altele. Oricum, în astronomie una dintre cele mai centrale probleme a fost mai mult decât orice ceea ce am putea denumii denumirea planetelor, a sistemelor saolare şi a galaxiilor. De exemplu mai recent s-a descoperit o nouă altă galaxie. Această galaxie a primit un nume destul de derizoriu. Este vorba de Galaxia Bebeluş. Oricum, după cum am arătat, din cauza numărului mare de planetel şi galaxii din univers, foarte multe planete le vedem cu ochioul liber când este senin noaptea dar nu le cunoşatem denumirea. O altă constelaţie este am putea să spune Pagas. Oricum, de multe

[22] Această temă a fost subiect de inspiraţie a mai multor teorii gnostice sau dualiste. Din punct de vedere ortodox universul nu este „dualist" ci el se află sub conducerea lui Dumnezeu.
[23] http://www.ewtn.com/faith/teachings/goda32.htm.

ori numele de galaxii am putea spune că sunt extrem de seci sau aride. De exemplu o galaxie din spaţiul cosmic este NGC7331.[24]

Un alt lucru pe care îl putem mărturisii este că galaxiile nu sunt am putea spune mai mult decât orice prea mult în centrul atenţiei noastre fiindcă ele sunt grau accesibile nouă. Distanţa şi spaţiul cosmic enorm care ne separă de alte sisteme solare sau galaxii este am putea spune şi un imperativ care i-a făcut pe astronomi să nu dorească să denumească toate planetele. Astfel ştim că sunt denumite cele 9 planete din sistemul nostru solar şi este denumită galaxia noastră, Calea Lactee. Pentru om ca şi fiinţă creată şi limitată am putea spune că este destul.

Prin urmare, astronomia cum am spus, este o ştiinţă care derivând din cosmologie ne oferă am putea spune informaţii generice referitoare la universul în care trăim. Scopul astronomiei nu este numai unul pur pragmatic sau ştiinţific, ci este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii şi unul spiritual sau pnevmatologic. Este vorba mai mult decât orice de un scop care ne face să ajungem la concluzia că fără de nici o îndoială există Dumnezeu.

Dacă termenul de „astronomic" ne duce cu gândul la ceva imens sau mare, este cât se poate de evident că Dumneezu nu este o fiinţă astronomică ci mai mult decât orice am putea denumii o fiinţă supra-astronomică sau mai mult decât orice o fiiinţă care stă dincolo de astronomie. În spatele astronomiei şi a tuturor ştiinţelor am putea spune că stă Dumnezeu. Am putea spune că din punct de vedere teologic, perfecţiunea cosmosului este doar o palidă perfecţiune a lui Dumnezeu.

Astfel, teologii ortodocşi consideră că omului îi este dat să cunoască din univers atât cât a rânduit Dumnezeu şi cât îi este necesar omului pentru mântuirea sa. Teologia a considerat că prin toate ştiinţele şi cunoştinţele omul este chemat că ajungă la cunoaşterea lui Dumnezeu sau mai mult la cine este Dumnezeu sau a modului în care Dumnezeu a făcut lumea şi universul. O cunoaştere astronomică sau cosmologică a lui Dumnezeu am putea spune că nu duce niciunde sau este un drum care nu are nici un început şi nici un sfârşit. Prin urmare, deşi cosmologia este religioasă ca şi origine, Dumnezeu a creat universul, astronomia este ştiinţifică.[25] Prin urmare, teologii şi mai mult decât orice teologii ortodocşi nu

---

[24] http://www.referatonline.ro/referat/2999/Galaxia-noastra.

[25] *Angels in Medieval Philosophical Inquiry: Their Function and Significance*, Eds. Isabel Irribarren and Martin Lenz (Ashgate Studies in Medieval Philosophy), Aldershot 2008 Colish, M.L., 'Early Scholastic Angelology', *Recherches de Théologie ancienne et médiévale* 62 (1995), pp. 80-109." Sorabji, Richard, *Matter, Space and Motion: Theories in Antiquity and Their Sequel*, (Ithaca, New York 1988) Quay, Paul M., 'Angels and Demons: The Teaching of IV Lateran', *Theological Studies* 42, no. 1 (1981), pp. 20-45. Russell, Jeffrey B., *Lucifer: The Devil in the Middle Ages* (Ithaca, New York, 1984)," Boissard, Edmond, 'La Doctrine des Anges chez S. Bernard', in: *Saint Bernard, Théologien* (Rome: Curia of the Cistercian Order, 1953), pp. 114-35. Carr Wesley, *Angels and Principalities* (Cambridge: Cambridge University Press, 1981) Chase Steven, *Angelic Wisdom: The Cherubim and the Grace of Contemplation in Richard of St. Victor* (Notre Dame: University of Notre Dame Press, 1995). Clement (Waters), Clara Erskine, *Angels in Art*, (Boston: L. C. Page, 1898). Coudert Allison, "Angels", in Mircea Eliade, ed., *The Encyclopedia of Religion* (New York: Macmillan, 1987). Daniélou Jean, *The Angels and Their Mission*, trans. David Heimann, (Westminster Maryland: The Newman Press, 1957). Davidson Gustav, *A Dictionary of Angels* (New York: The Free Press, 1967). Suarez-Nani, Tiziana, *Les anges et la philosophie. Subjectivitè et function cosmologique des substances séparées à la fin du XIIIe siècle* (Étude de philosophie medieval 82), Paris 2002 Wood, Rega, 'The Influence of Arabic Aristotelianism on Scholastic Natural Philosophy: Projectile Motion, the Place of the Universe, and Elemental Composition,' in: *The Cambridge History of Medieval Philosophy*, Robert Pasnau (ed.), Volume 1, Cambridge 2010, pp. 247–266.

sunt împotriva investigaţiilor ştiinţifice referitor la astronomie dar sunt cât se poate de preocupaţi de rezultatele la care vor ajunge astronomii în munca sau investigaţiile lor.

După cum am arătat, Dumnezeu este mai mult decât orice autor al universului şi al lumii create. Prin urmare, existenţa planetelor, a sorilor a constenaţiilor şi a galaxiilor trebuie să ne ducă cum gândul la Dumnezeu şi la cine a fost Dumnezeu. Am putea spune că în spatele univeruslui se ascunde Dumnezeu. Tot ceea ce trebuie să facem este să deschidem ochii şi să vedem acest fapt. O astronomie care nu îl duce pe om la Dumnezeu am putea spune că este o ştiinţă fără de rost. Dincolo de uimitoarele cunoştinţe şi informaţii pe care le putem dobândii din astronomie, ceea ce este cel mai semnificativ şi mai important este ca astronomia să fie un drum spre Dumnezeu. Dacă savanţii şi astronomii bareză acest drum al omului spre Dumnezeu am putea spune că această ştiinţă nu îi este de folos omului.

Evident, astronomia este o ştiinţă utilă şi din ea putem învăţa multe. Ea nu este însă o religie după cum încearcă să facă astrologii din ea. Acest fapt pleacă mai mult decât orice de la faptul că în ortodoxie Dumnezeu este creator absolut al universului şi al spaţiului cosmic. Dumnezeu este Cel care a adus toate din „nefiinţă la fiinţă,” adică a adus universul la corporalitate. Sensul astronomiei cu toată complexitatea ei nu este de a ne îngâmfa în faţa Creatorului nostru care este şi creator al universului, ci este mai mult decât orice de a ne pleca smeriţi şi umili în faţa lui Dumnezeu care este o „capacitate creatoare” cu mult superioasă nouă bieţi oameni muritori.

Omul prin sine nu ar putea face niciodată cosmosul. Dar prin darul şi prin milostivirea lui Dumnezeu omul poate devenii am putea spune „stăpân sau coroană” a creaţiei, cel care mai mult decât orice ţine lumea şi cosmosul în stăpânire. Dacă acest lucru nu ar fii adevărat, atucni la fiecare apus de soare când stelele se arată pe cer, ar trebui să simţim stupoare şi teroarea unui cosmos ostil care ar putea să ne înghită. Mila şi milostivirea lui Dumnezeu este însă nemăsurată, aşa că universul este pentru noi pietenos şi nu ostil, deşi Dumnezeu ar putea să facă universul ostil pentru noi biete făpturi oricând. O simplă ciognire a unui asteriod din îndepărtatul spaţiu cosmic ar putea curma în câteva secunde toată viaţa de pe pământ.

Acest lucru şi multe altele au făcut nu numai pe teologi dar şi pe savanţi să ajungă la concluzia că în spatele universului nu este „nimicul sau neantul” cum au susţinut mai mulţi alţi mari filosofi şi oameni de ştiinţă ci Dumnezeu cel Unul în fiinţă şi întreit în persoane. Atunci care ar fii rolul omului în acest univers imens în care omul se simte o fiinţă minusculă? Rolul omului în acest univers este am putea spune dat de Dumnezeu. Sfinţii Părinţi ne spun că omul are în univers rolul de a fii „conştiinţă sau raţionalitate” a universului. Ceea ce teologii ortodocşi susţin în pofida a mai multor teorii ştiinţifice care afirmă viaţa pe alte planete decât pe pâmânt este că în mod sigur Dumnezeu este prezent în univers din moment ce Dumnezeu este autor sau creator al univeruslui. Dacă universul există, el trebuie să aibă o cauză [ενθελεκια în termenii lui Aristotel]. Care este cauza univeruslui? Teologii ortodocşi răspuns cât se poate de evident că nu poate exista o altă cauză decât Dumnezeu.

Acest lucru aduce lui Dumnezeu am putea spune mai multe neajunsuri din partea omului. Paslmistul David, la fel de bine precum şi mulţi sfinţi părinţi ne spun că „Dumnezeu impregnează” universul oferindul substanţiere şi că afară din Dumnezeu universul nu ar putea exista. Existenţa universului leagă din punct de vedere astronomic şi angelologic, universul foarte mult de existenţa lui Dumnezeu. La fel de bine ortodox şi creştineşte, universul are am putea spune două funcţii: de a menţine viaţa în univers şi mai apoi de a releva omului pe Dumnezeu. Prin astronomie am putea ajunge astfel de concluzia imensităţii

sau infinităţii lui Dumnezeu. Fiinţă universală şi supracosmică, Dumnezeu este am putea spune autor al universului şi cel care care stă nu numai în univers ci şi dincolo de univers. Ceea ce susţine ortodoxia este că dacă îngerii au fost am putea spune creaţi mai înainte de facerea cosmosului, ei au fost mai bine spus cei care au participat sau au asistat venirea în fiinţă a universului. Universul a venit în fiinţă mai mult decât orice am putea spune prin Dumnezeu.

Astfel, originea astronomiei se află am putea spune în infinitatea înţelepciunii şi a cunoştinţei lui Dumnezeu. Ceea ce ne cheamă ortodoxia este să încunoştinţă acest lucru şi să ne plecăm în faţa lui Dumnezeu.[26] De ce a creat Dumnezeu universul? Aceasta este una dintre cele mai profunde întrebări la care trebuie să răspundem am putea spune cât se poate mai corect şi mai exact. Teologii cred că Dumnezeu a creat universul din dorinţa de a îşi arăta bunătatea şi iubirea. În teologia ortodoxă şi în special în agapismul ortodox, universul şi lumea este mai mult decât orice un produs al iubirii şi al bunătăţii lui Dumnezeu. Tot ortodoxia crede că astronomii şi cosmologii trebuie să fie oameni ai rugăciunii, adică omanei care să cauză nu să desfigureze adevărurile ştiinţifice faţă de cele religioase.

Ortodoxia a afirmat că antropologic Dumnezeu i-a fost dat o întreită slujire a omului în univers şi în cosmos: preot, învăţător şi rege. Prin faptul că omul este preot al universului sau al creaţiei lui Dumnezeu înţelegem că el are funcţia de a slujii sau mai bine spus de a sifnţii universul, astfel omul este chemat să trăiască ecologic. Prin faptul că omul este învăţător al universului înţelegem că omul are chemarea de a învăţa despre univers şi de a studia adevărurile legate de exiostenţa lui în conformitate cu exisstenţa lui Dumnezeu. Prin faptul că omul a fost creat „rege” al universului, am putea spune că omul a fost creat cu acest mare dar sau această mare chemare de la Dumnezeu de a stăpânii pământul şi universul. Prin aceasta omul nu trebuie să abuzeze creaţia lui Dumnezeu ci trebuie să îi cunoasă, să îşi înţeleagă şi să îi ducă la îndeplinirea rostul şi ţelul lăsat de Dumnezeu.

Universul am putea spune metaforic a fost lăsat ca şi un dar al lui Dumnezeu faţă de om. Omul este stăpân al universului am putea spune dar el nu este stăpân asbolut. Dumnezeu este am putea spune stăpân absolut al universului şi ortodoxia crede că universul v-a exista atâta vremea cât va voi Dumnezeu. Nu poate exista astfel nici un semn de întrebare dacă universul este creat sau nu de Dumnezeu. Faptul că universul este creat de Dumnezeu am putea sune că schimbă sau face „o diferenţă” totală sau deplină la ceea ce înţelegem prin existenţa universului.

Prin urmare, puteam vedea că teoriile religioase diferă foarte mult de cele ştiinţifice în ceea ce priveşte originea universului şi a apariţiei sale. În timp ce cosmologia religioasă Îl pune pe Dumnezeu şi îngerii Săi ca şi autor sau creator al cosmosului, cosmologia ştiinţifică pune hazardul, întâmplarea sau ceea ce este cel mai problematic „şansa” sau teoria big-bangului ca şi autor al creaţiei. Creat din voila lui Dumnezeu, universul am putea spune este cel care are un ţel şi o funcţie dată de Dumnezeu. Universul se îndreaptă în spre un ţel cunoscut numai de Dumnezeu. Acest ţel am putea spune că este din mai multe punct de vedere indetic cu al omului sau mai mult decât orice ceea ce am putea denumii exiestenţa lui ţine de ceea ce a fost rânduit de la începuturi de Dumnezeu.

Tot ceea ce ţine de finalul sau de realizarea finală a universului a fost denumit în teologia ortodoxă ca şi „estahologie.” Ortodoxia crede astfel că după cum universul a avut un început tot aşa am putea spune că universul v-a avea şi un final. Acest final al universului,

[26] Unele teorii susţin că ar exista am putea spune 7 îngeri ai creaţiei: Orifiel, Anael, Zachariel, Samael [mai înainte de căderea sa], Rafaiel, Gavriil şi Mihail.

ţine mai mult nu de ştiinţă ci mai mult decât orice de religie, teologia şi angelologie. Ceea ce este cel mai tragic din acest punct de vedere este că oamenii de ştiinţă şi savanţii din zilele noastre nu au definitival am putea spune cât se poate de clar implicaţiile ştiinţifice faţă de cele religioase are existenţei cosmosului. Aceasta a dus în plan practic la rezultate cât se poate de bizare cum ar fii după cum am enunţat mai sus astrologia, horoscopul şi zodiacul, toate pseudo-ştiinţe sau mai mult decât orice „fabricaţii sau elucurabii” a unor diferiţi savanţi sau astronomi.

Ortodoxia consideră că universul este mai mult decât orice creat de Dumnezeu şi are un scop determinat de Dumnezeu şi de voinţa Sa. Existenţa lui Dumnezeu a dus prin urmare la elaborarea unei concepţii cosmologice a universului bazază pe faptul religios sau mai mult decât orice pe ceea ce am putea denumii adevărul sau doctrina religiasă. Creat de Dumnezeu, omul îşi găseşte un loc în existenţa univeruslui numai prin Dumnezeu şi cu Dumnezeu. Astronomia este astfel o extensiune a cunoştinţelor pe care le avem despre Dumnezeu.

CONCEPŢIILE ASTRONOMICE BAZATE ŞTIINŢIFIC ŞI CELE BAZATE RELIGIOS

„Universul sau cosmosul este doar o mică reflecţie a perfecţiunii lui Dumnezeu."
Sfinţii Părinţi

După cum am enunţat în capitolul trecut, din cosmologie au derivat în special două concepţii de a privii astronomia: religioasă şi ştiinţifică. Lumea astronomiei este o lume care l-a fascinat pe om. Astfel, în Evul Mediu a fost desemnat un sfânt protector al astronomilor. Este vorba de Sfântul Dominic. Prin urmare, omul pe cât a fost de fascinat de cosmos şi de astronomia lui am putea spune că a fost din mai multe punct de vedere şi înfricoşat de ceea ce ar putea rezulta din astronomie. Astfel, au exiastat mai multe fobii legate de comos şi de existenţa astronomiei. Aceste frici sau fobii au fost mai mult decât orice justificate. Era bine sau potrivit să ne avansăm în cercetarea unui spaţiu ostil nouă care ar putea ascunde monştrii cosmici sau extratereştii războinici?

Teologii şi în special teologia ortodoxă a avut şi ea am putea spune enorm de multe spus în această privinţă. Cum am spus, ortodoxia mărturiseşte că Dumnezeu este creator la universului. Din moment ce Dumnezeu este creator al universului, Dumneezu este la fel în spaţiul cosmic, la fel cum este prezent şi pe pământ. Din acest punct de vedere, din cele mai vechi vremuri rugăciunea ortodoxiei către Dumnezeu a fost „facă-se voia Ta precum în cer aşa şi pe pământ." Aici trebuie să arătăm că în rugăciunea Tatăl nostru nu spunem „Tatăl nostru care eşti în *spaţiul comic*." Prin cer înţelegem un spaţiu dincolo de spaţiul cosmic, un loc care depăşete universul sau cosmosul.

Ortodoxia a mai mărturisit că Dumnezeu este dincolo de „univers sau de comos." Aceasta înseamnă că ortodoxia crede că Dumnezeu este autor al cosmosului sau al universului. Dar deşi este autor al universului cu toată complexitatea sa, ceea ce ne spune ceva despre cine este Dumnezeu, El este şi transcendent şi imanent în cosmos în acelaşi timp. În acelaşi timp am putea spune că Dumnezeu este prezent în univers în tot spaţiul său şi tot concomintent Dumnezeu este niciunde. Aceasta fiindcă deşi Dumnezeu este creator al universului, El este dincolo de univers.

Prezenţa sau relaţia lui Dumneezu cu universul este am putea spune definitorie pentru astronomie. Astfel, astronomia a apărut în urma faptului că Dumnezeu a creat cosmosul sau universul. Universul este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii produsul voinţei creatoare. Această voinţă creatoare a lui Dumneezu este dincolo de cunoaşterea omului sau de posibilităţile noastre de înţelegere.

Prin urmare, astronomia este am putea spune o ştiinţă care este în plină expansiune în zilele noastre şi acest lucru este îmbucurător sau mai bine spus mult mai mult decât orice încurajator. Oricum ceea ce ortodoxia a arătat de mai multe ori este că între locul aştrilor şi Dumnezeu este o anume distanţă. Dumnezeu a creat cosmosul şi aştrii după o rânduială pe

care a găsit-o El de cuviiinţă şi pe care noi o putem vedea noaptea, dar Dumneezu este dincolo de soare şi de stele.

Ordinea cosmică a universului ne duce fără de nici o îndoială cu gândul la existenţa unei „minţi superioare” sau a unie „puteri supreme în univers.” Această Minte sau putere supremă din univers care a orânduit toate procesele astronomice şi pe cele cosmice este Dumnezeu.[27] Am putea spune că existenţa lui Dumnezeu schimbă foarte mult concepţia noastră despre univers şi despre cosmos în general. Aceasta fiindcă având în vedere că există Dumnezeu faptul în sine schimbă sau reduce existenţa cosmosului la fiinţa sau la prezenţa sau la existenţa lui Dumnezeu. Aceste lucruri au fost contestate după cum am arătat mai sus atât de cosmologi cât şi de astronomi. Ortodoxia consideră că funcţia centrală a universului este de a Îl revela sau a Îl face cunoscut pe Dumneuzeu.

Dumnezeu este astfel ceea ce descoperă Cel mai mult sensul universului şi astfel şi a astronomiei. Dacă nu Dumnezeu ar fii ţelul sau scopul universului aceasta ar însemna că universul este mai mult decât orice lipsit de un rost sau de o finalitate. Ceea ce este Cel mai fascinant în ceea ce priveşte cosmosul este mai mult decât orice discreţia lui Dumnezeu în ceea ce priveşte existenţa universului. Prin univers Dumnezeu ne spune discret despre cine este El. Prin univers că ajungem la Dumnezeu sau mai mult decât orice putem vedea cine este Dumnezeu sau cum există Dumnezeu şi cum se descoperă El pe sine.

Descoperirea lui Dumnezeu începe mai mult decât orice pe cale naturală prin faptul că privind armonia şi echilibrul din univers sau orânduirea sa, omul poate ajunge la concluzia unei Fiinţe Supreme care a creat tot ceea ce există. Logica umană ne spune cât se poate de mult că universul nu putea apare fără de nici o cauză sau că universul este necauzat. Cauza ultimă şi primă a universului este Dumnezeu. Din acest punct de vedere concepţiile astronomice şi cosmologice care nu pun la baza existenţei pe Dumnezeu sunt din mai multe puncte de vedere menite eşecului. O cosmologie şi o astronomie cât se poate de evidente trebuie să Îl aibă pe Dumnezeu în centrul lor şi trebuie să ne ducă cu gândul la existenţa lui Dumnezeu. În acest sens, Dumnezeu este la fel de prezent pe pământ la fel cum este prezent şi în cosmos.

Prezenţa şi atotprezenţa lui Dumnezeu care umple toate şi ţine tot ceea ce există în fiinţare, este cât se poate de evidenetă. Dar după cum am spus, teologia şi teologii ortodocşi recunsoc că astronomii şi cosmologii sunt chemaţi de Dumnezeu la exploraea tainelor universului. Trebuie să ştim astfel că universul este astfel în stâpânirea cuiva. Universul este în stăpânirea celui care L-a creat. Dumnezeu este cel care a creat universul.[28]

Astfel, spaţiul cosmic cu miliardele sale de planete nu trebuie să fie cauza despărţirii noastre de Dumnezeu. Dumnezeu este la fel de prezent în spaţiu comsic cum este prezent şi între noi oamenii pe pământ. Din punct de vedere teologic, universul nu se numeşte cosmos sau univers cum îl denumim noi ci pentru Dumnezeu se numeşte „creaţie.” Ortodoxia crede că Dumnezeu nu a creat un univers ostil, ci a creat mai mult decât orice un univers care este menit să îi spună omului despre cine este El Dumnezeu.

Prin urmare, în ortodoxia vorbim de Creator şi de creaţie. Tot ceea ce există în univers şi pe pământ că este creaţia lui Dumnezeu şi trebuie să fie văzut ca şi un produs al creaţiei lui Dumnezeu. Ortodoxia l-a denuimit pe Dumnezeu Pantrocrator [Παντοκρατορος]. În ortodoxie este incontestabil că Dumnezeu este creator al universului sau creatot a tot ceea ce există. Suprem în ceea ce priveşte universul, omul este doar o mică parte din ceea ce a

[27] A se vedea Marele lanţ al fiinţei de Arthur Lovejoy, Peter Stanlis, (Universitatea Harvard: Boston, 1936).
[28] http://www.biserica.ch/docs/Invatatura_Ortodoxa/dumnezeu_creatorul.htm.

creat Dumneezu. Universul după cum am spus trebuie să îl ducă pe om la Dumnezeu. Rolul omului în univers este stabilit de Dumnezeu. În acest sens, ortodoxia şi teologia ortodoxă ne cere cât mai mult să fim încrezători în planul lui Dumnezeu faţă de lume şi de univers. Astfel, orice teorie ar elabora omul referitor la Dumnezeu este dincolo de orice care deţine tot ceea ce ţine de existenţa cosmosului şi a universului.

La fel de bine Dumnezeu este autorul vieţii. Dacă mai există viaţă în univers? Este o întrebare care în ortodoxie a ridicat astfel mai multe dispute fiindcă mai mult decât orice având în vedere că Dumnezeu este atotprezent El este „viaţa unică şi supremă” din univers. Faptul că Dumnezeu a creat universul şi îl guvernează este un adevăr ce nu poate fii contestat. Astfel, astronomii şi astrologii s-au întrebat de ce a creat Dumnezeu universul?

Răspunsul la întrebarea de ce a creat Dumnezeu universul este mai mult decât orice evident. Voinţa lui Dumnezeu a fost să mai creeze ceva sau să aducă în fiinţă existenţe. Astfel, ca şi un act al voinţei sale atotputernice Dumnezeu a creat universul. Ortodoxia nu crede că universul este etern. Dar ortodoxia ştie că spre deosebire universul a fost mai mult decât orice produsul voinţei lui Dumnezeu. Fenomenele din univers au fost fenomene lăsate tot de Dumnezeu. Milioanele de sori şi de asteroizi din alte constelaţii şi galaxii sunt mai mult decât orice ceea ce am putea denumii produsul voinţei lui Dumnezeu.

Supremul şi absolutul lui Dumnezeu îl putem deduce din creaţia universului şi din orânduirea lui. Evident astronomii cunosc numai o parte din toate procesele astronomice lăsate de Dumnezeu la întemeierea lumii şi a cosmosului. Referitor la faptul dacă universul v-a avea sau nu un final este ceva care numai Dumnezeu ştie. Ceea ce este cel mai semnificativ şi mai important din punct de vedere teologic este că Dumneezu se descoperă pe Sine prin univers şi prin cosmos. Universul ne spune ceva despre cine este Dumnezeu şi cum există Dumnezeu. La fel cum nu putem cuprinde toată complexitatea universului nu vom cuprinde nici toată complexitatea lui Dumnezeu.

La fel cum din univers înţelegem doar anumite procese şi dezoltări, tot aşa şi din Dumnezeu putem cuprinde cu inteligenţa sau cu mintea doar anumite lucruri. Universul este fără de nici o îndoială sub conducerea lui Dumnezeu. Dumneezu a rânduit toate planetele şi toate constelaţiile după propriul său mod de a raţiona. În acest sens, avasarea în ştiinţele astronomice şi în cunoşaterea astronomică trebuie să ne ducă inevitabil şi la cunoaşterea lui Dumnezeu. Dacă atronomia nu ne duce la cunoaşterea lui Dumenezu am putea spune că este o ştiinţă eşuată. Succesele astronomice ale umanităţii trebuie să fie privite ca şi „sucese ale cunoaşterii şi experimentării lui Dumnezeu.”

Teologic, tot cuprinsul universului se reduce la existenţa lui Dumnezeu. Existenţa universul am putea spune că a derivat din existenţa lui Dumnezeu. Imensitatea universului ne spune în cel mai evident mod că Dumnezeu este infinit şi etern. La fel de bine complexitatea univeruslui ne mai spune că Dumnezeu este dincolo de cuprinderea şi de estimarea noastră. Totuşi, omul poate ajunge la o stăpânire relativă asupra universului şi a existenţei sale. Omul în schimb nu v-a putea ajunge la o cuprindere totală sau deplină a existenţei lui Dumnezeu. Mai mult decât orice trebuie să afirmăm că astronomia secolului al XXI-lea este o ştiinţă extrem de avansată şi de complexă. La fel de bine este extrem de sofisticată.

Ortodoxia consideră că atronomii nu trebuie să vadă credinţa în Dumnezeu realitatea existenţei lui Dumnezeu ca şi pe ceva arhaic chiar dacă din anul 1969 am putea spune că astronomia este într-o nouă etapă de dezvoltare. Dincolo de orice trebuie să arătăm că deziderantele astronomiei s-au schimbat foarte mult în ultima 100 de ani, mergând până acolo

încât unii astronomi au afirmat o stăpânire absolută a universului. Astfel, astronomia secolului a XXI-lea a ajuns foarte mult la concluziile religiei şi a credinţei în Dumnezeu. Mai mulţi mari savanţi ai astronomiei au ajuns la concluzia că în spatele universului există o fiinţă care este autor al tuturor proceselor atronomice. Această fiinţă pe care astronomii o experimentează ştiinţific este centrul religiei şi în special al ortodoxiei. Este vorba fără de nici o îndoială de Dumnezeu.

Dumneezu nu este autor al astronomiei dar în mod sigur Dumnezeu este autor al universului. Nu se putea ca acest univers imens să nu fi fost creat de Dumnezeu. Ca şi creator, Dumnezeu este o fiinţă supranaturală şi mai mult decât orice este o fiinţă supraastronomică. Dumneezeu se ascunde şi am putea spune că se revelează în acelaşi timp prin existenţa universului sau a cosmosului. Deşi mulţi astronomi susţin că Dumnezeu este absent din univers, la fel de bine pe Dumnezeu nu îl putem vedea deschis sau direct în univers. Ceea ce teologii le răspund astronomilor care vor să Îl vadă pe Dumnezeu în univers este că universul este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii „produsul sau creaţia lui Dumnezeu."[29]

Prin urmare, astronomia este menită doar de a îl arăta omului o mică parte din complexitatea şi infinitul lui Dumnezeu. Teologii şi Sfinţii Părinţi ne spun că Dumnezeu putea să nu creeze universul cu tot ceea ce vedem noaptea în bolta stelară. Totuşi, Dumnezeu a creat tot ceea ce există şi am putea spune chiar şi cosmosul din iubire de actul creator şi pentru a îşi putea manifesta atotputernicia Sa. Aceasta este cauza care după cum am arătat depăşete capacitatea de cuprindere sau de raţionalizare a omului. Omul nu trebuie astfel să aibă îndoială dacă universul a fost creat sau nu de Dumnezeu.[30]

Prin urmare, astronomia am putea spune că este pe planul al doilea în ceea ce priveşte raportarea la univers, prima ştiinţă fiind cosmologia. În sens cosmologic Dumnezeu este cosmocrator. Dumenezu este astfel autor al tot ceea ce există în comsos şi a tuturor proceselor ce au lor în univers. Multe dintre aceste procese nu sunt cunoscute omului şi nu vor fii niciodată cunoscute fiindcă ele nu sunt de folos omului. Astfel, ortodoxia înseamnă la prudenţă şi la o dreaptă socoteală a stabilirii roului omului în univers. În nici un text biblic sau patristic nu ni se spune că omul este „stăpân al universului." Biblia a afirmat că Dumnezeu l-a creat pe om pentru a fii stăpân al pământului dar nu găsim referinţe la om ca şi la un

---

[29] „We do not have to look far or wait for darkness to come. We only need to look at our feet to see where the subject of Astronomy begins. Earth is and will always be the most important part of Astronomy. Naturally some will say the sun is and I do not even differ. Still without a life sustainable Earth, even the Sun becomes irrelevant. The moment we look up at the blue sky our imagination is stretched to the limit. Today we know the planets, we have a clear understanding of the starry patterns and we even know there are other planets around other stars. People discuss these topics without realizing how the human ability has improved so that we can actually know these things. And as we go further and further into the cosmos we see more of what we already saw. Until we reach the end of human sight, where even light races away too fast for us to see anything. And then we look back and we wonder. Where then is God?" http://ezinearticles.com/?Astronomy-and-God-Its-Creator&id=2137954.

[30] Termenul ne univers am putea spune că a fost cât se poate de chestionat de savanţii din zilele noastre. Aceasta fiindcă în ceea ce priveşte existenţa „extraterestră" sau existenţa dincolo de pământ se folosesc de obicei două cuvinte: cosmos sau univers. Termenii de cosmos şi de univers sus sinonimi dar nu sunt identici. În timp ce cosmosul arată orânduirea, ordinea sau armonia din cosmos, universul desemnează mai mult decât orice complexitate sau mai bine spus imensitatea cosmosului. Oricum, termenii de cosmos şi de univers se referă la aceişai realitate în cele din urmă dar folosind două conotaţii diferite.

stăpân al universului. Prin urmare, ortodoxia crede într-un rol limitat al omului în plan ontologic în ceea ce priveşte raportarea lui la univers sau la cosmos.

Creaţia omului am putea spune că nu a avut în sine nici un fel de implicaţie astronomică. Implicaţiile creaţiei omului au fost astfel din mai multe puncte de vedere religioase şi soteriologice. Oricum, unii teologi cred că cosmosul a fost doar un ambient pentru creaţia omului. Totuşi, curiozitatea omului din mai multe epoci nu a avut limite şi plin de dorinţa de a se avânta dincolo de graninţele planetei noastre, omul s-a simţit de mai multe ori captiv în sistemul solar. Teologii nu cred că cel puţin fizic Dumnezeu a intenţionat ca omul să fie un captiv al sistemului solar. Deşi omul nu poate deocamdată explora tot universul de la un cap la altul din cauza complexităţii şi a mărimii sale, totuşi, avem multe centre de cercetare astronomică şi planetare care ne aduc mai multe informaţii din spaţiul cosmic.

Tema care este cea mai grea de definitivat dintre raportul ştiinţă religie în planul astronomiei este am putea spune existenţa veţii pe alte planete. De fapt aici am putea afirmat că religia se separă de ştiinţă în ceea ce priveşte concepţiile astronomice. Mai multe concepţii astronomice afirmă că pe alte planete există fiinţe extraterestre care cum am pus nu sunt create de Dumnezeu. Ortodoxia afirmă că în cosmos nu ştim dacă există alte fiinţe în afară de om, dar este sigur că există Dumnezeu. Astfel, începând din epoca modernă astronomia a început să prezinte publicului larg imagini extraterestre sau cu presupune entităţi extraterestre care eventual ar fii într-o stare de război cu pământenii.[31]

În acest sens, ortodoxia a afirmat că extratereştrii sunt dincolo de orice fiinţe iluzorii sau entităţiu care nu au fost demonstrate de ştiinţă. Ceea ce ortodoxia crede este că dacă există extretereştii după cum afirmă foarte multe ei sunt creaţi de Dumnezeu. Ori în scrierile biblice canonice şi în cele patristice nu ni se vorbeşte de existenţa extratereştirlor ci a două lumi spirituale care există dincolo de univers: este vorba de îngeri şi demoni. în acest punct religia [ortodoxia] şi ştiinţa [astronomia] se despart şi nu mai au nici un punct comun.

Este foarte relevant şi important să afirmăm că eshatologia creştin ortodoxă a afirmat existenţa a două spaţii spirituale dincolo de univers: este vorba de paradis şi de infern. În eshatologia ortodoxă astfel nu se vorbeşte de un univers populat cu extratereşrii ci de faptul că universul în care trăieşte omul este la intersecţia a două lumi care sunt mai dinainte de începerea timpului uman în luptă şi în contradicţie: este vorba mai multe decât orice de diavoli [sau demoni] şi îngeri. Eshatologia ortodoxă afirmă că mai înainte de crearea universului şi inclusiv a planetei noastre pământul, în paradis sau în rai a existat o mare luptă sau după unii conflict sau scinziune. Acest conlifct a fost declanşat de un înger care „aspira" sau „intenţiona" să i-a locul lui Dumnezeu. Tradiţia ortodoxă l-a denumit pe acest înger căzut Satan. În urma răzvrătirii şi a actelor sale, Satan a devenit din înger al luminii diavol. Sfinţii Părinţi l-au identificat pe Satan ca şi „autorul răului" şi „tată a minciunii." Ceea ce este foarte semnificativ este că nici un Sfânt Părinte al ortodoxiei [am putea denumii pe Sfântul Maxim Mărturisitorul, Sfântul Simeon Noul Teolog, Sfântul Vasile cel Mare, Sfântul Grigorie Palama, Sfântul Nicodim Aghioritul, Sfântul Nicodim din Arimatea sau Sfântul Grigorie Teologul] nu a vorbit de Satan ca şi de o fiinţă extraterestră.

---

[31] Producţii cinematografice celebre cum ar fii Independece day (1997), Dosarele X sau Star Treck (1960) ne-au obişnuit cu un univers ostil plin de fiinţe mostruoase care vor mai mult sau mai puţin distrugerea pământului şi extriparea vieţii de pe planeta noastră. Ortodoxia a considerat că aceste produse sunt bolnăvicioase. Aceasta fiindcă după învăţătura apostolilor şi a sfinţilor părinţi universul nu este condus de fiinţe extraterestre ci de Dumnezeu care l-a şi creat.

Ceea ce este cel mai paradoxal este că toţi sfinţii părinţi vorbesc de diavoli ca şi fiinţe care trăiesc dincolo de univers. Astfel, în patristice şi în teologia ortodoxă Satan sau diavolul este autor al răului şi al răutăţii. Satan este după tradiţia ortodoxă un înger căzut căruia Dumnezeu i-a închis permenant posibilitatea reîntoarcerii şi a pocăinţei. Motivele pentru acest lucru sunt suspectate de sfrinţii părinţi dar nu sunt cunoscute deplin fiindcă nici un muitor nu a văzut aruncarea diavolului din cer.[32]

Un mare sfânt părinte ale ortodoxiei care a scris mai multe pe această temă a fost Sfântul Ioan Hrisositom.[33] Lumea prezentată de astronomia contemporană este în orice caz departe de a fii o lume a sfinţilor şi a lui Dumnezeu. În astronomia contemporană fenomene UFO sau OZN-uri sunt cele care umplu dincolo de orice universul nostru. Ceea ce este cel mai paradoxal este că astronomia contemporană nu îşi ridică am putea denumii „problema" sau tematica existenţei lui Dumnezeu. În acest sens, mai toţi astronomii care afrimă existenţa extratereştrilor nu menţionează nimic despre existenţa lui Dumnezeu. Concepţia cosmologică a ortodoxiei „gravitează" mai mult decât orice în jurul noţiunii de Dumnezeu. În ortodoxie faptul că universul este produsul voinţei atotputernice a lui Dumnezeu. Acest fapt a fost afrimat cu mai bine de 2500 de ani de Sfântul David în cartea sa a Psalmilor: „cerurile spun slava lui Dumnezeu şi facerea mâinilor lui o vesteşte tăria." (Psalmul 118, 1). Astfel, în gândirea religioasă astronomia şi existenţa cosmosului nu ne duce dincolo de orice la existenţa extratereştirilor ci la existenţa lui Dumnezeu. Existenţa lui Dumnezeu este afirmată mai mult decât orice în toată complexitatea şi imensitea univeruslui.[34]

Prin urmare, universul este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii un mediu de exprimare a „creativitrăţii lui Dumnezeu." Faptul în sine nu a fost afirmat de astronomie care în timp a elaborat diferite ale concepţii despre existenţa universului. Din acest punct de vedere mai mulţi astronomi au arătat că religia a fost adusă pe pământ sau lăsată pe pământ nu de Dumnezeu ci de extratereştrii. Astfel, mai toate teoriile astronomice contemporană afirmă că îngerii lui Dumnezeu nu sunt fiinţe create de Dumnezeu cu extratereştrii. Astronomii privesc toate referinţele biblice şi patristice la îngeri ca fiind referinţe la fiinţe de pe alte planete care au venit la un anumit punct din trecut pe pămnt şi au influenţat dezvoltarea omului şi a umanităţii.

În acest sens, în Facere capitolul 18 avem un incident care religia îl relatează ca fiind o „angelofanie" în timp ce ştiinţa şi în special astronomie îl relatează ca fiind o invazie extraterestră. Facere capitolul 18 ne spune că patriarhul Avraam a fost vizitat de trei Oameni misterioşi. Aceşti oameni ni se spune că au venit să vadă care este faptul în sine cu cetăţile Sodomei şi Gomorei. Astfel, ni se spune că cei trei misterioşi erau după religie şi ortodoxie înegri ai lui Dumnezeu în timp ce ştiinţa afirmă că patriarhul Avraam s-ar fi întâlnit cu extratereştrii de pe alte planete care au o civilizaţie mult mai avansată decât a noastră.

Ceea ce este extrem de relevant în capitolul despre Sodoma şi Gomora din Vechiul Testament este că aici nu avem referinţe la o posibilă invazie extraterestră ci la nişte fiinţe care erau extrem de interesate de „viaţa morală" a locuitorilor pământului evreilor. Astfel, era ştiut că Sodoma şi Gomora erau două localităţi care în palestina antică şi în antichitate în

[32] În literatura universală sunt cunoscute două mari opere litereare care fac referinţă la acest fapt: este vorba de Faust a lui Gheote şi Paradisul pierdut al lui John Milton.

[33] Sfântul Ioan Hrisostom, *Despre mărginita putere a diavolului,* (EIBMBOR, 2005).

[34] Cosmologia ortodoxă a fost mai mult decât orice derivată din cosmologia iudaică. În această cosmologie, Dumnezeu este centrul sau punctul alfa al universului. Aromonia şi perfecţiunea din univers sunt mai mult decât orice produsul unei voinţe supranaturale pe care religia o denumeşte ca fiind Dumnezeu şi nu o fiinţă extraterestră.

general erau renumite pentru promiscuitatea şi imoralitatea vieţuirii lor.[35] Aşa se face că faptul în sine a ajuns la urechile lui Dumnezeu. Ceea ce este cel mai semnificativ este că Dumnezeu hotărăşte pierderea acestor cetăţi. Acest lucru Dumnezeu în duce la îndepliniri prin trei îngeri ai săi ale căror nume nu le ştim [unii cred că ar fii vorba de Mihail, Gavriil şi Rafail], aducând asupra locuitorilor acestor cetăţi o moarte instantantanee prin foc care s-a pogorânt.

Incidentul în sine a atras atenţia mai multor astronomi care studiind textul biblic au ajuns să concluzioneze că este vorba nu de o angelofanie, adică de arătarea îngerilor care au venit să ducă la îndeplinire ceea ce Dumnezeu le ceruse, distrugerea Sodomei şi Gomorei, ci de o invazie extraterestră. Sfinţii părinţi şi teologii ortodocşi infirmă impoteza unor invazii extraterestre la Sodoma şi Gomora. Aceasta din mai multe motive, dar în special din motive de oridin moral. Acele trei fiinţe sau cei trei îngeri nu erau interesanţi de o invazie extraterestră ci de viaţa morală a sodomiţilor şi a gomoriţilor. Ne putem astfel, întreba din punct de vedere biblic ce interes să fii avut o civilizaţie extraterestră în păcatele şi imoralităţile comise de pământeni.

Textul biblic ne pune că Dumnezeu a dat „ploaie de pucioasă şi foc” asupra Sodomei şi Gomorei. Ceea ce este cel mai semnificativ şi teologii ortodocşşi atrag atenţia astronomilor din zilele noastre este că textul nu vorbeşte de nici o fiinţă extraterestră şi de nici o navetă spaţială de pe altă planetă. Mai multe decât atât, îngerii lui Dumnezeu sunt interesaţi de salvarea unui locuitor al acestei cetăţi. Este vorba de dreptul Lot şi familia lui. Astfel, ni se spune că mai înainte de „distrugerea Sodomei şi Gomorei” îngerii au fost cât se poate de preocupaţi de salvarea lui Lot şi a casnicilor săi. Şi acest fapt în sine vine să infirme ipoteza unei prezenţe extraterestre la Sodoma şi Gomora.

Biblia, în special Noul şi Vechiul Testament nu susţine în nici un caz prezenţa extratereştirlor în spaţiul cosmic. Teologii ortodocşi afirmă că îngerii lui Dumnezeu există nu în cosmos ca şi extratereştrii ci dincolo de cosmos. La fel cu Dumnezeu care este creator al cosmosului există dincolo de univers sau de comos, şi îngerii lui Dumnezeu sunt dincolo de acest univers. Astfel, putem întreba pe astronomii din zilele noastre care susţin prezenţe extraterestre la Sodoma şi Gomora, ce interes ar fii avut extratereştrii în eradicarea a două cetăţi imorale? Să fie extratereştrii preocupaţi cu moralitatea omului? Acesta este un fapt destul de greu plauzibil în ştiinţă la fel ca şi în religie. Mai mult decât atât în astronomie nu există noţiunea de păcat, patimă, ispită, viciu, răutate sau de încălcare a voii lui Dumnezeu.[36]

[35] Exegeţii biblici ne spun că în aceste două cetăţi antice era practicat foarte mult păcatul homosexualităţii în special.

[36] „În realitate Biblia nu a fost dezminţită de loc. Interpretările greşite pe care oamenii le-au ataşat anumitor scripturi au fost discreditate. Nu Biblia a fost corectată, ci presupunerile oamenilor despre ce a zis Biblia. Părerea greşită a lui Ptolemeu fusese introdusă în teologia secolului al doilea. Nu există nici o evidenţă că Cristos sau apostolii au crezut în această versiune a creaţiei. Conducătorii religioşi începând din secolul al doilea au fost eronaţi asupra locului pe care pământul îl ocupa în orânduirea lucrurilor din natură, din cauza neînţelegerii diferitelor scripturi. Ei au înţeles greşit Psalm 93:1, care zice că „lumea este tare şi nu se clatină.” Acest vers nu este în conflict cu faptul că Dumnezeu a pus pământul în orbita solară. Am putea spune că acest vers verifică ce a învăţat omul din studiul astronomiei: că comportarea pământului este fixă şi predictabilă. Dumnezeu a plasat pământul în orbita sa în jurul soarelui şi, după cum notează psalmul, nu va aluneca din locul său în ceruri pentru că Dumnezeu a determinat orbita sa şi controlează forţele care ţin pământul în locul lui potrivit.”

Vedem astfel, cum religia şi ştiinţa operează cu două categorii de noţiunii extrem de diferite. Ceea ce religia a reproşat cel mai mult astronomiei contemporane este lipsa finalităţii astronomiei. Astronomia a devenit astfel o ştiinţă care nu îl duce pe om la Dumnezeu ci doar la împroprierea unor cunoştinţe extrem de sofisticate şi de complexe. Este greu de spus dacă în astronomia secolului al XXI-lea mai putem vorbii de existenţa lui Dumnezeu. În astronomia modernă şi contemporană Dumnezeu a fost am putea spune scos din ecuaţie. Ori religia nu poate face rabat de „cursul evolutiv” al astronomilor în care Dumnezeu este fie prezent sau fie absent.

Religia a afirmat cât se poate de mult că Dumnezeu este creator al universului şi că Dumnezeu are un ochi deschis asupra lui dar în special al pământului. O astronomie separată de noţiunea de Dumnezeu am putea sune că este imposibilă. Vrem sau nu vrem Dumnezeu este creator al universului, şi univers are legi lăsate de Dumnezeu. La fel de bine tot în univers în găsim pe om o fiinţă creată de Dumnezeu. În religie, ceea ce nu putem spune că este cazul ştiinţei şi în special al astronomiei, omul este creat de Dumnezeu. La fel de bine toate planetele sunt create de Dumnezeu.

Biblia şi sfinţii părinţi ne vorbesc de o clasă separată de fiinţe faţă de univers. Este vorba de îngerii lui Dumnezeu. În timp ce teologia îi vede pe îngeri ca existând dincolo de univers, în special arhanghelii Mihail, Gavriil şi Rafail,[37] astronomia îi vede în îngeri, arhangheli şi serafimi ca fiind fiinţe extraterestre care locuiesc pe alte planete. Biblia şi sfinţii părinţi nu ne spun că îngerii locuiesc pe alte planete ci ne spun că locuiesc în paradis alături de Dumnezeu. Mai mult decât atât în tradiţia ortodoxă avem un sfânt părinte care a scris extensiv referitor la ierarhiia îngerilor. Este vorba de Sfântul Dionisie Areopagitul. Universul îngerilor pe care ni-l prezintă sfântul Dionisie este destul de separat sau diferit de ceea ce crede astronomia contemporană referitor la existenţa universului sau a planetelor din el. Sfântul Dionisie Areopagitul, care este patron al angelologiei ortodoxe crede în existenţa a nouă ierarhii de îngerii. Ţinem să precizăm că termneul de „extraterestru” nu a apărut deloc în scrierile acestui sfânt. Sfântul Dionisie infirmă orice crez a existenţei extratereştrilor în univers. Sfântul Dionisie ne spune că nu omul este singura fiinţă pe care Dumnezeu a creat-o ci şi îngerii. Dar în timp ce Dumnezeu l-a creat pe om în univers, pe îngeri Dumnezeu i-a creat dincolo de univers.

Teoriile fiinţelor extraterestre şi a prezenţei lor în univers sunt infirmate de un fapt central al antropologiie. Este vorba mai mult sau mai puţin de moarte. Dacă minţi superioare civilizaţiei noastre ne-au rânduit separat de existenţa lui Dumnezeu cursul şi destinul nostru, să fi fost moartea o realitate creată tot de extratereştrii de pe alte planete şi galaxii? Ştiinţific nu avem nici o dovadă cum că moartea ar fii fost introdusă în cursul lumii de extratereştri. În schimb, avem foarte multe dovezi din religie referitor la existenţa morţii. Biblia ne spune că maortea a apărut ca şi consecinţă a faptului că primii oameni au încălcat voinţa lui Dumezeu şi au mâncat din pomul cunoştinţei binelui şi răului. Ni se spune că acest pom „al cunoştinţei binelui şi răului” nu trebuia folosit.

„Nu a fost nimic rău în ceea ce priveşte copacul sau fructul copacului. Este puţin probabil ca faptul în sine de a mânca din fruct le-a oferit lui Adam şi Evei mai multă cunoştinţă. Ci a fost faptul că fapta lor de nesupunere faţă de Dumnezeu le-a deschis lui Adam şi Evei ochii către rău. Păcatul lor de nesupunere faţă de Dumnezeu a adus cu el păcatul şi răul în întreaga lume şi în primul rând în vieţile lor. Mâncând fructul, ca un act de

---

[37] Tradiţia ortodoxă mărturiseşte un număr de aproximativ 7 arhangheli sau conducători îngereşti: Uriil, Selafiil, Iehudiil, Varahiil, Raguil, Ieremiil, Anail, Iofiil şi Zedachiil.

neascultare faţă de Dumnezeu, a fost ceea ce a dat lui Adam şi Evei cunoaşterea răului. Geneza 3:6-7 spune: “Femeia a văzut că pomul era bun de mâncat şi plăcut de privit, şi că pomul era de dorit ca să deschidă cuiva mintea. A luat deci din rodul lui, şi a mâncat; a dat şi bărbatului ei, care era lângă ea, şi bărbatul a mâncat şi el. Atunci li s-au deschis ochii la amândoi; au cunoscut că erau goi, au cusut laolaltă frunze de smochin şi şi-au făcut şorţuri din ele”. Dumnezeu nu a vrut ca Adam şi Eva să păcătuiască. Dumnezeu ştia dinainte care vor fi rezultatele păcatului. Dumnezeu ştia că Adam şi Eva vor păcătui şi astfel vor aduce păcatul, răul, sufetinţa şi moartea în lume. De ce atunci a pus Dumnezeu copacul în Grădina Edenului şi de ce i-a permis lui Satan să îi ispitească pe Adam şi Eva? Dumnezeu a pus copacul cunoştinţei binelui şi răului în Grădina Edenului pentru a le da posibilitatea lui Adam şi Evei să aleagă. Dumnezeu i-a permis lui Satan să îi ispitească pe Adam şi Eva pentru a-i forţa să facă alegerea lor. Adam şi Eva au ales, liberi fiind, să nu se supună lui Dumnezeu şi astfel au mâncat din fructul interzis. Rezultatul – răul, păcatul, suferinţa, boala şi moartea au atins lumea de atunci încoace. Decizia lui Adam şi Eva face ca fiecare persoană care se naşte pe pământ să se nască cu o natură păcătoasă şi cu o înclinaţie naturală către păcat. Decizia lui Adam şi Eva este ceea ce la urma urmei a impus moartea lui Iisus Hristos pe cruce şi vărsarea sângelui Său în locul nostru. Prin credinţa în Hristos, noi putem fi eliberaţi de consecinţele păcatului şi în final şi de păcat. Fie ca noi să rezonăm la cuvintele Apostolului Pavel din Romani 7:24-25, “O, nenorocitul de mine! Cine mă va izbăvi de acest trup de moarte?..Mulţumiri fie aduse lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos, Domnul nostru!”[38]

Ceea ce exegeţii creştini au subliniat cel mai mult este dincolo de orice capitolul descris în Biblie sau în Scriptură referitor la creaţia omului şi aşezarea lui în Paradis sau în Eden. Contrar astronomilor de azi care cred că universul este populat de fiinţe extraterestre, Scriptura denumeşte prezenţa unui demon sau a unui înger căzut care i-a ispitit cu îngăduinţa lui Dumnezeu pe primii oameni. Şarpele care este denumit în Biblie ca fiind cel care i-a dus în ispită pe primii oameni este mai apoi acelaşi cu Satan din cartea lui Iov. „Dar într-o zi îngerii lui Dumnezeu s-au înfăţişat înaintea Domnului şi Satan a venit şi el printre ei. Atunci Domnul a zis către Satan: "De unde vii?" Iar Satan a răspuns Domnului şi a zis: "Am dat târcoale pe pământ şi m-am plimbat în sus şi în jos". Şi Domnul a zis către Satan: "Te-ai uitat la robul Meu Iov, că nu este nici unul ca el pe pământ fără prihană şi drept şi temător de Dumnezeu şi care să se ferească de ce este rău?" Dar Satan a răspuns Domnului şi a zis: "Ore degeaba se teme Iov de Dumnezeu? N-ai făcut Tu gard în jurul lui şi în jurul casei lui şi în jurul a tot ce este al lui, în toate părţile şi ai binecuvântat lucrul mâinilor lui şi turmele lui au umplut pământul? Dar ia întinde mâna Ta şi atinge-Te de tot ce este al lui, să vedem dacă nu Te va blestema în faţă!" Atunci Domnul a zis către Satan: "Iată, tot ce are el este în puterea ta; numai asupra lui să nu întinzi mâna ta". Şi Satan a pierit din faţa lui Dumnezeu.”[39]

Este foarte important de arătat că deşi Facerea foloseşte termenul de „şarpe” când vorbeşte de Satan, mai apoi în Scriptură găsim referinţe exacte la prezenţa şi la lucrările lui Satan. Prin urmare, astronimic satan nu este un extraterestre de pe altă planetă ci este un înger căzut. Lucrarea lui este după cum vedem foarte clar de a „ispitii pe om.” Ceea ce putem citii în special din cartea lui Iov este că Satan nu ispiteşte sau nu îi este îngăduit să se apropie mai mult decât îl lasă Dumnezeu.

Prin urmare, în Scriptură nu se vorbeşte foarte mult de extratereştrii de pe alte planete ci se vorbeşte cât se poate de mult de demoni şi de diavoli. În Scriptură este cât se poate de

[38] http://www.gotquestions.org/Romana/copacul-cunostintei-binelui-raului.html.
[39] Iov 1, 6-12.

evident că diavolii nu sunt fiinţe de pe alte planete. Toate teoriile astronomice despre existenţa extratereştrilor susţin că ei sunt fiinţe de pe alte planete din alte galaxii. Ori este clar după cum se susţine în Scriptură sau în Biblie că Dumnezeu este creator al cosmosului. Dacă Dumnezeu este creator al cosmosului, El este creator al extratereştrilor. În acest punct am putea spune că opiniile biblice şi patristice nu corespund cu cele ştiinţifice şi astronomice.

Teologia şi religia priveşte tot cosmosul ca şi o reflecţie a complexităţii lui Dumnezeu. Această complexitate a comsoului a fost de mai multe ori înlocuită cu complexitatea astronomică a unor fiinţe extraterestre sau de pe alte planete. Să fie în cele din urmă Dumnezeu un locuitor de pe o altă planetă sau dintr-o altă galaxie?[40] Teologia ortodoxă a mărturisit că nu în nici un caz Dumnezeu nu este un locuitor de pe o altă planetă sau galaxie. Dumnezeu este este creator al cosmosului şi a tot ceea ce există. Prin urmare este cât se poate de evidet că Dumnezeu nu are astfel nevoie ca noi să Îl recunoaştem în teoriiile noastre astronomice ca şi „creator al universului.” Mai multe teorii astronomice au lăsat adevărurile legate de existenţa lui Dumnezeu desfigurate.

Ceea ce ortodoxia şi teologii ortodocşi au mărturisit este că în faţa complexităţii universului şi a imnesifităţii astronomice nu trebuie să elaborăm teorii prefabricate despre existenţe extraterestre de pe alte planete ci trebuie să ne lăsăm pradă vieţii lui Dumnezeu. Doar Dumnezeu deţine „cheia ultimă a cosmosului pentru om.” Încercări de a autonomiza comosul au fost astfel sortite eşecului. Teologia ortodoxă a arătat că o „astronomie separată de existenţa lui Dumnezeu” poate aduce cu sine rezultate bizare şi destul de străine de ceea ce denumim credinţa sau crezul în Dumnezeu.

Astronomia trebuie să afirme mai mult decât orice pentru noi crezul în Dumnezeu şi existenţa Sa. O astronomie care nu are noţiunea de Dumneezu nu are nici un beneficiu pentru om şi este dincolo de orice o ştiinţă agresivă şi agansantă. Teologia recunoaşte că astronomia şi astronomii au dincolo de orice o datorie destul de dificilă, este acea de a explica existenţa univeruslui. Dincolo de orice teologii şi teologia ortodoxă nu susţine ateismul în astronomie. Din cauza unor savanţi astronomi atei au apărut cele mai ciuude teorii astronomice în care după cum am arătat locul lui Dumnezeu este luat fiinţe extratarestre. Ortodoxia şi teologii ortodocşi încurajează dincolo de orice ceea ce am putea denumii „o astronomie teistă” adică o astrpnomie care crede în Dumnezeu. La ce bun toate aceste rezultate supersofisticate din astronomie dacă ele sunt lipsite de crezul într-un Dumnezeu care a creat universul?

Teologii şi mai mult decât orice teologii ortodocşi nu sunt împotriva astronomiei şi a beneficilor care ar putea deriva din această ştiinţă. De când omul a avut pe lună astronomia a devenit un tabu al umanităţii. Dar ceea ce cere cel mai multe teologia de la astronomie este dincolo de orice facerea astronomiei pe baze ortodoxe şi pe baze teiste. Prin urmare mai mult decât orice mă voi referii aici paradoxal al implicaţiile „incidentului” din Paradis sau din scripturistica Grădină a Edenului. În Paradis sau în starea primordială a umanităţii ni se spune că astronomia nu era de mare interes. Prin urmare, este puţin posibil ca primii oameni să fie interesaţi sau să fii studiat astronomie. Totuşi, astronomia nu era o problemă a primilor oameni cum este cazul în zilele noastre fiindcă astronomia era dincolo de orice sub prezenţa lui Dumnezeu. Primii oamenii este foarte posibil să fii avut îndoili cum avem noi despre faptul că cosmosul era creat sau nu de Dumnezeu.[41]

---

[40] A se vedea Max Picard, *Fuga de Dumnezeu* (Editura Anastasia: Bucureşti, 1998).

[41] Începând cu Charles Darwin se poate vorbii de o concepţie separată a existenţei cosmosului faţă de Dumnezeu. Aceasta s-a grupat în jurul teoriei „evoluţionismului sau a Big-bangului” care susţinea că Dumnezeu

Odată cu căderea omului de la Dumneezu se poate vorbii de „căderea în astronomie.” Universul a început să fie populat de fiinţe extraterestre ostile şi duşmănoase omului. Omul era astfel aruncat în ceva mai cumplit decât „mâinile extratereştrilor.” Omul era aruncat în neant. Opus teoriilor astronomice contemporane[42] care văd un univers lipsit de Dumnezeu este mai multe decât orice eshatologia ortodoxă. Eshatologia ortodoxă vorbeşte dincolo de orice existenţa a două spaţii dincolo de comsos şi de planete. Este vorba după cum am spus de paradis şi de infern. Paradisul şi infernul au fost denumite cu mai multe apelative: dimensiuni, spaţii spirituale, lăcaşuri duhniceşti şi multe alte dennmiri.

Sunt paradisul şi infernul de care vorbeşte religia spaţii astronomice? Răspunsul este cât se poate de evident. Paradisul şi infernul nu sunt spaţii astronomice şi nici spaţii cosmice. Termenul care s-a folosit în teologie este de spaţii sau locaţii eshatologice. Paradisul locul îngerilor şi a celor mântuiţi este la fel ca şi infernul locul diavolilor şi a celor pierduţi dincolo de univers şi de cosmos. Paradisul şi infernul există dincolo de timp şi de spaţiu. Ceea ce crede ortodoxia este că Dumnezeu nu a creat infernul. Ortodoxia afirmă că Dumnezeu a creat numai paradisul. Infernul s-a fondat odată cu rebeliunea sau răzvrătirea lui Satan. Ortodoxia crede că lui Satan i s-au alăturat şi alţi îngeri: Satanail, Belzebut, Mamona, Samael sau Apolion.

Creat de Dumnezeu, omul a devenit astfel ţinta atacurilor demonice sau diavoleşti. Oircum, deşi puterile diavoleşti sunt mari şi imense, Dumnezeu este de partea omului. Astfel, universul nostru care în care trăim a devenit terneu de luptă a două mari entităţi care îşi dispută supremaţia: diavolii şi îngerii. Referitor la poziţia lui Dumnezeu în această „bătălie sau luptă,” Biblia sau Scirptura ne spune că „Dumnezeu vrea ca toţi oamenii să se mântuiască şi la cunoştinţa adevărului să vină.” (1 Timotei 2, 4). Dincolo de spaţiul cosmic şi de constelaţiile astronomice Dumnezeu nu se bucură de pierzania omului. Prin urmare, din mai multe punte de vedere ortodoxia crede într-o „cosmologia sau o astronomie soteriologică.” Universul sau cosmosul este din acest punct de vedere un „spaţiu de luptă între două entităţi.” După cum am spus aceste entităţi nu sunt extraterestre cum crede astronomia ci sunt supracosmice, sunt dincolo de cosmos. Cosmosul a fost creat de Dumnezeu din două motive:

1. Pentru ca Dumnezeu să îşi poată exercita funcţia Sa creatoare.
2. Pentru ca să fie un sălaş sau o casă a omului.

Prin urmare, după cum am arătat încă de la început în paradis nu a existat nici o fiinţă extraterestră ci ni se spune metaforic că diavolul sau Satan i-a ispitit şi i-a dus pe oameni în păcat care a dus în cele din urmă la moartea omului. Ceea ce este extrem de relevant în acest capitol este că în Paradis sau în Eden nu a existat nici un fel de prezenţă extraterestră după cum interpretează unii astronomi din zilele noastre. Doctrina scripturistică[43] astfel are o concepţie foarte diferită şi mai mult decât orice separată faţă de concepţile astronomice contemporane. Ceea ce sfinţii părinţi ne spun este că extratereştrii nu aveau cum să „introducă” sau să îl facă pe om muritor. Scripturistic ştim că moartea a survenit în umanitate prin încălcarea voii lui Dumnezeu sau prin nerespectarea voii lui Dumnezeu.

Călcând voia lui Dumnezeu omul a devenit sclav al mortalităţii. Moartea omului prin urmare nu a avut nici un fel de implicaţie de element extraterestru cum cred unele teorii

---

a fost dincolo de orice absent din procesul facerii cosmoului.

[42] A se vedea *Manualul astronomiei practice,* (Editura Springer Germania, 1994).

[43] Din care s-a inspirat o altă mare religie, este vorba de islam sau mahomedanism. După unii teologi Coranul nu este decât o caricaturizare a Scripturii.

contemporane asdtronomice. Omul a fost creat pentru a stare de fericire şi de bucurie care trebuia să derive din comuniunea cu Dumnezeu. Testat referitor la acest lucru, omul a eşuat de a voii să fie în comuniune cu Dumnezeu. Acest lucru a dus la moartea omului. Moartea poate fii definită şi ca o separaţie a omului de Dumnezeu creatorul Său.

Prezenţa lui Satan în jurul primei perechi de oameni a ridicat multe semne de întrebare. De ce a îngăduit Dumnezeu ca Satan să îşi dacă apariţia în Eden sau în Paradis? Este foarte posibil ca din cauza iubirii pe care Dumnezeu a avut-o faţă de primul om şi de umanitate în general, Dumnezeu să fii voit să arate omului care sunt dificultăţile Sale, sau cu ce „gen de problematică sau dileme se confruntă El ca şi Dumnezeu,” în raport cu omul ca şi făptură a Sa. Referinţe la „scoaterea lui Satan din paradis” avem în Scriptură mult mai târziu. Astfel în Luca 10, 18 ni se spune sau mai bine spun Domnul Iisus Hristos le spune apostolilor: „am văzut pe Satana căzând ca un fulger din cer.” Prin urmare deşi în Facere am putea spune că suntem lăsaţi în suspans referitor la acest lucru, mai apoi în Noul Testament găsim mai multe referinţe la „scoaterea din cer sau paradis” a lui Satan.[44]

Acest fapt a fost dincolo de timpul creat sau de limitele spaţiului cosmic sau de univers. Prin urmare, dacă căderea diavolilor a avut loc dincolo de univers, ne întrebăm a avut acest lucru implicaţii astronomice? Biblia ne spune că dimpreună cu Satan au căzut şi alţi îngeri care au devenit demoni. Unul dintre aceşti demoni pe care unii îl indetifică cu Satan însuşi a fost Lucifer. Este foarte semnificativ să arătăm aici că numele unui mare demon arew un nume astronomic. Lucifer este un demon pe care în ebraică îl găsim cu numele de Heliel. În traducerea latină acest nume a fost prescurat din ebraicul Helel Ben-Schachar „stea strălucitoare, fiu al apusului.”

Ceea ce voi arăta în acest loc este că numele unui diavol este luat propriu zis din atronomie. Heliel în ebraică sau Lucifer în latină, este o altă putere a întunericului care evident nu credem că ar avea ceva implicaţii astronomice dar care a fost denumit aşa din cauza căderii sale care după unii mistici sau teologi latini şi ebraici ne duce cu gândul la apusul de soare. Căderea demonilor a fost asociată de unele tradiţii ca şi asupus de soare. Soarele cade de pe cer la fiecare apus. La fel demonii au căzut din cer asemenea unui stele sau a unui soare. Trebuie să reţinem aici că asocierea este o metaforă pur religioasă. În realitate căderea demonilor a fost mult mai cumplită şi mai tragică sau radicală decât un apus de soare. Deşi apusul la fel ca şi răsăritul este dincolo de orice un fenomen astronomic putem vedea că a fost preluat de şi de limbajul religios şi este folosit pentru a denumii pe un demon celebru. Să fie acest demon de care se vorbeşte în mai multe scrieri religioase un extraterestru, Lucifer?

Răspunsul la această întrebare este unul cât se poate de negativ. Lucifer nu este un extraterestru deşi poartă un nume astronomic.[45] Este un demon care a fost loial lui Satan. Mai multe fapte din lumea religioasă infirmă ipotezele că ar exista fiinţe ale pe alte planete care ar avea contact cu civilizaţia noastră. Cel mai mult infirmă faptul că din câte putem vedea cimitirile şi locurile de îngropăciune sunt prezente la noi pe pământ. Astfel, dacă conform unor astronomi din zilele noastre moartea a fost introdusă în umanitate de

[44] Trebuie să ştim foarte bine că în limba ebraică Satan înseamnă „cel răzvrătit”, „distrugătorul” sau „cel care dezbină.” Traducerea în limba elenă a acestui nume a fost „diavol” care înseamnă propriu zis acelaşi lucru. Însă confuzia a fost de mai multe ori găsită între diferite culturi şi tradiţii ale umanităţii referitor la acest nume. Fără nici o implicaţie astronomică Satan sau Diavolul sunt una şi acelaşi lucru.

[45] În literatura română Luceafărul este la fel de bine una dintre cele mai celebre poezii ale literaturii universale. Autor al acestui celebru poem este Mihai Eminescu. Luceafărul nu este nimic altceva decât planeta Venus.

extratereştrii de pe alte planete ostili civilizaţiei noastre, teoriile şli impotezele religiose susţin că fiinţe de pe alte planete, dintr-un univers creat de Dumnezeu nu ar avea nici un interes şi nici un beneficiu de pe urma „eradicării sau exterminării” fiinţelor oameneşti.

Ipotezea cea mai evidentă care afirmă cât se poate de mult invaliditatea teoriei extratereştilor atâ de des vehiculată de astronomii secolelor al XX-lea şi al XXI-lea este mortalitatea din natura umană. Modul în care mortalitatea a fost introdusă în natura umană nu ne duce cu gândul la fiinţe extraterestre ci la ceea ce afirmă religia şi ortodoxă: moartea este produsul demonilor care din început au fost ostili omului.

O ANGELOLOGIE ASTRONOMICĂ

« În mormant, Viaţă Pus ai fost Hristoase
şi s-au spăimântat oştirile îngereşti,

Plecăciunea Ta cea multă preamărind. »
(Prohodul Domnului nostru Iisus Hristos din Vinerea Mare).

Există două lucruri care sunt la fel de complexe din mai multe puncte de vedere în ceea ce priveşte existenţele îngereşti. Primul lucru este dincolo de orice complexitatea astronomică a universului în timp ce al doilea este complexitatea lumii îngerilor. La fel cum mai multe texte de astronomie vorbesc de existenţa a mai multor planete, constelaţii sau galaxii,[46] la fel de bine angelologia ne vorbeşte de faptul că dincolo de lumea de aici sau de acest univers există o lume a fiinţelor supraraţionale şi suprainteligente care se află în preajma sau în proximitatea imediată a lui Dumnezeu. Această lume este cea a îngerilor. Studiul îngerilor nu se numeşte în teologie şi mai mult decât orice în teologia ortodoxă UFO sau OZN ci dincolo de orice angelologie.

După cum s-a împământenit în studiile de specialitate, Biblia sau Scriptura a devenit sursa cea mai credibilă referitor la existenţele îngereşti.[47] Ceea ce evidenţiem încă odată în acest studiu că pe tot parcursul a celor peste 1400 de pagini din Biblie nu apare termenul de „extraterestru." Astfel, primul înger care apare în Biblie este chiar în contactul cu primii oamenii care au fost creaţii, după denumirea lui Dumnezeu: Adam şi Eva. Aici ni se sune că un înger i-a scos pe primii oameni din paradis fiindcă au păcătuit. Ceea ce devine foarte clar este că îngerii sunt cât se poate de intransigenţi cu un lucru în special: păcatul. Din acest punct de vedere este greu de precizat dacă extratereştrii au fost dincolo de orice interesaţi de păcatele pe care le săvârşeşte omul. În mai toate textele din Biblie, îngerii condamnă şi pedepsesc un lucru în special: păcatul.

Din acest punct de vedere este cât se poate de greu să concludem că îngerii sunt extratereştrii sau fiinţe astronomice. Ortodoxia şi mai mulţi teologi ortodocşi au mărturisit că îngerii sunt entităţi spirituale şi nu cosmice. Teoria ortodoxă este că la fel cum pentru lumea fizică astronomia este cea care defineşte distanţele şi elementele cosmice, la fel şi pentru lumea spirituală angelologia ţine rolul astronomiei fiind cea care stabileşte distanţele şi lungimile existenţelor îngereşti sau angelice.[48]

Există astfel o similitudine dintre angelologie şi astronomie. Aceasta mai mult decât orice fiindcă omul prin creaţie a fost creat o fiinţă „bidimensională." Creat de Dumnezeu din propria lui voinţă omul a putut să aibă legături cu lumea îngerilor lui Dumnezeu. Această lume este în proximitatea lui Dumnezeu.[49] Cea mai probabilă ipoteză este că îngerii au fost „desfiguraţi" de crezurile păgâne antice.[50] În acest sens, păgânii au încercat de mai multe ori înlocuirea cinstirii îngerilor cu adorarea zeilor care în cele din urmă a dus chiar la înlocuirea lui Dumnezeu. Ţelul păgânismului antic a fost mai mult decât orice eradicarea monoteismului şi a angelologiei.

Astfel, angelologia ortodoxă este dincolo de orice o angeologie monoteistă, ea afirmă dincolo de orice existenţa unui singur Dumnezeu. Creat de Dumnezeu din voinţa Sa, omul

---

[46] A se vedea Leif Robinson, *Astronomy encyclopedia* (London, 2002).

[47] Pe aceată temă au fost scrise mai multe cărţi. A se vedea Radu Teodorescu, *Mystagogia angelorum,* (Romania, 2009) şi *Liturghia îngerească*, 2010.

[48] A se vedea Claudiu Dumea, *Îngeri şi diavoli*, Iaşi 2003.

[49] Din nou ortodoxia a afirmat că îngerii nu sunt zeii antici adoraţi de păgâni ci sunt dincolo de orice fiinţe care au fost create de Dumnezeu pentru a Îl slujirii pe Dumnezeu. Astfel, dintre zeii antici cum ar fii Vişnu, Şiva, Apolo, Minerva, Umanitu, Minerva, Baal, Mitra sau Zamolxe.

[50] Robert, P. & Scott, N., (1995) "*O Istorie a Europei Păgâne*". New York, Barnes & Noble Books. York, Michael *Teologia Păgână: Păgânismul ca Religie Mondială* NYU Press (2003).

ştie că universul este creat de Dumnezeu. Ceea ce este cel mai semnificativ este dincolo de orice că mai mulţi astronomi cred că îngerii nu sunt existenţi. Ţelul volumului de faţă nu este de a complica o relaţie extrem de tensionată dintre angelologie şi astronomie. Astronomii indiferent la ce concluzii vor ajunge trebuie să ştie din capul locului că universul în forma sa de azi este creat şi susţinut de Dumnezeu. Ortodoxia nu crede că universul este o entitate care există prin sine. Este astfel cât se poate de imposibil ca universul şi toată imensitatea lui să existe prin sine. Acei astronomi care neagă existenţa lui Dumnezeu ca şi creator al universului nu fac decât să îşi facă lor un rău. Existenţa lui Dumnezeu simplifică tot ceea ce cunoaştem referitor la univers şi la cosmos. În Dumnezeu universul îşi găseşte sensul şi finalitatea lui. creat de Dumnezeu, universul nu poate avea o altă destinaţie decât cea de a exista în Dumnezeu.

La începutul secoului al XXI-lea din nou ne întrebăm care v-a fii destinaţia şi ţelul astronomiei? V-a venii astronomia din nou cu noi teorii şi noi ipoteze despre originea universului sau a cosmosului în care trăim? Teologii ortodocşi sunt pentru o astronomie teistă sau o astronomie care Îl are pe Dumnezeu în centrul ei după cum este şi firesc. Universul este o enigmă voluntară a lui Dumnezeu pe care El a lăsat-o omului pentru ca omul să poată să sjungă să Îl cunoască sau să Îl descopere pe Dumnezeu.

Evident, nu trebuie să ne iluzionăm în privinţa unor rezultate speclaculoase sau spectaculare pe care atronomia le-ar putea oferii omului sau umanităţii, dar este de datoria noastră să îi încurajăm pe astronomi în eforturile lor de a studia şi de a explica cosmosul. Deşi de mai multe ori rezultatele astronomiei au fost şocante sau mai bine spus neconforme cu aşteppările noastre, astronomia şi încercările sau eforturile ei de a definii universul ne oferă un rezultat la ceea ce am putea denumii cunoaşterea astronomică.

Cunoaşterea astronomică nu este mântuitoare dar mai mulţi Sfinţi Părinţi ne spun că nu trebuie să fim ignoranţi în ceea ce priveşte universul în care trăim. Un mare teolog suedez a scris mai multe rânduri uimitoare referitoare la rolul omului în univers. Este vorba de teologul Lars Thunberg.[51] Există prin urmare două mari concepţii despre univers. Una este ştiinţifică şi cealaltă este religioasă. În concepţia ştiinţifică universul este sau poate fii populat de extratereştrii în timp ce în cea religioasă universul este creaţia lui Dumnezeu şi este creat de Dumnezeu şi de îngerii Săi. Aceste două concepţii se bat cap în cap mai ales fiindcă concepţia ştiinţifică nu atribute nici un rol de multe ori lui Dumnezeu în creaţia universului. Universul este astfel doar un produs al unei energii sau forţe cosmice sau astronomice impersonale. Sfinţii Părinţi ai Bisericii din vechime nu au fost străini de problematica astronomiei şi a cosmologiei. Conştienţi de „eşecurile” care ar putea ieşii din această divergenţă de opinii Sfinţi Părinţi dintre care s-a remarcat cel mai mult Sfântul Maxim Mărturisitorul au fost de părere că cosmologia şi astronomia este cât se poate de potrivit şi de bine să rămână în cadrele tradiţionale ale cosmologiei şi a angelologiei.

Biblia ne spune astfel că la începutul creaţiei Dumnezeu a fost lăudat de îngerii Săi când a întemeiat universul. În concepţia cosmologiei religioase separat de cea ştiinţifică, universul nu este populat de fiinţe ostile nouă cum sunt extratereştrii şi OZN-urile ci este populat de sau „umplut” de Dumnezeu. Ortodoxia crede că la fel cum pe pământ Dumnezeu umple tot ceea ce există, la fel de bine şi în univers Dumnezeu umple tot ceea ce există fiindcă Dumnezeu este o fiinţă supraraţională şi suparanaturală. Ceea ce este cât se poate de evident din astronomia actuală este că deocamdată Dumnezeu nu a făcut sau nu creat

---

[51] A se vedea Lars Thunbers, *Antropologia teologica a Sfantului Maxim Marturisitorul. Microcosmos si mediator.* (Editura Sofia: Bucureşti, 1995).

condiţii de viaţă pe alte planete. Deşi ştim de existenţa a miliarde de planete din univers, Dumnezeu a creat viaţă numai pe pământ. De ce este aşa şi nu este altcumva, ortodoxia ne cere să avem încredere în Dumnezeu mai mult decât orice. Ca şi creator al universului, după mărturia Domnului Iisus Hristos din Noul Testament, Dumnezeu ştie mai bine ceea ce este bun pentru noi decât ştim noi.

Deşi Dumnezeu nu a creat viaţă pe alte planete, totuşi Dumnezeu ne-a lăsat observatoare astronomice şi ne-a lăsat atronomia ca şi o ştiinţă prin care ne putem informa despre ceea ce are loc sau despre ceea ce există şi se produce în univers. La fel de bine, am mai putea spune că conform crezurilor religioase, omul este o fiinţă extrem de predispusă spre „trufie" sau încredere în sine mai mult decât încredere în Dumnezeu. O expansiune imediată a omului în univers pe alte planete sau pe alte galaxii am putea spune că ar duce la o pierdere a omului, din moment ce omul a fost creat de Dumnezeu pentru a exista dimpreună cu Dumnezeu.

Astronomii ne prezintă de multe ori informaţii în care am crede că suntem orfani într-un univers ostil care nu vrea în nici un fel să ni se spună. Ceea ce ştiinţa a demonstrat este că aceiaşi materie care există pe pământ există şi în spaţiul cosmic. Prin urmare, praf, calciu, oxid sau zinc găsim şi pe alte planete nu numai pe a noastră. Marte sau Vega sunt pline de fier şi de metale foarte similare cu cele de pe pământ. Sfinţii Părinţi începând cu Sfântul Maxim Mărtusiritorul au elaborat aşa numita teorie a microcosmosului. Prin teoria microcosmosului putem vedea că de fapt Dumnezeu ne-a lăsat aici pe pământ mai toate indiciile despre cum este viaţa din cosmos. Astfel, atomul şi nucleii săi s-a demonstrat că sunt o „copie mai mică" a galaxiilor şi a constelaţiilor. Nucleii unui atom se învârt în jurul atomului la fel cum planetele dintr-o galaxie sau o constelaţie se învârt în jurul propriei lor orbite.

Microcosmosul este un macrocosmos în ortodoxie. Ceea ce s-a voit a se arăta mai mult decât orice este prezenţa şi existenţa lui Dumnezeu. Nu este fenomenal faptul că într-un atom care este de miliarde ori mai mic decât o galaxie au propriu zis la o scară nimusculă aceleaşi sau aproximativ aceleaşi procese organice sau anorganice. De fapt în ştiinţele contemporane s-au dezvoltat din astronomie în special două branşe sau ramuri ale astronomiei: este vorba de astrofizică şi de astronomie atomică. Savanţii şi astronomii au observat că acelaşi atom care compune materia de pe pământ este prezent şi în marile spaţii cosmice. Toate aceste dovezi ale microcosmosului şi ale macrocosmosului sunt mai mult decât orice o dovată a faptului că Dumnezeu este autor al ambelor în aceiaşi măsură.

Dumnezeu poate fii descoperit şi la nivelul microcosmosului în acelşai fel în care Îl putem descoperii şi la nivelul macrocosmosului. Ceea ce este cel mai important este să dorim să Îl descoperim pe Dumnezeu. Ştiinţa nu trebuie să ne ducă la ateism şi la agnosticism ci la încă o „şansă" pe care Dumnezeu ne-o oferă şi ne-o dă ca şi dar de a Îl cunoaşte şi a fii aproape de El. În aceasta se împlineşte în antropologia ortodoxă menirea şi sensul ultim al existenţei omului. După cum vom arăta în prezentul capitol, existenţa lui Dumnezeu schimbă concepţiile noastre astronomice şi pe cele cosmologice referitoare la originea universului. Existenţa lui Dumnezeu implică cu sine în sens creştin ortodox încă două spaţii care depăşesc limitele acestei lumi create: este vorba de paradis şi de infern. Din tradiţia ortodoxă a rezultat cât se poate de evident că Dumnezeu nu a creat numai acest univers. Universul acesta care îl vedem şi îl putem simţii senzorial a fost creat de Dumnezeu pentru om. Prin urmare, Dumnezeu nu este împotriva studiului cosmologic şi a celui astronomic.

Dumnezeu vrea ca noi prin studiul astronomic şi a celui comsologic să ajunge la concluzia existenţei sale. Aceasta nu înseamnă că Dumnezeu „se jocă cu noi." Din contră,

Dumnezeu ne i-a pe noi oamenii şi făpturile Sale mult mai serios decât Îl luăm noi în considerare.[52] Prin urmare, Dumnezeu vrea ca noi să ajungem la descoperirea existenţei Sale în mod indirect şi nu direct. Deşi pe Dumnezeu nu Îl vedem în complexitatea şi în toată mărirea Sa în mod real în cosmos ştim pe cale raţională că tot universul a trebuit să aibă o cauză sau o origine.

Originea universului este cât se poate de evident Dumnezeu. Nu se putea ca universul să fie produsul hazardului sau al haosului. Din univers putem vedea dincolo de orice ceea ce am putea denumii „orânduire şi ordine." Lumea este mai mult decât orice rânduită şi organizată de Dumnezeu. Existenţă supranaturală şi supramundată, Dumnezeu este prezent şi absent concomintent din univers. Ortodoxia crede că toate legile care guvernează universul şi pe care astronomia le studiază sunt mai mult decât orice ceea ce am putea denumii produsul voinţei lui Dumnezeu şi mai mult decât orice ceea ce am putea denumii ca şi creaţia propria şi liberă a lui Dumnezeu.

Astronomia şi astronomii pot studia legile pe care Dumnezeu le-a lăsat în univers dar ei nu pot dincolo de orice să „chestioneze" voinţa suverană şi supranaturală a lui Dumnezeu. De ce Dumnezeu a creat 9 planete în sistemul solar sau de ce soarele este singurul care luminează pământul? De ce Dumnezeu a creat un satelit al pământului luna? Toate acestea sunt produsul voinţei creatoare a lui Dumnezeu şi au fost făcute din libertate şi din dorinţa lui Dumnezeu. Astronomii trebuie să fie oameni credincioşi şi mai mult decât orice omanei cu frica de Dumnezeu. Aceasta mai mult decât orice fiindcă din punct de vedere teologic Dumnezeu a creat universul ca şi expresie voinţei Sale şi universul este pentru om nu numia o simplă existenţă fizică ci şi o exietenţă care Îl descoperă pe Dumnezeu.

Privind stelele, soarele, luna şi pământul ajungem cât se poate de mult la concluzia existenţei lui Dumnezeu. Aceasta fiindcă toate acestea nu îşi pot fii cauză în sine însuşi. Dumnezeu este cauza existenţei pământului, a soarelui şi a lunii care sunt cele mai apropiate planete de noi. Dar la fel de bine Dumnezeu este şi creator al restului planetelor din univers pe care nu le putem vedea cu ochiul liber. Faptul că nu putem vedea cu ochiul liber alte planete şi galaxii din univers trebuie să ne spună cât se poate de mult că aceasta nu înseamnă că ele nu au fost create de Dumnezeu şi că ar fii populate cum crede unii cu fiinţe extraterestre ostile omului.

Ostilitatea extratereştrilor faţă de lumea noastră este prezentă în mai multe teorii ştiinţifice. Ori ceea ce întreabă teologia ortodoxă este cum se face că nu există ostilitate a exstretereştrilor faţă de Dumnezeu? Mai multe cărţi sau producţii cinematografice inspirate din astronimie care au creat aşa genul literar SF Science Fction sau ştiinţe imaginaţiei ne avertizează că în cel mai probabil caz civilizaţiile extratarestre sunt ostile omului. Dacă este vorba de alte civilizaţii de pe alte planete este greu de spus. Chiar dacă ele ar exista ele ar fii produsului aceluiaşi Dumnezeu care ne-a creat şi pe noi. Ar avea Dumneezu beneficiu şi creeze o altă civilizaţie de pe altă planetă care să ne „terorizeze şi să ne fie ostilă?" În acest moment religia oferă cele mai concludente răspunsuri. Religia nu crede că este vorba de alte civilizaţii de pe alte planete ci în termenii Sfântului Nicodim Aghioritul există un „Război nevăzut"[53] pe care nu extratereştrii ci demonii îl ridică auspra omului.[54]

---

[52] A se vedea în acest sens cărţile Părintelui Profesor Dumitru Stăniloae, în special *Sfânta Treime structură a supremei iubiri* şi *Iisus Hristos restauratorul omului.*

[53] A se vedea Editura Bunavestire, 1997.

[54] Paradoxal mai multe teme din astronimia secolelor al XX-lea şi al XXI-lea le întâlnim în scrierile patristice ale sfinţilor părinţi. Mai toţi părinţi nu vorbesc de un „Război al lumilor" [Războiul lumilor este dincolo de orice o

Literatura patristică ne prezintă mai multe atacuri din patrea demonilor asupra omului. Astfel, părinţi atoniţi cum au fost Sfântul Atanasie Atonitul sau Sfântul Grigorie Palama ne vorbesc de mai multe ori de atacuri ale demonilor asupra lor. Ceea ce este cel mai de interes pentru noi este că în special în viaţa Domnului Iisus Hristos întâlnim mai multe atacuri demonice. Astfel, Noul Testament dă mărturie că pe când Domnul Iisus Hristos postea şi se ruga în pustiul Carantaniei a fost de mai multe ori atacat de demoni. aceste „atacuri" demonice sunt ceea ce au devenit în teologia biblică „ispitirile Domnului Iisus Hristos de pe muntele Carantaniei."[55]

Prin umre, din textul Biblic de la Luca capitolul 4 putem vorbii de faptul că cel care L-a ispitit pe Domnul Iisus Hristos să fii fost un extraterestru? Să fie Satan un extraterestru? Este un fapt puţin probabil. Ceea ce vedem din această ispitire care este foarte larg dezbătută de sfinţii părinţi şi de teologii ortodocşi este că Satan nu a fost de acord cu faptul că Domnul Iisus Hristos era Fiul lui Dumnezeu. Ori ne putem întreba ce interes ar avea un extraterestru să se opună lui Dumnezeu sau celui care a fost Fiul lui Dumnezeu întrupat în istoria umană?

După cum am arătat datele biblice şi cele astronomice nu concordă în mai multe pirivnţe. Aceasta în special datorită faptului că astronomii de azi nu vor să accepte fondarea astronomiei pe principii cât se poate de teiste. Ştiinţa astronomică de azi vede mai multe un cosmos independent de om dar şi de Dumnezeu care este dincolo de orice impersonal. Universul este o existenţă care a apărut odată cu voinţa lui Dumnezeu. Paleontontologia universului este dincolo de orice ceea ce am putea denumii existenţă odată cu dorinţa lui Dumnezeu.

Dacă astronomii au fost capabili să calculeze o dată exactă a apariţiei universului în funcţie studiul astronomic, ştim foarte bine că Dumnezeu a fost dincolo de orice ceea ce am putea denumii autor al universului. Astfel, sunt mai multe ipoteze referitoare la vechimea universului. Unii ar estima că universul ar fii de 13.170.000.000 ani. Alte teorii susţin că universul trebuie să fie undeva pe pe la 15 miliarde vechime. Oricum pentru teologia ortodoxă este cât se poate de evident că Dumnezeu este dincolo de spaţiu şi de timp. Dumnezeu este creator nu numai al universului ci şi al spaţiului imnes al timpului cosmic. Astronomii ne spun că timpul cosmic nu se măsoară cu ani solari ci un ani lumină. Este astfel uimitor să găsim n nouă „faţă a lui Dumnezeu" în spaţiul cosmic sau cel astronomic. Faţa cosmică sau astronomică a lui Dumnezeu este în mod cât se poate de contestată de

---

carte de literatură SF inspirată din astronomie care îl are ca autor pe H. C. Wells]. Cum am spus Sfinţii părinţi nu vorbesc de războaie intergalactice sau cosmice între civilizaţii extraterestre rivale care vor să domine universul. Să fie oare paradoxal că sfinţii părinţi vorbesc de un război sau o luptă devăzută pe care demonii o duc pentru cuverirea vieţii şi a sufletului omului?

[55] „Iisus, plin de Duhul Sfânt, S-a întors de la Iordan şi a fost dus de Duhul în pustiu, unde a fost ispitit de diavolul timp de patruzeci de zile. N-a mâncat nimic în zilele acelea; şi, după ce au trecut acele zile, a flămânzit. Diavolul I-a zis: „Dacă eşti Fiul lui Dumnezeu, porunceşte pietrei acesteia să se facă pâine." Iisus i-a răspuns: „Este scris: „Omul nu va trăi numai cu pâine, ci cu orice cuvânt care iese din gura lui Dumnezeu." Diavolul L-a suit pe un munte înalt, I-a arătat într-o clipă toate împărăţiile pământului. şi I-a zis: „Ţie Îţi voi da toată stăpânirea şi slava acestor împărăţii; căci mie îmi este dată şi o dau oricui voiesc. Dacă, dar, Te vei închina înaintea mea, toată va fi a Ta." Drept răspuns, Iisus i-a zis: „Înapoia Mea, Satano! Este scris: „Să te închini Domnului Dumnezeului tău şi numai Lui să-I slujeşti." Diavolul L-a dus apoi în Ierusalim, L-a aşezat pe streaşina acoperişului Templului şi I-a zis: „Dacă eşti Fiul lui Dumnezeu, aruncă-Te jos de aici; căci este scris: „El va porunci îngerilor Lui să Te păzească"; şi: „ei Te vor lua pe mâini, ca nu cumva să Te loveşti cu piciorul de vreo piatră." Iisus i-a răspuns: „S-a spus: „Să nu ispiteşti pe Domnul Dumnezeul tău." După ce L-a ispitit în toate felurile, diavolul a plecat de la El, până la o vreme." (Luca 4, 1/13).

astronomii atei din zilele noastre care cred într-un cosmos lipsit de noţiunea de Dumnezeu. Indiferent cât se mare este lungimea şi lăţimea universului, universul este creat. Creator al universului este Dumnezeu.

Astfel, ştim foarte bine că Dumnezeu a fost creator al univerusluі. Putem vedea astfel în univers o manifestare a atotputerniciei lui Dumnezeu. Dacă imensitatea universului ne indică ceva este cât se poate de mult atotputernicia lui Dumnezeu. Acest lucru este şi o mângâiere pentru om care poate să ajungă prin univers la concluzia existenţei lui Dumnezeu. Putem vorbii astfel din punct de vedere angelologic de două mari dimensiuni sau de două mari categorii de existenţă ale universului în plan cosmologic şi astronomic. Una este religioasă, şi Îl are pe Dumnezeu ca şi centru imanent sau transcendent al universului. Astfel există o astronomie teistă şi una ateistă. Astronomia teistă este cea care îl vede pe Dumnezeu în centru a tot ceea ce există. Astronomia ateistă este astronomia care neagă existenţa lui Dumnezeu şi vede universul ca şi un produs al evoluţiei sau al hazardului.[56]

După cum am arătat cosmologia religioasă şi cea ştiinţifică este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii o întrunire de mai multe relaţii şi de conotaţii spirituale. Cosmosul fiind creat de Dumnezeu este îndreptăţit de mai toţi savanţii credincioşi că putem vorbii de o „cosmologie religioasă." Religia ştie astfel de mai multe feluri de cosmologii.[57] Oricum, este evident că omul nu popate cuprinde toată astronomie şi toată cosmologia fiindcă Dumnezeu este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii „absolut şi transecendent." Chemat de Dumnezeu să fie dincolo de orice „locuitor al creaţiei Sale," omul are mai mult decât orice un rol de locuitor al unui cosmos sau univers creat de Dumnezeu.

Prin urmare, ştim că Dumnezeu este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii cel care a creat tot ceea ce există. Creat de Dumnezeu din nimic, comsosul este creaţia materială a lui Dumnezeu în timp ce îngerii sunt creaţia imaterială a lui Dumnezeu. Descrierile astronomice ale extratereştrilor nu corespund cu descrierile religioase ale sfinţilor părinţi despre îngeri şi existenţele îngereşti. În timp ce extratereştrii ne sunt descrişi cu ochi mari şi de culoare verde, îngerii în angelologia ortodoxă sunt fiinţe de lumină cu aripi şi trăsături distinse. Mai mulţi astronomi au stabilit apraleliste între îngeri şi extratereştrii. Oricum, descrierile nu corespund. Extratereştrii care ne sun prezenţai de literatrura SF sau cea astronimică au mai mult decât orice antene sau înfăţişări hidoase fiind în cele mai multe cazuri ostili.

Ceea ce este cel mai paradoxal este că mai recent începând din secolul al XX-lea s-a vorbit de existenţa „marţienilor". Astfel, mai multe literaturi astronomice şi SF ne-au vorbit deschis de „invazii marţiene pe pământ."[58] Ori ştiinţa a arătat cât se poate de clar că astronomia vorbeşte clar că nu există viaţă pe Marte. Atunci cine să fie aceşti marţieni care stârnesc deliciul cititorilor de romane astronomice şi a celor SF? Este foarte evident că de „fiinţe hidoase" de origine demonică au vorbit şi sfinţii părinţi ai ortodoxiei.

Prin urmare, marţieni de care vorbesc mai multe tradiţii religioase sau alte fiinţe de pe alte planete ostile şi gata să distrugă viaţa de pe pământ pot fii la fel de bine acei „demoni"

---

[56] A se vedea Charles Darwin, *Originea speciilor* (Bucureşti: Editura Beladi, 2010).

[57] A existat o cosmologie a religiior antice de mistere [în special cele de la Eleusis şi cele de la Delphi]. Există o cosmologie hindusă, una budistă şi o alta şintoistă.

[58] Din puzderia de literatură „marţiană" voi cita numai o simplă lucrare, **A doua invazie a marțienilor** este o povestire științifico-fantastică din 1967 scrisă de Arkadi și Boris Strugațki.

de care vorbesc sfinţii părinţi. În mai multe scrieri sfinţii părinţi de spun că demonii pot lua înfăţişări cât se poate de „înşelătoare.” Demonii pot lua forma extrareştrilor. Din acest punct de vedere deşi noi vieţuim în secolul al XXI-lea în lucrarea Sfântului Atanasie cel Mare despre Viaţa Sfântului Antonie cel Mare, ni se spune că Sfântului Antonie cel Mare i s-au arătat mai mulţi demoni într-o noapte, în care unii aveau forme de animale, alţii de femei şi alţi foarme hidoase foarte asemănătoare cu extratereştrii descrişi de unii astronomi sau scriitori de SF.

Fascinaţia omului cu fiinţele extraterestre poate de venii o fascinaţie morbidă. Aceasta fiindcă mai toate reprezentările „extraterreştirlor” au înfăţişări groteşti şi oribile.[59] Biserica Ortodoxă nu încurajează genul literar SF horror care poate şi de cele mai multe ori o face a dăuna sau a distruge psihicul uman. Biserica Ortodoxă la fel ca şi sfinţii părinţi ai ortodoxiei ne spun că împotriva entităţilor demonice nu trebuie să stăm să filosofăm dacă sunt sau nu de pe altă planetă fiindcă astfel nu facem decât să le ducem la îndpelinire jocul amăgitor. Este foarte probabil că demonii se bucură atunci când noi ne „întrebăm” numai dacă ei sunt de pe altă planetă, din moment ce Scirptura şi tradiţia ortodoxă se spune că ei sunt fiinţe din infern care au fost condamnate de Dumnezeu la focul etern şi la chinurile veşnice. O încercare ultimă a demonilor de a ne înşela „la fel cum au făcut-o cu primii oameni” este de a ni se prezena ca şi extratereştiri „marţieni.” Este foarte clar că pe marte nu există viaţă. Dar demonii ni se pot prezenta ca şi locuitori ai planetei marte sau chiar a altor planete din sistemul solar. Aceasta pentru a ne distruge şi a ne zdrobii. Biserica Ortodoxă şi ortodoxia ne îndeamnă să credem în ceea ce am putea denumii rezultate ştiinţifice. Nici un sfânt părinte ortodox sau un alt mare trăitor al ortodoxiei nu a negat ştiinţa şi toate beneficile care are putea decurge din ea.

Dar în acelaşi timp incursiunea ştiinţifică nu trebuie să fie lipsită de „rugăciune şi de asceză.” O cunoşatere pur ştiinţifică fără să fie dublată de elementul religios trebuie să fie mai mult decât orice ceea ce am putea denumii o cunoşatere care ne duce la sentimentul doxgologiei şi a încrederii în Dumnezeu şi în voinţa Sa. Ortodoxia susţine că Dumnezeu nu numai a creat cosmosul ci şi îl „susţine sau protejează.” Universul există prin Dumnezeu şi este susţinut de Dumnezeu. La fel de bine astronomia este tot produsul voinţei lui Dumnezeu. În astronomie şi în toate cunoştinţele folositoare care le putem dobândii despre planete, constelaţii şi galaxii trebuie să vedem faptul că Dumnezeu a făcut accesibil pentru noi universul. Un univers care nu ne duce al creatorul Său este un univers al hazarului şi al hasului.

Psihologic şi emoţional Dumnezeu a voit mai mult decât orice să ajungă la un „final al universului” în ceea ce priveşte omul. Omul o fiinţă inchizitivă îşi ridică astfel tot felul de întrebări referitor la exisatenţa lui universului. Cheia întrebărilor omului despre univers omul o găseşte la Dumnezeu. Dumnezeu a creat universul şi am putea spune că el nu vrea ca universul să fie „ermetic” sau închis omului. În Dumnezeu universul şi astronomia ni se deschide în adevărata lui existenţă. Un univers lipsit de Dumnezeu cum âl promovează mai multe astronomii şi astrofizi ateiste este mai mult decât orice absolut şi lispit de sens. În acest univers omul ar fii „stăpânit de forţe şi de puteri” impersonale.

Dumnezeu nu se impersonal după cum cred mai multe religii orientale panteiste. Prin urmare, universul a fost creat de o fiinţă personaşă şi nu de o „forţă, putere sau eon”

[59] Producţile cinematrografice holywoodiene au făcut în ultimii ani moda de a ne „obişnui” cu filme de genul Alien, în care fiinţele extraterestre sunt extrem de goraznice. Ne putem întrebarea, să nu fie aceste reprezentări oribile din mai multe producţii sau cărţi SF acei demoni de care vorbeşte spiritualitatea ortodoxă care populează iadul?

impersonal. Un univers care ar fii produsul hazardului şi al nimicului cum cred unii ar fii „dezolare ultimă” sau mai mult decât orice „lipsa de noimăî totală.” Această problematică a fost ridicată cu mai multe secole în urmă de deişti. Ei spuneau referitor la univers că nu ar putea exista un ceas fără un ceasornicar. La fel de bine universul este mai mult decât orice produsul voinţei creatoare a lui Dumnezeu. În acest angrenat de proporţii galactice după cum vorbesc astronomii Dumnezeu a găsit de bunăcuvinţă să creze omul. Tema a fost în sine cât se poate de „dezbătută” de mai multe teorii şi de mai multe principii cosmologice şi ştiinţifice.

Astfel, ortodoxia crede că după cum universul a avut un început v-a avea şi un final. Finalul lui universul este dincolo de orice ceea ce am putea denumii „ultima destinaţie a omului sau a universului” în drumul său spre Dumnezeu. Omul este chemat de Dumnezeu la comuniune cu Sine prin intermediul universului. Această chemare este este cu adevărat terifiantă şi uimitoare. Ce poate fii mai minunat religios să vedem faţa lui Dumnezeu care ne „zâmbeşte sau ni se descoperă” prin complexitatea universului.

Teologii cred că între astronomie şi angelologie pot fii stabilite mai multe paralelisme sau mai multe „aspecte” convenţionale. Acesta mai ales pe fondul „invaziilor” extraterestre din astronomia şi literatura de specialitate contemporană care ne duce de cele mai multe ori cu gândul dincolo de Dumnezeu. Este foarte sugestiv că scrierile biblice şi cele patristice nu ne vorbesc mai de loc faptul că Dumnezeu ar mai fii populat universul cu alte fiinţe de genul celor care nii prezintă astronomii nouă.[60]

În acest sens, rezultate contemporane ale astronomiei dintre care unele sunt încurajotare şi altele sunt mai descurajatoare ne vorbesc de faptul că Dumnezeu nu este un mit sau o mitologie ci Dumnezeu este dincolo o persoană reală. Deşi s-au vorbit de mai multe „mitologii” ale existenţei lui Dumnezeu, Dumnezeu este Creator şi Făcătorul nostru al tuturor Cel care ne-a dat viaţa şi cel care ne susţine în viaţă. După cum nu putem nega existenţa cosmosului la fel nu puten nega existenţa lui Dumnezeu. La un anumit nivel orice soare, planetă şi orice meteorit ne spune de existenţa lui Dumnezeu. Teologii ţin să ne avertizeze că universul nu trebuie să ne ducă la „cosmolatrie.” La fel de bine universul nu trebuie să ne ducă la „angelolatrie.” Ce este cosmolatria şi ce este angelolatria? Cosmolatria apare în special la cosmologii şi la astronomii care ajung să Îl cinstească sau să adore universul în locul lui Dumnezeu [acesta a fost cazul religiio Egiptului antic care se închinau zelului Ra sau Zeului Soare]. Angelolatria este dincolo de orice ceea ce am putea denumii adorarea îngerilor în locul lui Dumnezeu. Un astfel de exemplu îl întâlnim în Apocalipsa Sfântului Ioan Teologul care atunci când i s-a arătat un înger a voit să i se închine îngerului. Îngerul i-a spus că nu lui trebuie să i se închine lui ci lui Dumnezeu şi că el este un „împreună slujitor cu Ioan.”[61] Prtin urmare, prin univers putem ajunge la cunoaşterea lui Dumnezeu [θεογγοσια], şi la adorarea lui Dumnezeu [θεολατρια]. În cultul ortodox vom vedea că mai multe texte ne vorbesc de principii astronomice şi cosmologice.” Mai mult decât orice sfinţii părinţi şi teologii ortodocşi nu au fost străini de principiile astronomiei şi ale cosmologiei. Ştim astfel dincolo de orice că mai mulţi sfinţi părinţi „vorbesc de o armonie a sferelor” în univers care este descoperită de astronomie.

---

[60] Mai recent o Encclopedie care a dezaprobat acest fapt a fost dincolo de orice a lui Jerome Clark, **The UFO Encyclopedia : The Phenomenon from the Beginning** (Omnigraphics, Inc.; 2 Sub edition (June 1998). Lucrarea nu are nici mai mult şi nici mai puţin de 1178.

[61] A se vedea Apocalipsa Sfântului Ioan.

Astronomia este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii studiul planetelor şi a micărilor ce au loc în cosmos. Pitagora a fost cel care a emis o teorie cosmologică care mai apoi a fost preluată şi de astreonomie cum că în univers are exista o „armonie" sau o ordine desăvârşită. Comologia antică şi astronomia antică nu era la fel de dezvoltate ca şo cele din zilele noastre. Astfel, ştim foarte bine că astronomia nu era dincolo de orice ceea ce am putea denumii. În astronomia contemporană universul este dincolo de orice un fel de amestec de armonie matematică, precizie geometrică şi construcţie cosmologică. De mai multe ori în astronomia contemporană universul a fost dincolo de orice ceea ce am putea denumii o „armonie a sferelor." S-a vorbit de o „filarmonică cosmică." „Armonia este o stare concepută de filozofii antici greci ca fiind o stare premergătoare frumuseţii. Un întreg este frumos dacă toate componentele sale se află în armonie. Cosmosul este Universul, considerat ca un tot armonios organizat, infinit în timp şi în spaţiu, în opoziţie cu haosul, iar muzica este limbajul universal. Mişcarea cerurilor nu este altceva decât o continuă simfonie, o muzică pe mai multe voci, percepută nu de ureche ci de intelect. De la microcosmos la macrocosmos, totul vibrează: de exemplu, într-un atom, particulele stabile au acorduri consonante, iar cele instabile au acorduri disonante. Muzica particulelor elementare a fost estimată de Joel Sternheimer a se situa cu 60-70 octave mai sus decât sunetele audibile. La antipod, sunetele emise de o gaură neagră din constelaţia Perseu, conform unor cercetători de la Cambridge, au frecvenţe de peste câteva milioane ori mai joase decât limita de audibilitate a urechii umane, reprezentând la ora actuală cea mai joasă notă descoperită în Univers. În Universul material totul vibrează. Stelele transmit unde electromagnetice variabile în timp şi spaţiu. Sunetele muzicale au aceleaşi proprietăţii ondulatorii ca lumina ce provine de la stele. Grecii antici cunoşteau şapte planete, atât cât şi notele muzicale. Conceptul de muzica sferelor se datorează lui Pitagora care credea că planetele în mişcarea lor pe sferele celeste produc armonice. În secolul 5 IC, Pitagora concepea spaţiul dintre Pământ şi stelele fixe, aşezate pe o sferă în jurul Pământului, ca fiind un interval armonic perfect. De la sfera Pământului la cea a Lunii există un ton, de la sfera Lunii la cea a lui Mercur este un semiton, de la Mercur la Venus, un semiton, de la Venus la Soare este un ton şi jumătate; de la Soare la Marte este un ton, iar câte un semiton de la Marte la Jupiter, de la Jupiter la Saturn, cât şi de la Saturn la sfera stelelor fixe. Suma acestor intervale este egală cu şase tonuri cât sunt cuprinse într-o octavă. Pitagora a spus: "În unduirea corzilor este geometrie. În spaţiul sferelor există muzică". Astfel, teoria muzicii a început odată cu fixarea conceptului de cosmos. Concepţia lui Platon era că razele orbitelor planetare (concepute ca fiind cercuri) erau proporţionale cu numerele 1, 2, 3, 4 (8, 9, şi 27; ultimile din aceste numere nu corespund cu ideea grecilor despre muzică). Începând cu acestă perioadă greacă (din sec. VI – sec. III I.C) s-a lansat ideea asemănării planetelor cu notele muzicale. După Aristotel şi Aristoxene, plecând de la legile acusticii ale lui Pitagora, Soarele şi Luna trebuie plasate pe doi piloni, consideraţi imuabili, ce formează Tetracordul (şir de patru sunete dintr-o scară muzicală). Dacă o coardă acustică de o anumită lungime dă nota Do, o altă coardă de jumătatea celei dintâi dă nota Do superior, adică octava superioară. O coardă acustică egală cu trei sferturi din prima dă cvarta, adică nota Fa; o coardă de trei sferturi dă cvinta, adică nota Sol. Ştiind aceste raporturi de cvartă şi cvintă, putem determina intervalul secunda, adică tonul diatonic."[62]

Ceea ce fascinează şi ceea ce astronomii contemporană se întreabă este dacă mai există alte forme de viaţă în univers? Teologia ortodoxă răspunde că în univers cu siguranţă mai există o altă formă de viaţă, este vorba mai mult decât orice de ceea ce am putea

[62] http://dialoguriastrale.home.ro/Muzica_sferelor.htm.

denumii Dumnezeu. Să fie Dumenezu nu extraterestru de pe altă planetă, galaxie sau constelaţie? Din nefericire mai multe teorii cosmologice ni-l prezintă pe Dumnezeu nu ca şi pe „Tatăl nostru” ci un „extraterestru” conducător cu puteri supranaturale care trăieşte nu ca şi creator al cosmosului ci mai mult decât orice ca şi „o energie impersonală” a universului.

Mai toate teoriile ştiinţifice şi astronomice care vorbesc de existenţa extratereştrilor nu vorbesc de cine i-a creat pe aceşti extrateştrii? Să fi creat Dumnezeu extratereştrii care să vină de pe alte planete şi să ne terorize cu invazii care urmăresc invazia şi distrugerea planetei noastre? Din nefericire astronomia contemporană ni-l prezintă pe Dumnezeu fie ca şi pe un extraretrestru înconjurat de extratereştrii mai mici [îngerii Săi] sau fie ca şi o „extracivilizaţie pământească sau galactică.” Este adevărat că tainele universului nu ne spun deplin cunoscute. Dar cu toţii ştim de existenţa lui Dumnezeu şi de faptul că Dumnezeu este creator al comosului. Scripturile şi sfinţii părinţi ai ortodoxiei nu ne spun că Dumnezeu ar fii creat alte civilizaţii care să ne terorizeze şi care să ne vrea distrugerea totală.

În acest punct sau aici opinile dintre religie şi ştiinţă se diferenţează. Religia şi teologia nu a considerat că este necesar să ne putem sau să ne ridicăm problema existenţei lui Dumnezeu după cum au făcut mai mulţi astronomi. Astfel, mai multe teorii astronomice consisderă că Dumnezeu este absent din univers. Absenţa aparentă a lui Dumnezeu din univers l-a dus pe om la crezul că universul poate fii populat şi de alte fiinţei. La un nivel foarte superficial universul poate fii populat nu de prezenţa lui Dumnezeu ci de alte fiinţe imaginare de genul cărţilor SF: prezenţa lui Dumnezeu ca şi „fapt cosmic sau creator astronomic” nu se poate nega. Oricum au fost mai mulţi astronomi atei care au considerat şi au susţinut că universul este doar un produs al „hazardului.”

Dumnezeu este dincolo de orice ceea ce am putea denumii faptul determinativ care a dus la apariţia universului şi tot Dumnezeu este Cel care a făcut posibilă apariţia astronomiei. Evident, angelologia ortodoxă nu crede într-o existenţă a lui universului separată de Dumnezeu. Universul cu toată complexitatea lui a fost creat de Dumnezeu şi de îngerii Săi.[63] Care a fost rolul îngerilor în creaţia sau Facerea cosmosului. Dumnezeu a creat cosmosul pentru a se desocperii pe Sine, dar nu putem nega rolul de „mister” a universului sau al cosmosului. Dumnezeu a creat tot ceea ce există şi din raţiuni sau motive cunoscute numai de El.

Ortodoxia recunoaşte că nu putem cunoaşte tot universul ci putem cunoaşte numai ceea ce a voit Dumnezeu să cunoaştem. Astfel, indiferent de gradul tehnologic la care am ajunge universul este tot o entitate creată de Dumnezeu. De ce Dumnezeu nu ne îngăduie momentan alte „cuceriri tehnologice” în ceea ce priveşte universul sunt lucruri pe care trebuie să le lăsăm la latitudinea lui Dumnezeu. Credem că în planul său creator Dumnezeu a rânduit pentru fiecare epocă sau perioadă astronomică un anumit gen de cunoaştere. Ceea ce este cel mai necesar este să raportăm existenţa universului Dumnezeu. Astfel astronomic în antichitate şi în contemporanitate au existat tot 9 planete în sistemul solar. Ortodoxia crede că din mai multe puncte de vedere cunoaşterea ştiinţifică de natură astronomică este folositoare atâta vreme cât se raportează la Dumnezeu. A avut Dumneezu un interes de a ne tortura sau a ne teroriza prin a ne aşeza într-un univers ostil şi înfricoşător? Din nefericire mai mulţi astronomi şi cosmologiei răspund pozitiv la ceastă întrebare.

---

[63] În termeni ortodocşi, este posibil ca cei trei arhangheli mărturisiţi de angelologia ortodoxă Mihail, Gavriil şi Rafail. Prin urmare, este posibil ca îngerii lui Dumnezeu să fii avut un raport în creaţia universului. Oricum, ortodoxia crede că Dumnezeu a fost „principalul creator sau autor al universului.”

Ortodoxia crede că Dumnezeu nu a voit să ne terorizeze sau ne înspăimânte prin a ne plasa înt-run univers care ne este ostil, prin de fiinţe extraterestre care sunt gata să ne declara război galactic sau cosmic pe când noi suntem la un grad înapoiat de civilizaţie. Ce interes ar fii avut Dumnezeu să ne plaseze într-un univers ostil şi tiranic? Să fii creat Dumnezeu un univers neacceisbil nou şi lipsit de cupridere?

Credem că Dumnezeu a creat un univers pe „înţelesul nostru." Din acest univers suntem chemaţi să învăţăm mai multe lucruri. Dumnezeu a creat astfel dincolo de orice ceea ce am putea denumii „un univers capabil de a face să înţelegem" că El este Cel care ne-a creat şi cel care ne ţine în existenţă. Universul în sine atât de amplu studiat de astronomii contemporani ne face mai multe decât orice să ne dăm seama de existenţa lui Dumnezeu. Idea principală care reise din existenţa universului este dincolo de orice ceea ce am putea denumii faptul că cosmosul are un creator.

Fiinţa intimă a universului este legată de Dumnezeu. Totuşi, universul nu este panteist adică nu este una cu Dumnezeu. La fel de bine, de ce a voit Dumnezeu să creeze imensitatea unui astfel de univers nu putem ştii deplin. Ştiinţa poate specula mult şi bine pe această temă numai Dumnezeu ştie de ce a a creat universul. Omul în decursul timpului unei vieţi nu v-a putea niciodată cunoaşte tot universul cunoştinţele noastre despre cosmos de întind pe mai multe sute de ani. Ceea ce ştim astăzi la un grad avansat despre univers este departe de a fii totalitate auniversului. Cu sprijinul sau ajutorul lui Dumnezeu omul poate avea o viziune mai coerentă despre univers.

Astronomii sunt fără de nici o îndoială „eroii universului." În acest sens, ortodoxia este conştientă de „riscurile şi de implicaţiile astronomiei." Ceea ce vrea cel mai mult ortodoxia este ca să se creeze o astronomie teistă, adică o astronomie şi o cosmologie care să nu nege existenţa lui Dumnezeu. O astronomie fără de Dumnezeu, la fel ca şi o filosofie fără de Dumnezeu este mai mult decât orice lipsită de sens. Idn nefericire astrăzi suntem foarte mult învăţaţi cu astronomii lipsite de Dumnezeu care ne plasează într-un univers unde ne simţim singuri şi înghiţi de fluxuri cosmice ostile. Poate că acesta este şi unul dintre motivele pentru care Dumnezeu nu a îngăduit omului momentan să avanseze mai mult în univers şi în spaţiu.

Atâta vreme cât există Dumnezeu nu poate exista un univers ostil. Ca şi creator al universului Dumnezeu îşi poate arăta ostilitatea Sa prin intermediul universului. Tot la fel de bine Dumnezeu îşi poate arăta simpatia lui faţă de noi prin univers. Ceea ce este cel mai semnificativ de arătat aici este faptul că Dumnezeu „stăpâneşte comosul." Astfel, un fapt astronomic a fost atunci când Dumnezeu a vestit naşterea Domnului Iisus Hristos. Naşterea lui Hristos ni se spune că nu a fost o naştere obişnuită. Ceea ce putem vedea în Noul Testament este mai mult decât orice o stânsă legătură dintre îngerii lui Dumnezeu şi steaua de la Betleem.

Astfel, „magii din orient" care au venit să se închine pruncului Iisus erau mai mult decât orice astronomi. Prin studiu astronomic ai au ajuns la concluzia că se v-a naşte Hristos în Betleem. „Iar ei, ascultând pe rege, au plecat şi iată, steaua pe care o văzuseră în Răsărit mergea înaintea lor, până ce a venit şi a stat deasupra, unde era Pruncul." (Luca 2, 9). Prezenţa acestei stele sau planete peste Betleem ne indică mai mult decât orice că în univers există o raţiune sau o raţionalitate care stăpâneşte şi menţine tot ceea ce există în bună ordine şi orânduială. Cum se face că la naşterea lui Hristos chiar şi cosmosul a participat? Relatările Noului Testament sunt cât se poate de convingătoare. Ceea ce reise evident din realtarea Sfântului Matei este că imediat după ce magii sau astronomii antici de la vremea lui Hristos au văzut pe Hristos, Matei vorbeşte de faptul că lui stea Mariei şi lui Iosif I s-a arătat

un înger. Biblia nu ne spune care sau cine a fost acest înger, dar ne spune foarte clar că nu era un extraterestru. Acest înger i-a spus lui Iosif să plece cu pruncul Hristos în Egipt, fiindcă Irod cel Mare care domnea în acele zile nu era bineinteţionat la adresa noului născut. În mod destul de paradoxal în vechile relatări biblice ni se vorbeşte de faptul că prin puterea Sa Dumnezeu putea muta planete şi stele de pe orbită după bunul Său plac. Unii astronomi ne spun că planeta care a stat deasupra locului naşterii lui Hristos a fost Venus. Alţii astronomi sunt de părere că ar fii fost altă planetă. Oricum, prezenţa stelei sau a planetei de la Betleem nu este lipsită de simbol al semnificaţie. Prezentul capitol a fost mai mult decât orice o incursiune asupra „stelei de la Betleem."

Steauna de la Betleem ne vorbeşte cât se poate de mult că „universul se pleacă în faţa lui Dumnezeu." Chiar dacă în mare universul este anorganic el este sub stâpânia unui orânduitor. Creat de Dumnezeu din nimic, universul posedă în sine ceea ce am putea dneumii „supunerea sau ascultarea" de Dumnezeu. Un mare astronom care a studiat evenimentul legat de naşterea lui Hristos şi steauca care s-a arătat acolo a fost germanul Johannes Kepler.[64]

Oricum s-.au emis mai multe teorii atronomice referitoare la ce planesă a apărut deasupra Betleemului la naşterea lui Hristos. Astfel în următorul citatz voi enumera câteva legat de această temă. „**JUPITER** Astronomul Michael Molnar crede că Steaua de la Bethleem ar fi fost de fapt Jupiter, planeta ascunsă parţial de Lună în anul 6 i.Hr. Calcule detaliate ale acestui eveniment cosmic arată însă că ocultarea lui Jupiter (care a avut loc incepand cu 17 aprilie 6 î.Hr.) nu a putut fi vizibilă de pe Terra. **METEORI** Sir Patrick Moore, cel mai important astronom britanic din toate timpurile, sugera ideea că un meteorit deosebit de luminos ar putea oferi dezlegarea dilemei. Totuşi, din Evanghelia dupa Matei deducem în mod clar că Steaua a fost un corp ceresc care a strălucit în fiecare noapte pentru o foarte lungă perioada de timp. **MIRA** În anul 2002, Costantino Sigismondi, de la Universitatea din Roma, propunea drept explicaţie plătirea unei stele variabile numite Mira. Deşi ipoteza a provocat o vreme multe dezbateri, s-a ajuns la concluzia că respectiva stea luminează atât de vag, încât nu ar fi putut atrage atenţia Magilor. **FULGER GLOBULA** Michael Kamienski, de la Universitatea din Cracovia, sugera că Steaua ar fi fost un fulger globular, fenomen ce se produce destul de rar, pe timp de furtuna. Dincolo de faptul că un fulger globular nu i-ar fi putut calauzi pe Magi din Persia în Iudeea, el este şi foarte greu de confundat cu o stea. **VENUS** În unii ani, în ajunul Craciunului, această planetă străluceşte deosebit de intens, lasând impresia ca îşi tripleaza mărimea. Totuşi, Venus nu se mişcă nici pe departe asemenea unei stele călătoare, iar nişte astronomi experimentaţi cum erau Magii ar fi recunoscut planeta de îndată."[65]

---

[64] *„Iar daca S-a nascut Iisus in Bethleemul Iudeii, in zilele lui Irod regele, iata Magii de la Rasarit au venit in Ierusalim, intreband: Unde este regele Iudeilor, Cel ce S-a nascut? Caci am vazut la Rasarit steaua Lui si am venit sa ne inchinam Lui.*" Pentru ca nu il gasesc in Ierusalim, Magii "*au plecat si iata, steaua pe care o vazusera in Rasarit mergea inaintea lor, pana ce a venit si a stat deasupra, unde era Pruncul. Si vazand ei steaua, s-au bucurat cu bucurie mare foarte. Si intrand in casa, au vazut pe Prunc impreuna cu Maria, mama Lui...*". Matei, 2:1.

[65] http://www.descopera.ro/stiinta/930637-steaua-de-la-bethleem-enigma-nasterii-lui-iisus.

ANGELOLOGIA ORTODOXĂ ŞI ASTRONOMIA CONTEMPORANĂ

„Naşterea Ta, Hristoase, Dumnezeul nostru, răsărit-a lumii lumina cunoştiinţei. Că întru dânsa cei ce slujeau stelelor de la stea s-au învăţat să se închine Ţie, Soarelui dreptăţii, şi să Te cunoască pe Tine, Răsăritul cel de sus, Doamne, slavă Ţie."[66]

După cum mai cu toţii ştim angelologia este o parte a teologiei ortodoxe şi se ocupă cu studiul fiinţelor îngereşti. Creaţi mai înainte de facerea cosmosului şi a lumii îngerii au fost la începuturi cu toţii buni şi fără de prihană. În urma revoltei unui înger la rang înalt ce purta

[66] Troparul Naşterii Domnului Iisus Hristos.

numele de Satan căruia i s-au alăturat şi alţi îngeri, după unii sfinţi părinţi o treime, după alţii un sfert dintre îngeri au fost izgoniţi din ceruri şi aruncaţi într-un loc anume de pedeapsă pe care creştinismul avea să îl denumească infern şi păgânismul avea să îl denumească hades.[67] Cunoştinţele noastre despre îngeri sau angelologia noastră este din mai multe puncte de vedere grupată în două surse: canonice şi necanonice sau apocrife. Astfel, în sens ortodox îngerii au fost mai mult decât orice abordaţi în Apocalipsa Sfântului Ioan Teologul dar au existat şi alte surse necanonice referitoare la îngeri. O astfel de sursă necanonică sau apocrifă a fost Cartea lui Enoh. Ce înţelegem print-ro sursă necanonică?

O sursă necanonică este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii o sursă falsă sau care nu a fost scrisă sub inspiraţia sau descoperirea lui Dumnezeu. Oricum, angelologia a devenit sursă a conliectelor mai multor culte şi secte religioase. Astfel, gnosticii şi gnosticimul de exmeplu aveau şi ei o angelologie dar care era deliberat incorectă. La fel de bine şi alte crezuri religioase vorbeau de îngeri şi angelologie. Ceea ce a fost cât se poate de evident a fost mai mult decât orice că îngerii nu erau de interes numai pentru lumea religiei ci şi pentru lumea astronomiei sau ştiinţei studierii îngerilor.

Astfel, după cum am arătat în capitolele precedente hosorscopul şi zodiacul au fost în special două mari derivate din astronomie care la fel cum făceau gnosticii antici cu eonii, promiteau fapte uimitoare şi ieşite din comun prin ghicit sau prin „vrăjitorie." Cu timpul a fost necesară o epurare a surselor angelologice pe care le avem. Astfel, Sfinţii Părinţi au devenit dincolo de orice principalele autorităţi în domeniul angelologiei. Părintele ortodox autoritar care a fost s-a ocupat cu aceasră ramură a fost mai mult decât orice Sfântul Dionisie Areopagitul.[68]

Scrieri cu conţinut angelologic au fost extrem de multe. Astfel, avem surse apocaliptice [Apocalipsa lui Moise, Apocalipsa lui Ezdra sau Apocalipsa lui Pavel], surse gnostice Cerintus, Marcion, Carpocrates, Basilides și Valentinus. Ceea ce a fost cel mai tragic în cazul gnosticilor a fost că ei au încercat înlocuirea termenului de înger cu „eoni." Astfel în gnosticism nu mai existau îngeri ci numai enonii lui Dumnezeu.[69] Oricum în ştiinţele umane sau umaniste angelologia era ceva şi este încă care ţine de paranormal sau de parapsihologie. De foarte multe ori psihanalişti şi psihologi contemporani ne vorbesc de apariţile îngerilor ca şi de un fel de apariţii paranormale. Ortodoxia consideră că îngerii sunt fiinţe pnevmatologice sau spiritualte. La fel de bine îngerii nu sunt fiinţe astronomice.

Mai multe încercări mai recente au elaborat ceea ce am putea denumii o angelologie astronomică sau o angelologie care se bazează pe adevăruri de oridn angelologic. Ortodoxia nu a negat că îngerii ar fii putut fii legaţi cât se poate de mult de creaţia cosmosului sau a universului. Dar îngerii au fost mai mult decât orice ceea ce am putea denumii însoţitorii lui Dumnezeu. Deşi teologia ortodoxă îl denumeşte pe Dumnezeu „creator" este cât se poate de probabil că în actul Său creator Dumnezeu a fost însoţit sau asistat de îngerii Săi. Ce rol au avut îngerii exact în creaţia universului sau a cosmosului nu putem ştim cu adevărat. Ştim că

---

[67] Trebuie să arătam că numele de „iad" provine din terminologia păgână. Hades Ηαδες era un zeu păgân. La fel de bine tot din acest nume sau denumire a derivat în limba engeză termenul de Hell.
[68] Pomenirea Sfântului Dionisie se face în Bierica Ortodoxă pe data de 3 octombrie.
[69] Eonii din gnosticism erau foarte mult îngerii din creştinsim şi din ortodoxie. Doar că la gnostici îngerii sau eonii după termenul folosit de ei nu erau fiinţe create ci „emanet din Dumnezeu." Astfel, gnosticii credeau că îngerii sunt fiinţe emanate din Dumnezeu.

îngerii existat deja mai înainte de facerea omului. Un exemplu celebru în acest sens a fost „heruvimul cu sabie” de foc care a apărut în Cartea facerii.[70]

Deşi referinţe la angelologie întâlnim în mai multe arii ale teologiei ortodoxe. Dogmatica a adevenit cu timpul ramura teologică care se ocupă cum studiul şi investigaţia îngerilor. Astfel că pe lângă o angelologie ortodoxă s-a elaborat şi o dogmatică ortodoxă. În secolele al XIX-lea şi al XX-lea au fost din ce în ce mai mulţi cei care credeau că angelologia nu este nici paranormală şi nici parapsihologică ci este dincolo de orice întâlnirea cu fiinţe extraterestre care au intrat în contact cu lumea noastră. Teoria a fost respinsă de mai mulţi teologi ortodocşi ca fiind neadevărată fiindcă îngerii sunt fiinţe mult mai profunde şi chiar anterioare unor posibile civilizaţii sau existenţe extraterestre. Dumnezeu a creat comsosul şi tot ceea ce există asistat de îngerii Săi. La fel de bine am putea denumii şi faptul că Dumnezeu a creat tot ceea ce există prin îngerii Săi.[71]

Astfel, în antichitate au existat mai multe culte pseudo-religioase şi mai mult decât orice ceea ce am putea denumii culte astrolatre, adică culte care venerau diferite planete. În special în Egipt unde astronomia nu era dezvoltată la fel unde bine nici un exista interes astronomic, universul a fost o concepţie incoerentă şi mai mult decât orice lipsită de contururi. După cum am arătat, teologia ortodoxă şi teologii ortodocşi nu sunt dincolo de orice opuşi studiului ştiinţific şi astronomic. Aceasta însă cu anumite condiţii. Aceasta fiindcă dincolo de orice „astronomia” este o ştiinţă creată de Duzmnezeu în spre beneficiul omului. Deşi adevărurile astronomice sunt cunscute de mai mulţi, sau mai bine spus dincolo de orice sunt ştiute de mai mulţi au existat mai mulţi pseudo-astronomi care au schimbat sau cel puţin au încrcat să schimbe premizele astronomiei şi să o facă o ştiinţă lipsită de orice orientare teistă.

Teologii şi teologia ortodoxă nu cer de la astronomie şi de la astronomi imposibilul, ci ceea ce ei cer este dincolo de orice o concepţie astronomică cât se poate de teistă, adică una care Îl include pe Dumnezeu ca şi centru a universului sau ca şi creator al universului. Fiinţa lui Dumnezeu este astfel dincolo de orice mai presus de univers. Ortodoxia priveşte universul ca şi pe „casa noastră” comună. Univererul este casa umanităţii. Aşa a fost lăsată de Dumnezeu. În această casă trăim cu toţii. În mod normal opinile referitoare la univers diverg sau sunt dincolo de orice ceea ce am putea denumii contradictorii. În general mai toate opinile referitoare la univers sunt dincolo de orice contradictorii referitoare la apariţia sau la originea universului. Religia susţine că universul are originea în Dumneezu în timp ce mai multe teorii ştiinţifice ateiste susţin că universul nu are nici un început şi nici o cauză.

Universul dincolo de orice nu este nici matematică şi nici pură filosofie. Astronomia contemporană din fericire a revenit la mai multe crezuri care se bazează pe convingerea religioasă. Din moment ce Dumnezeu este cauză a universului sau creator al universului este cât se poate de normal să credem că Dumnezeu susţine tot ceea ce ţine de domeniul astronomic. Oricum, dacă Dumnezeu este cauza cosmosului care este atunci finalitatea cosmosului? Are cosmosul o finalitate sau un punct de final? Opinile referitoare la acest lucru diverg. Unii cred că Dumnezeu are un plan prestabilit referitor la existenţa lumii şi a cosmosului. De ce a creat Dumneezu universul şi toate planetele din El? Dumnezeu a creat tot ceea ce există în univers fiindcă El este mai mult decât orice atotputernic. Ortodoxia consideră că Dumnezeu este „supracosmic.” Ca şi existenţă supracosmică, Dumnezeu are

[70] Ştim astfel că heruvimii sunt o clasă superioară de îngeri. După angelologia ortodoxă sunt a doua ierarhie a îngerilor.

[71] A se vedea Otto Everling, *Die paulinische angelologie und demonologie* (Gottingen, 1888).

un scop supramundan cu lumea şi cu universul. Teologii cred că Dumnezeu a creat universul pentru a îi da omului o casă.

În totalitate nu putem ştii de ce a creat Dumnezeu lumea şi universul. Credem că Dumneezu a creat tot ceea ce există fiindcă a voit să dea existenţei un contur pe care El l-a stabilit. Cauzele aducerii „lumii din nefiinţă la fiinţă” nu pot fii cunoscute deplin omului. Oricum, astronomia a rămas o ştiinţă empirică. Creat de Dumnezeu, universul poate avea o direcţie pe care doar El o cunoaşte sau dincolo de orice numai El o ştie. Dumnezeu a fost dincolo de orice ceea am putea denumii sursă a universului sau a cosmosului. Omul este un participant sau un colaborator al lui Dumnezeu în acest mare angrenat cosmic sau universal.

Generaţii în şir de oameni au visat cu ochii deschişi privind bolta cosmosului. Bolta cosmosului creată de Dumnezeu Creatorul a devenit astfel subiect al imaginaţiei artistice, cinematice, literare sau poetice. Câţii dintre poeţii şi din scriitorii umanităţii nu s-au inspirat din frumuseţea şi din sublimul boltei cosmosului? Generaţii întregi au fost captivate de originea şi de sursa universului. Oricum, universul a rămas dincolo de orice ceea ce am putea denumii legat de existenţa lui Dumnezeu. Universul nu a rămas cu nimic mai mult sau mai puţin străin de cauza creatoare care este Dumnezeu. Adus de Dumnezeu la fiinţă din bunătatea Sa, universul v-a continua să existe şi să ne inspire atâta vreme cât v-a exista omul. Ortodoxia nu crede că universul este antropocentric, adică îl are pe om în centru ei, ci crede că universul este teocentric, adică Îl are pe Dumnezeu în centrul său. Totuşi, credem că tot universul a fost creat de Dumnezeu pentru om. Am mai putea spune că universul este dincolo de orice „darul făcut de Dumnezeu omului.” Omul poate să chestioneze modalităţile prin care Dumnezeu a făcut cosmosul, dar omul nu poate chestiona în nici un caz faptul că Dumnezeu este sursă sau cauză a cosmosului. Este destul de eronat să credem că universul ar fii mai mult decât orice o cauză existentă prin sine şi autonomă faţă de Dumnezeu. Din acest punct de vedere un univers şi o astronomie care nu îl are pe Dumnezeu în centrul Său este sortită pierzaniei.

Începând cu anul 1969 astronomia a primit o cu totul altă curbură. Această curbură avea să marcheze toată astronomia finalului de secol al XX-lea. Omul a ajuns pe lună şi mulţi s-au grăbit să spună că dacă omul nu L-a văzut pe Dumnezeu pe lună, Dumnezeu există. Chiar dacă în viitor omul v-a ajunge pe alte planete din galaxie sau pe alte galaxii, adevărurile fundamentale despre existenţa lui Dumnezeu nu se vor schimba. Oricum, de la primul om pe lună până în zilele noastre astronomia a devenit pentru mulţi un subiect tabu. Astronomia a devenit pentru mulţi un fel de religie sau cult religios. Din cele mai vechi vremuri ortodoxia a crezut că universul este creaţie a lui Dumnezeu. Creat de Dumnezeu, universul este dincolo de orice ceea ce am putea denumii „mediu de revelare a lui Dumnezeu.”

Deşi nu putem face o afirmaţie totală, pariciparea omului la univers conform regulilor lăsate de Dumnezeu este mai mult decât orice un lucru pe care Îl doreşte Dumnezeu. Dumnezeu ne-a lăsat să trăim în acest univers pe o planetă mai mult decât orice pentru a ajunge ca prin aceasta să Îl cunoaştem cine este El. Bazele ultime ale astronomiei după cum am arătat sunt „entelechetice” sau mai bine spus sunt în cosmologie. Sursa ultimă a cosmologiei este dincolo de orice în Dumnezeu şi în existenţa Sa. Întrebări filosofice ca şi cele „de unde venim, cine suntem şi încotro ne îndreptăm?” sunt de foarte multe ori întrebate şi de astronomi care unii studiază cele mai întunecate unghiuri ale universului şi a galaxiei nostre Calea Lactee.

S-a vorbit astfel de astronomi de o „cunoaştere astronomică” sau cosmică a lui Dumnezeu. Dacă unii oameni de ştiinţă sau savanţi Îl cunosc pe Dumnezeu din ştiinţe pe cum fizica, matematica, chimia sau biologia, putem vorbii de o cunoaştere sau de o altă „faţă” a lui Dumnezeu pe care o găsim în cunoaşterea astronomică.

Care este faţa lui Dumnezeu pe care ne-o descoperă astronomia? Faţa lui Dumnezeu este mai mult decât orice „complexă şi sofisticată.” Universul cu imensitatea lui este mai mult decât orice produsul voinţei creatoare a lui Dumnezeu. Deşi universul este complex, el nu este abisal, adică nu este un abis în care ne pierdem. Teoriile orientale despre univers sunt dincolo de orice produsul unei cunoaşteri metafizice. În univers putem de vorbii de mai multe fenomene metafizice sau paranormale. Un astfel de fenomen pe care l-a „înregistrat” astronomia este dincolo de orice „antimateria.” Ce este antimateria?[72] Antimateria sau găurile negre sunt dincolo de orice ceea ce am putea denumii „concentrare de materie” care duce la producerea unor „concentrări termonucleare.”

După cum am arătat universul este încă o mare necunoscută pentru noi. Ceea ce teologii cred este că universul este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii „creaţie a lui Dumnezeu.” Referitor la „univers ca şi creaţie a lui Dumnezeu” astronomii nu sunt deplini încredinţaţi. Aceasta fiindcă marea majoritate a filosofiilor astronomice susţin dincolo de orice „un univers materialist” şi dincolo de orice un univer care este impregnat de materialism. Ştiinţele astrofizice în special au arărat că la baza universului nu stă o cauză materială ci una pnevmatică sau spirituală. Universul este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii „produs al voinţei lui Dumnezeu.” Aici de mai multe ori opinile se difereţează din nou. Îngerii şi ierarhiile lor nu sunt fiinţe materiale. Universul este o creaţie materială. Prin urmare, sunt mai multe opinii care suţin că universul este dincolo de orice produs al colaborării îngerilor lui Dumnezeu la actul creator al lui Dumnezeu.

Prin urmare, universul este o creaţie a lui Dumnezeu şi este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii o creaţie intenţionată să îl găzduiască pe om. Sfinţii Părinţi şi antropologia ortodoxă ne spun foarte bine că Dumnezeu îl avea în vedere pe om la facerea universului. Nici un sfânt părinte al ortodoxiei nu a vorbit de existenţa extratereştrilor. Ceea

---

[72] « Conform oamenilor de știință, la formarea universului au fost create două cantități egale de materie și antimaterie. Ar fi trebuit, deci ca cele două cantități să se anihileze reciproc. Datorită unui fapt încă necunoscut, acest lucru nu s-a întâmplat, iar cantitatea de antimaterie în univers este în prezent foarte redusă. La o secundă după Big Bang, când temperatura era de ordinul zecilor de miliarde de grade Kelvin, universul conținea în cea mai mare parte fotoni, electroni și neutrini, precum și antiparticulele lor, dar și protoni și neutroni, în cantități mai reduse. Materia și antimateria au coexistat deci fără să se anihileze la puțin timp după Big Bang. În universul timpuriu exista un echilibru între perechile de electroni și pozitroni care se ciocneau pentru a crea fotoni și procesul invers. Ele se anihilau continuu generând lumină din care se forma, din nou, materie și antimaterie. Aceste fenomene – de creare de materie și antimaterie pornind de la lumină, și de anihilare generatoare de lumină – sunt observabile în laboratoarele de fizică nucleară. În acea primă secundă după Big Bang, cantitățile de materie și antimaterie au fost aproximativ egale, cu o diferență foarte mică. Această diferență a fost în favoarea materiei obișnuite. Datorită răcirii care a survenit în urma expansiunii universului, materia și antimateria s-au anihilat fără a se mai reconstitui. Pe măsură ce temperatura universului a scăzut, echilibrul s-a modificat deci în favoarea producerii de fotoni. În cele din urmă, cei mai mulți electroni și pozitroni din univers s-au anihilat, lăsând numai relativ puțini electroni prezenți azi. Totul dispare, în afara unei mici cantități de materie. Acest rest rezultă din infima superioritate numerică a materiei. El constituie întreaga materie pe care o cunoaștem și universul vizibil de astăzi – galaxii, roiuri și super-roiuri de galaxii.” http://ro.wikipedia.org/wiki/Antimaterie.

ce sfinţii părinţi ne spun este că în univers există două principii spirituale şi morale: unul al binelui[73] şi unul al răului.[74]

Este cât se popate de evident că în univers există mai multe principii. Aceste principii sunt cu mult superioare omului. Oricum, după cum am arătat „lupta sau conflictul” dintre bine şi rău a început cu mult înaintea facerii omului şi a universului. Este cât se poate de evident că universul nu este un principiu dualist şi că în univers există nu „terenul de luptă” a unor puteri sau energii extraterestre ci a unor energii sau puteri care sunt grupate în jurul a două principii: al binelui şi al răului. Aceste două principii ale binelui şi ale răului au existat mai înainte de facerea universului.

După cum au arătat mai mulţi sfinţi părinţi, Satan a voit o „expansiune cosmică” a răului, sau o dominaţie totală a răului în univers. Totuşi, au existat fiinţe angelice care s-au opus acestei expansiuni demonice. Tradiţia ortodoxă îi denumeşte în special pe cei trei arhangheli: Mihail, Gavriil şi Rafail. Astfel, mai multe texte vorbesc că mai înainte de facerea lumii şi a cosmosului a existat un fel de luptă în ceruri dintre Satan şi Arhanghelul Mihail. La cererea lui Dumnezeu Satan a fost „aruncat afară” din ceruri. De atunci se crede că există opoziţia dintre bine şi rău. Binele şi răul sunt mai mult decât orice ceea ce am putea denumii principii ale existenţei universale.

Oricum, ortodoxia a răspuns de mai multe ori la întrebarea dacă mai există „viaţă sau existenţe” în univers. În univers există cu siguranţă Duzmnezeu. Este cât se poate de evident că planetele nu puteau exista prin sine dacă nu le crea o persoană sau a existenţă. Ortodoxia crede că Dumneezu este autor al cosmosului şi că astronomia a fost lăsată de Dumneezu să fie mai mult decât orice ştiinţa studierii mişcărilor de pe bolta cerească.

Omul în schimb nu este o fiinţă „atronomică” sau „a astronomiei.” Omul este mai mult decât orice o fiinţă „după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu.” Acest fapt însă nu este crezut de ştiinţe şi mai mult decât orice de astronomie. Astronomia nu vorbeşte de om ca şi de o fiinţă care are o creator ci a lansat mai multe teorii care îl separă foarte mult pe Dumnezeu de creaţia Sa. Astfel, omul a devenit produs al „unor energii” astronomice sau cosmice impersonale. Este cât se poate de evident că omul are o origine în Dumnezeu la fel cum şi universul îşi are originea în existenţa lui Dumnezeu. Criza cu care ne confruntăm cel mai mult la începutul secolului al XXI-lea este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii „criza astronomică.” Astronomii de azi, unii prea emancipaţi de proprile lor cunoştinţe alţii cât se poate de orgolioşi nu mai vor să recunoască existenţa lui Dumnezeu ca şi creator al universului.

După cum am arătat în capitolele precedente, existenţa lui Dumnezeu condiţionează foarte mult rapoortarea omului la univers. Astfel, în univers omul nu mai vede o „simplă maşinărie” sau un simplu produs natural, ci vede creaţia lui Dumnezeu. Soare, lună, stele, comete, asteroizi şi meteoriţi sunt toate produse de Dumnezeu. Cunoaşterea astronomică oricât de dezvoltată ar fii ea, mai multe decât orice trebuie să ne ducă la cunoaşterea lui Dumnezeu. În această cunoaştere religia ne spune că mai avem însoţitori cum ar fii îngerii. Îngerii ne spunt aproape. Astronomia şi astrofizica nu sunt eventual stărine de cunoaşterea angelologică. Din anumite punct de vedere cunoşterea universului este menită să ne ducă la cunoaşterea lui Dumnezeu. Dumenezu este dincolo de orice ceea ce am putea denumii centru al cunoaşterii astronomice şi a celei comsologice. Între cunoaşterea astronomică şi cea angelologică am putea spune că există mai multe asemănări.

[73] Sfântul Dionisie Areopagitul vorbeşte de „ierarhia îngerilor”.
[74] Se cunoaşte astfel o „ierarhie a demonilor.”

Oricum, dogmele religioase au propria lor istorie şi propriu lor curs în ceea ce priveşte apariţa universului şi a existenţei sale. În religie faptul că universul este creat de Dumnezeu este un fapt incontestabil. Nu se poate spune acest lucru şi de marii astronomi din zilele noastre care de multe ori popularizează existenţa unui univers care nu are nici o cauză în Dumnezeu. După cum am arătat, ţelul astronomiei dacă nu este unul teologic trebuie să fie unul cel puţin angelologic, adică trebuie să se lege de existenţa îngerilor şi a lui Dumnezeu. O astronomie atesită este dincolo de orice un mare absurd şi o ştiinţă care nu ar folosii nimănui. În astronomia ateistă la fel ca şi în cosmologia ateistă omul se pierde în „impersonalul amorf al unui univers lipsit de sens şi de origine.

Cine conferă sens acestui mare angrenat cosmic care este universul este Dumnezeu. La fel de bine Dumnezeu este raţionalitatea din univers şi dincolo orice cel care susţine universul. Din acest punct de vedere Dumneezu este autor al materiei şi al elementelor nucleare. Ştim că astronomia este cea care ne descoperă mai multe fapte şi informaţii despre alte plaente şi galaxii pe care probabil nu vom ajunge să le explorăm, dar acest fapt nu trebuie să ne descurajeze. Universul are o cauză în Dumnezeu. Acest fapt trebuie în primul rând să ne întârească credinţa şi mai apoi să ne îndrepte în spre cauza existenţei cosmosului care este Dumnezeu. Ortodoxia nu este în nici un caz „reducţionistă” la interesul omului faţă de cosmos şi de astronomie. Creat de Dumneezu din propria voinţă, universul este mediul în care omul a fost pus să existe. Ortodoxia crede că Dumnezeu a nu a creat un univers ostil care să Îl „terorizeze” per om. Concepţiile astronomice care susţin un univers la adresa omului sunt în mare parte concepţii atesitce care Îl „scot” pe Dumnezeu din „cadrele de existenţă ale comosului.”

Concepţiile astronomice s-au schimbat foarte mult în zilele noastre. Astronomia a progresat sau a avansat foarte mult. Ştim astăzi de faptul că cea mai îndepărtată galaxie din univers este A1689zD1. O altă galaxie este denumită 1255-0. un alt grup de galaxii este denumit de astronomi SPT-CL J0546-5345. oricum mai există şi alte denumiri mai convenţionale de galaxii din univers: Andromeda, Cartwheel, Pinwell, Sombrero, Tadpole şi multe altele.

Oricum, după cum afrimat astronomia clasă neagă cât se poate de mult ceea ce am putea dneumii „horoscopul sau zodiacul” legat de această ştiinţă. Experimental cu toţii ştim că universul este creat de Dumneezu. Această situaţie este mai mult decât orice „diferită sau se moedifică” când studiem universul astronomic. Teologia este cea care le spune astronomilor că universul este creat de Dumneezu şi are un scop care a fost lăsat de Dumneezu. În eforturile lor „ştiinţifice” astronomii trebuie să se alăture teismului, adică să nu susţină că universul nu are ca şi cauză pe Dumnezeu ci să afirme în ştiinţa lor „mărirea şi maiestatea lui Dumnezeu.” Numai în acest fel astronomia se poate realiza pe sine ca şi ştiinţă.

Cum am spus, biblic şi teologic Dumnezeu este motorul şi autroitatea ultimă din univers. Dumnezeu de-a dat astfel darul cunoşaterii şi noi trebuie să îl folosim mai mult decât orice pentru a apropia de Dumnezeu.[75] Paradoxal, distanţele astronomice din univers devin mai mult decât orice depăşite prin crezul înb exitsenţa lui Dumnezeu şi mai mult decât orice în existenţa lui Dumnezeu. S-a vorbit de mai multe ori de un teism astronomic. Dacă

[75] Knight C., Lomas R.: Aparatul lui Uriel, Editura Aquila 1993, 2002. Bauval R., Gilbert A.: Misterul constelatiei Orion, Editura Aquila 1993, 2003.

astronomia nu pune bazele unui „teism astronomic” ea nu v-a face decât să ne izoleze şi să ne piardă în într-un univers ostil şi terorist. Astrononia are o destinaţie exactă care a fost lăsată de Dumneezu. Această destinaţie este mai mult decât orice crezul în existenţa lui Dumnezeu. Dumneezu este dincolo de orice absolutul sau supremul din univers.

În univers, omul nu este singur ci este permenent în prezenţa lui Dumnezeu care unmple toate colţuriule şi unchere universului. Dacă în vieţile noastre Dumnezeu este cel care ne umple atunci şi universul nu v-a fii populat de ostilitate şi de adveritatea unor fenomene ostile. Cheia universului este Dumnezeu. Prin puterile noastre oricât de avensate ar fii metodele astronomice de studiu şi de investigaţie noi nu vom putea ajunge la „cunoaşterea adevărată” a universului. Dacă Dumnezeu este exclus din univers mai multe decât orice universul v-a devenii o „existenţă ostilă şi feroce pentru om.” Apostul nostru la exixtenţa universului este teologic „unul paricipativ.” Ortodoxia crede într-una spect soteriologic al exitenţei omului în univers. Acest univers, este locul sau spaţiul în care omul se v-a mâtui. Astfel, mai puţini astronomi privesc universul ca şi un spaţiu soteriologic. Prin spaţiu soteriologic ne referim mai mult decât orice la faptul că Dumnezeu ne cheamă să ne mântuim în acest univers şi nu în alt univers.

Universul nu este prin urmare nu numai un spaţiu astronomic ci şi unul soreriologic. În acest univers are loc am putea denumii cea mai mare experinţă sau cel mai mare act din existenţa omului. Omul este mântuit în univer şi nu în afară de univers. Universul nu mai este astfel ostil şi negativ ci este loc al unirii omului cu Dumnezeu. Toate aceste aspecte sunt foarte puţin luate în considerare de astronomii noştrii contemporani care sunt foarte puţin interesaţi de implicaţiile religioase sau antropologice ale existenţei omului în univers.[76] Oricum, despre univers s-au elaborat mai multe teorii şi cosmologii după cum am arătat. Au existat la fel de bine şi foarte multe doctrine ezoterice şi exoterice referitoare la univers. Universul era astfel dincolo de orice ceea am putea denumii „centrul mai multor mstici abisale” sau dincolo de orice ceea ce este cel mai semnificativ. S-a vorbit astfel de pnevmatologie şi de o mistică astromonică.

---

[76] „Astronomia greacă a fost transmisă și în est la hinduși, sirieni și arabi, aceștia din urmă au facut lucrări noi despre astronomie în secolele 9 si 10. În secolul 13 , arabii au tradus lucrarea lui Ptolemeu, *„Almagest“*, care a atrtas atenția europenilor, creând tabele despre mișcările planetelor. Al-Battani,(*858-929*), cel mai mare astronom arab din perioada sa, numit și Albatenius, cu numele său intreg Abu-Abdullah Muhammad ibn Jabir al Battani, a studiat astronomia mai mult de 40 de ani în Siria. A adus contribuții marcante în istoria matematicii, mai ales în domeniul trigonometriei. Lucrarea sa despre astronomie,*De Motu Stellarum*, a corectat erorile făcute de Ptolemeu în *Almagest*. Alhazen (965-1040?), pe numele său complet Abu Ali al-Hasan ibn al-Haytham, a adus contribuții importante în optică, astronomie și matematică, iar în lucrarea sa remarcabilă, *„Optica“*, explică comportamentul luminii. Teoria sa spune că *fiecare punct dintr-o suprafață luminoasă, reflectă raze de lumină în toate direcțiile, dar numai o singură rază de pe fiecare punct reflectă direct perpendicular pe ochiul uman și numai acea rază o putem vedea. Nici o altă rază reflectată în alte direcții nu poate fi văzută de ochiul uman.* Aryabhata (476-550?), care s-a născut în India, dar s-a făcut remarcat în poporul arab sub numele de Arjehir, a susținut teoria că pământul se învârte în jurul axei sale, și a și a dat explicații corecte fenomenelor de eclipsă de soare și de lună. Dondi, Giovani dè (1318-1389), astronom și fizician, a fost cel care a construit primul ceas astronomic, *astrarium*, care indica cele 24 de ore ale zilei, apusul și răsăritul, și de asemenea fazele lunii. Gersonides sau Levi ben Gershom (1288-1344), un evreu francez, filozof, matematician și astronom, a inventat un instrument de navigare numit *instrumentul Iacob*.” Adus de la http://ro.wikipedia.org/wiki/Astronomia_medieval%C4%83.

Astronomia este mai mult decât orice un domeniu cât se poate de vas şi de feril investigaţiilor ştiinţifice.[77] Astronomia este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii domeniul intelectului şi al experimentului. Astronomia este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii centrul studilor celor care au fost interesaţi cu originea apariţiei vieţii şi a existenţei. Existenţa este cea care a fost dată de Dumnezeu. Ceea ce este extrem de separat şi de deosebit faţă de astronomie este mai mult decât orice faptul că religia crede într-o continuitate a vieţii dincolo de acest univers. Ori astronomii şi cosmologii în general nu sunt de acord cu acest fapt. Pentru astronomie totul se încheie în acest stagiu al existenţei.

Religia după cum am spus susţine o altă origine a cosmosului. Această origine este mai mult decât orice supranaturală. Mări, apă, plante, vegeraţie şi regn animal au fost cu toate create de Dumnezeu. Astronomii s-au întrebat de ce nu a făcut Dumnezeu viaţă şi pe alte planete? Credem că Dumnezeu putea să creeze viaţă şi pe alte planete, dar nu a fost voinţa Lui. Ceea ce sfinţii părinţi ne spun este că „Dumnezeu a creat totul din iubire sau din dorinţa de a crea.” După Sfinţii Părinţi Dumnezeu nu l-a pus pe om într-un univers ostil. Universul s-a ostilizat faţă de om odată cu călcarea poruncilor lui Dumnezeu sau cu dorinţa lui Dumnezeu „ca omul să ducă o viaţă spirituală sau pnevmatică.”

În Facere Biblia ne spune că Dumnezeu a voit ca omul să fie „stăpân” asupra univrsului sau a cosmosului. Centrul creaţiei era mai mult decât orice ceea ce am putea denumii omul. Dacă pentru noi este vorba de univers sau de cosmos, la Dumnezeu este vorba mai mult decât orice de „creaţie.” Paradoxal în acest mare angrenat omul era menit să fie stăpân. Religios omul a „căzut” de la chemarea la care a fost creat şi astfel mai mult decât orice a pierdut dincolo de orice „armonia sau starea de echilibru” cu universul în care a fost menit să existe. Ortodoxia a elaborat mai multe doctrine şi învăţături pe această temă.

Omul s-a voit mai mult decât stăpân pe univers. Din ceea ce ştim de la Sfinţii Părinţi, este că omul a voit să fie dincolo de orice „stăpân absolut al universului” dorind să fie dumnezeu. Oricum, sfinţii părinţi ne spun că acesta nu a fost cel mai tragic lucru. Probabil că în atotştiinţa Sa Dumnezeu ştia deja că omul nu se v-a ridica la „înălţimea” aşteptărilor. Oricum, după cum am arătat cosmologia religioasă este extrem de separată faţă cea ştiinţifică. Cosmologia ştiinţifică de obicei nu ridică chestiunea, problema sau dilema raportării universului la Dumnezeu. Evident, astronomia a fost mai mult decât orice „centrul cosmologiei.” Toate cunoştinţele astronomice trebuie să ne ducă la concluzia existenţei lui Dumnezeu. Ceea ce teologii au remarcat în cazul astronomilor este că pe cum ei se îndepărtează de „crezul în existenţa lui Dumnezeu,” universul devine ostil. La fel de bine dacă Dumnezeu nu este prezent în univers, universul devine dincolo de orice plin de fiinţe ciudate care vor dispraţia omului şi a civilizaţiei sale.

Ceea ce teologia ortodoxă a luat în considerare din cele mai vechi vremuri, a fost mai mult decât orice faptul că Dumnezeu nu a avea nici un interes că creeze un univers sau un cosmos care să aibă „puteri sau forţe” puse să îşi dispute supremaţia. O astfel de teorie pe care mai mulţi savanţi şi astronomi o susţin este dincolo de orice puerilă. Univrsul a fost realizat şi oranizat de Dumneezu după o „schemă care există în cunoaşterea lui Dumnezeu.” A întreba dacă există alte civilizaţii în univers care vor să ne ocupe şi să ne înrobească sau care ne sunt ostile este indetic cu a întreba de ce nu a creat Dumnezeu 11 planete în sistemul solar şi numai 9? Rânduielile sau legile universului sunt create de Dumnezeu şi nu

[77] Seriale TV celebre cum ar fii Dosarele X ne-au obişnuit cu o imagine a universul „misterioasă” şi cât se poate ostil. Probabil că acest gen de seriale sau producţii cinematrografie au o cu totul altă orientare decât cea a astronomiei tradiţionale.

au dincolo de orice ceea ce am putea denumii necesitatea de a fii explicate cu amănuntul omului. Din studiul astronomic omul ştie în mare ce este universul şi la ce trebuie să se aştepte din partea acestuia.

Astronomia a permis mai mult decât orice ceea ce am putea denumii o literatură creativă la fel de bine ca şi o poetică. Poetica universului este extrem de variată în mai multe creaţii literare. Despre univers s-au scris eseuri, tomuri, studii, tratate, poezii, analize şi imne. Toate acestea sunt mai multe decât orice ceea ce am putea denumii „tezaurul" literaturii pe care o avem despre uivers. Universul dincolo de orice trebuie privit ca şi „casa noastră." Este adevărat că este destul de deplasat să vorbim de planeta Marte sau de planeta Sirius ca şi de o casă a noastră. Oricum, în planul lui Dumnezeu universul era menit să fie casa omului.

Mai mult decât orice universul este dincolo de orice ceea ce ştim că este cât se poate de adevărat este că dincolo de univers există o ierarhia a îngerilor. Îngerii după tradiţia ortodoxă nu există în univers ci sunt dincolo de de univers. Ierarhia îngerilor este un subiect teologic şi nu unul astronomic. Îngerii sunt dincolo de orice ceea ce am putea denumii existenţe fondatoare ale universului. Este cât se poate de evident că există mai multe speculaţii referitoare la implicaţile îngerilor în univers. Biblia este plină de astfel de măturii ale unor fiinţe care nu sunt extratereşltiri din spaţiul cosmic ci fiinţe care mediază între Dumnezeu şi om.

Ceea ce susţine ortodoxia este că îngerii au existat mai înainte de facerea universului, a lumii şi a omului. Creat de Dumnezeu omul la fel ca şi îngerul sunt sub supunerea sau ascultarea lui Dumnezeu. Oricum, în ierarhia lăsată de Dumneezu omul este mai inferior îngerului. Ceea ce ce teologii susţin referitor la exietenţa înmgerilor este că îngerii sunt mai multe decât orice „imposibil" sau nu este credibil că ar fii tot extratereştrii. Aceasta fiindcă dacă ar exista extratereştrii cum cred unii astronomi, ei nu sunt creaţi dincolo de cosmos sau de univers. Ori mărturiile biblice şi cele patristice ne spun că Dumnezeu a creat îngerii mai înainte de facerea cosmosului sau a lumii. Care a fost participarea îngerilor în facerea cosmosului este un fapt destul de greu de precizat. Este cât se poate de posibil ca îngerii să fi fost „sfătuitorii sau ajutătorii lui Dumnezeu."

Dumnezeu după cum ne spune tradiţia ortodoxă a creat şi o altă lume sau un alt univers. Acest univers a fost la începuturi „deplin sau perfect". În lumea îngerească a existat o rebeliune sau o răzvrătire mai înainte de începerea timpurlui şi a lumii. În această rebeliune din câte ştim Dumnezeu a fost mai mult decât orice voit să fie „detronat."[78] Ceea ce a avut loc în ceruri sau mai mult decât orice „prologul" din ceruri a fost un fapt care după părinţii şi teologii ortodocşi a avut loc înainte de timpul uman şi de univers. Universul a devenit astfel locul în care demonii au devenit dincolo de orice preocupaţi de „finalitatea sau sensul ultim al omului."

Odată cu creaţia omului, demonii care după cum am arătat îşi „definivaseră" poziţia lor faţă de Dumnezeu şi de universul creat de sine au devenit astfel extrem de precupaţi de „soarta omului." Din punct de vedere astronomic sau cosmologic nu se poate definitiva dacă moartea sau moralitatea a avut cauza „extraterestre sau de altă" natură. Părinţii Bisericii ne spun foarte clar că „moartea şi mortalitatea" are o cauză demonică sau diavolească. Ce extraterestru de pe altă planetă ar voi să vadă pământul plin de morţi de de mortalitate.

[78] Termenul de „detronare a lui Dumnezeu" a fost folosit pentru prima dată de proroocul Isaia în Vechiul Testament. Evident nu vorbim de o „detronare a unui rege sau împărat." Îngerii rebeli sau răzvrătiţi nu s-au spus voii lui Dumnezeu. Aceasta a dus la consecinţe. Cea mai fundamentală a fost „transformarea" sau schimbarea lor din îngerii ai luminii în diavoli sau demoni.

După cum am spus, mai multe teorii şi astronomice şi cosmologice profesaează falsitatea sau eroarea. Universul este o creaţie a lui Dumnezeu. Este greu de crezut că omul inteţiona creaţia mortalităţii în univers. Cu ce ar fii fost Dumnezeu mai câştigat prin faptul că omul era menit morţii şi mortalităţii? Deşi astronomia şi cosmologia ştiinţifică a pretins că poate oferi mai multe răspunsuri la întrebările stringente pe care şi le ridică omul, răspunul deplin sau final pe care îl cauză omul se poate afla numai în religie şi în credinţa în Dumnezeu.

Credinţa în Dumnezeu, evlavia, vituţiile şi studul pnevmatologic sunt mai mult decât orice cele care ne vor arăta „o altă faţă astronomică” a universului în care trăim. Dacă omul îşi v-a ridica problema existenţei universului sau a originii sale el v-a ajunge cât se poate de mult la concluzia existenţei lui Dumnezeu. Acesta este un fapt mare pe care mulţi dintre noi îl uităm. După unele tradiţii se crede că Anael sau Anail ar fii îngerul cosmosului sau al creaţiei. Oricum alte tradiţii atribuie creaţiei şi cosmosului pe alţi îngeri.[79] Evident nu ştim care care a fost implicaţia totală a îngerilor lui Dumnezeu în creaţie dar îngerii sunt cât se poate evident cei care au făcut şi ei sau mai bine spus şi-aua dus aportul la creaţia universului.

---

[79] „**Anael** Hebrew: "Joy of God" or "Grace of God", also known as Aniel. He is an Angel in Jewish lore and Angelology, and is often included in lists as being one of the seven archangels. The name Haniel probably derives from Hebrew hana'ah, "joy", "pleasure" His family seal is a crescent moon with a small dove beneath it. The Angel is said to appear as androgynous figure long black hair and with large gray wings approximately 6' 0" tall. Dressed in emerald green tunic and carrying a lantern. He holds a wand tipped with a pine cone and decorated with multi-coloured ribbons. (The Pillars of Tubal-Cain p256. - Nigel Jackson & Michael Howard, Capall Bann Publishing. UK. 2003) This is the only image of the Archangel Anael that could be found. However, the image does not match the physical description indicated above. Remember Angels are personal to you and tend to correspond to your mental image of them.” http://www.archangels-and-angels.com/aa_pages/correspondences/angelic_symbols/symbols_anael.html.

CONCLUZIE

„La începuturi Dumnezeu L-a format pe Adam, nu fiindcă El avea nevoie de oameni, ci pentru ca să aibă pe cineva care să îi primească beneficile."
(Sfântul Irineu al Lyonului, Adversus haeresies).

După cum am arătat în prezentele rânduri, Dumnezeu este creator al universului şi a tot ceea ce există. Planete, galaxii, constelaţii, comete şi meteoriţi sunt toate produsul unei voinţe supranaturale pe care teologii o numesc Dumnezeu. Volumul de faţă s-a voit mai mult decât orice un avertisment adresat astronomilor şi cosmologilor secolului al XXI-lea. Acest secol, profesează din ce în ce mai mult o astronomie şi o comsologie lipsită de Dumnezeu şi de noţiunea existenţei lui Dumnezeu. Astronomia secolului al XXI-lea la fel ca şi cosmologia acestui secol nu mai sunt preocupate de tema sau problematica existenţei lui Dumnezeu.

Volumul de faţă a voit să arate mai mult decât orice că există două feţe ale astronomiei. Prima faţă a astronomiei este cea teistă, în care recunoaştem existenţa lui Dumnezeu. A doua faţă a astronomiei este mai mult decât orice astronomie atesită. În astronomia „ateistă" sau neteistă, rezultatele care se obţin din studiul astronomic nu mai trebuie să ducă necesar la existenţa lui Dumnezeu. Dumnezeu este mai mult decât orice exclus din discuţie. Rezultatele unei astronomii lipsite de Dumnezeu sunt mai mult decât orice „nefolositoare." Ce ar folosii omului în cele din urmă să ştie despre existenţa a miliarde de planete şi de constelaţii sau galaxii dacă ştie că nu există Dumnezeu?

După cum am arătat, astronomii trebuie să fie oameni cu frică de Dumnezeu şi mai mult decât orice oameni religioşi. Universul este în toată complexitatea lui creaţie a lui Dumnezeu. Tot ceea ce a fost creat a fost creat de Dumnezeu. Nimic din ceea s-a făcut fie pe pământ sau în spaţiu cosmic nu s-a făcut fără de Dumnezeu. Dumnezeu a creat astfel soarele, luna, planetele, galaxiile şi constelaţiile. Volumul de faţă se vrea mai mult decât orice o actualizare în mintea omului contemporan a faptului că de la începutul universului şi până la final Dumnezeu v-a rămâne la fel şi nu se v-a schimba.

În istorie au existat enorm de multe concepţii despre univers şi apariţia lui. Teorii astronomice şi cosmologice s-au elaborat din antichitate. Dar ştim că Dumnezeu a rămas la fel şi nu s-a schimbat. Oricât de departe v-a ajunge omul în descoperirile sale astronomice sau chiar dacă v-a ajunge şi pe alte planete, cum a fost cazul din 1969 când primii oamenii au aselenizat pe lună, Dumnezeu v-a rămâne la fel şi nu se v-a schimba.

Faptul „imuabilităţii sau a neschimbabilităţii" lui Dumnezeu este un lucru contestat de mai mulţi din zilele noastre. Astronomii pretind că la fiecare descoperire a lor mai importantă sau mai majoră, concepţiile religioase despre Dumnezeu să se modifice în funcţie de „aşteptările şi de rezultatele lor." Astfel, odată cu studiul aşa numitelor UFO sau OZN omul a ajuns să creadă de mai multe ori că Dumnezeu nu este nimic mai mult decât orice un „extraterestru" izolat în spaţiu cosmic. Vedem că Dumnezeu şi îngerii nu sunt extratereştrii. Astronomia din contemporaneitate după cum am arătat manifestă o foarte mare lipsă de

„abordare a lui Dumnezeu." În premizele astronomiei trebuie să ştim că Dumnezeu este o constantă imuabilă adică nu putem crede că universul poate fii sau nu fii creat de Dumnezeu.

Teologia şi teologii adresează mai mult decât orice ca astronomii din zilele noastre să fie deplin încredinţaţi că Dumnezeu este autor al universului. Tot ceea ce a fost creat a fost creat de Dumnezeu din bunătatea Sa. Luna, sistemul solar, soarele şi pământul sunt toate produsul voinţei supranaturale a lui Dumnezeu. La fel de bine, teologia vorbeşte de faptul că Dumnezeu şi prezenţa Sa în univers este mai mult decât orice personală şi că Dumnezeu este dincolo de orice o existenţă reală şi nu impersonală. Personalismul existenţei lui Dumnezeu nu poate fii „explicat" pe temeiuri ştiinţifice sau astronomnice fiindcă Dumnezeu este dincolo de orice ceea ce am putea denumii „supranatural."

Creat de Dumnezeu din dorinţa de a îşi exprima bunătatea, omul este pus în cosmos ca şi mediu de dialog între El şi sine. Dumnezeu este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii cauza ultimă a universului. Universul este dincolo de orice ceea ce am putea denumii „facerea lui Dumnezeu." O concepţie teistă a existenţei lui Dumnezeu este mai mult decât orice o concepţie tesită a astronomiei care de multe ori ne plasează într-ununivers lipsit de Dumnezeu şi uitat în dimensiuni paralele cu a noastră. Universul este dincolo de orice ceea ce am putea denumii „produs al voinţei creatoare a lui Dumnezeu." Adus la fiinţă de Dumnezeu, universul v-a continua să existe după buna dispoziţie a lui Dumnezeu. Deşi astronomii se întreabă ştiinţific când a fost creat universul, teologii nu îşi prea ridică astfel de întrebări fiindcă ei ştiu că universul a fost creat de Dumnezeu. Ceea ce este mai sigur este că mai înainte de apariţia universului exista Dumnezeu. Astfel, teoriile astronomice şi comsologice contemporane susţin că înainte de facerea universului nu exista nimic şi nici măcar Dumnezeu.

Teologii sunt de părere că la un moment dat universul v-a înceta să mai existe. Chiar dacă universul v-a înceta să mai existe, Dumnezeu nu v-a înceta să existe. După cum arată cosmologia ortodoxă, universul are un început şi un sfârşit care se leagă de existenţa lui Dumnezeu. Dumnezeu însă nu are nici un început sau sfârşit. Cauza univeruslui este Dumnezeu. În acest sens, în astronomia contemporană Dumnezeu este piatra de poticnire esenţială fiindcă „Dumnezeu nu apare cum doresc să Îl vadă astronomii." Dumnezeu este dincolo de orice supraastronomic şi supranatural ca şi cauză a universului. Concepţiile ortodoxe despre univers sunt astfel legate de Dumnezeu. În ortodoixie nu se poate concepe un univers fără de Dumnezeu.

Lipsa prezenţei lui Dumnezeu din cosmos duce la ceea ce am putea denumii „un univers descarazat" lipsit de orice noţiune a sfinţeniei. Dacă astronomia vede în univers numai mediu de cunoaştere astronomii teologii şi teologia mai vede în univers şi un spaţiu de manifestare a „sifnţeniei lui Dumnezeu." Pe lângă faptul că Dumnezeu este creator, Dumnezeu mai este şi sfânt. Astronomia contemporană ne obişnuieşte cu un univers cât se poate de „lipsit de sfinţenie." Astel, astronomii trebiuie să lase în comos şi loc pentru sfinţenie sau sfinţenia lui Dumnezeu.

Dumneezu este autor al tuturor cunoştinţelor. În acelaşi timp Dumnezeu este autor şi al sfinţeniei. Sfinţenia lui Dumnezeu se leagă şi de existenţa universului. Astronimia secolului al XXI-lea este chemată mai mult decât orice să îşi rectifice raportul sau relaţia cu Dumnezeu. Dacă nu se v-a face acest lucru, astronomia şi astronomii ne vor plasa într-un univers „ciudat şi ostil." Ostilitatea vieţii în univers sau pe pământ creşte pe măsură ce de îndepărtăm de noţiunea existenţei lui Dumnezeu. Dacă astronomia v-a continuă în încercările şi eforturile ei

să ni-l prezinte pe Dumnezeu ca şi neexistent din univers, existenţa noastră înseşi se v-a „deprecia" şi v-a devenii lipsită de senes.

Astronomic şi teologic cine dă sens existenţei şi a universului este Dumnezeu. Acest mare angrenat cosmic pe care îl putem vedea cu ochiul liber în fiecare noapte sau seară nu este produs al hazardului şi al absurdului. Astronomii teişti ne confirmă că Dumnezeu este raţionalitatea sau sensul ultim al universului. Volumul de faţă a fost mai mult decât orice o abordare a universului din prisma teologiei şi a angelologiei. De mai multe ori ştiinţele astronomice au făcut mari erori sau greşeli în explicarea universiului au în aducerea lui pe înţelesul nostru. Cel mai înfrucoşător lucru este că astronomia a încercat de mai multe ori să elibereze universul de existenţa lui Dumnezeu care este considerată de astronomii secoului al XXI-lea o „povară."

În astronomie Dumnezeu este sau nu poate fii autor al cosmosului. Teologii şi teologia ortodoxă au arătat cât se poate de mult că universul este dincolo de orice ceea ce am putea denumii creatorul şi proniatorul sau cel care susţine universul. Actul de prezenţă a lui Dumnezeu în univers a fost definit de teologia ortodoxă ca şi „providenţă" sau „pronie a lui Dumnezeu." Cartea de faţă şi-a propus mai mult decât orice o armonizare sau a punere în acord sau în sens comun a unor ramuri ştiinţifice care aparent nu au prea mare legătură. Ce legătură pot avea îngeri din Biblie şi din sursele patristice sau apologetice cu adevărurile astronomiei sau cu investigaţiile astronomice din spaţiul cosmic?

Patrologii şi teologii ne spun că mai mult decât orice o astronomie care nu îl duce pe om la Dumnezeu nu este în nici un caz de folos sau nu are în nici un caz o finalitate care ne poate duce la Dumnezeu. Finalitatea universului este dincolo de orice Dumnezeu la fel cum şi astronomie este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii o ştiinţă care îşi găseşte împlinire sau sens în Dumnezeu. Dumnezeu este prin urmare „autor" al universului şi creator al său. Creat de Dumnezeu din nimic universul a fost creaţia materială a lui Dumnezeu. În volumul de faţă am arătat că Dumnezeu este mai mult decât orice ceea ce am putea denumii „sursa principală" a universului. Volum de faţă a încercat să apare mai mult decât orice idea că Dumnezeu este dincolo de orice dimpreună cu îngerii Săi implicat în creaţia universului şi a menţinerii Sale. Universul se menţine mai mult decât orice prin îngerii Săi. Dincolo de orice astronomia este chemată să se ţină foarte mult de Dumnezeu şi de voinţa Sa în ceea ce priveşte universul. Am arătat astfel că deşii nu am găsit astfel nici o sursă a existenţei universului în alte cauza decât în Dumnezeu, au existat astronomi care au elaborat teorii evoluţioniste în care Dumnezeu nu mai era prezent în facerea şi menţinerea universului. Fie că vorbim de apariţia sau de sipariţia universului, Dumneezu a existat şi v-a exsita dincolo de tot ceea ce există în univers sau în cosmos.

Cosmologia şi astronomia teistă susţine că în univers există o ordine sau o rânduială care a fost lăsată de la începuturi de Dumnezeu. Tot în acest volum am arătat că raportat la om universul este infinit, dar raportat la Dumnezeu care este cauza universului, universul este finit. Am arătat aici că în astronomie, noţiunea de Dumnezeu a variat în funcţie de diferite epoci istorice în care au vieţuit mai mulţi oamenii şi mai multe personalităţi din domeniul astronomiei. Oricum, astronomia nu trebuie să facă un tabu psihologic ca şi cel al totemelor şi fetişismului antic, dar astronomia trebuie avertizată că nu poate contesta existenţa lui Dumnezeu.

Prin urmare, Dumnezeu a dat libertate omului de a studia universul pentru a ajuns să Îl cunoască pe El, Dumnezeu. Universul este dincolo de orice ceea ce am putea denumii meidul de descoperire a lui Dumnezeu pentru om. Omul este chemat de Dumnezeu să Îl cunoască

pe Sine. Dumnezeu este astfel mai mult decât orice ceea ce am putea de denumii susţinător al Cosmosului sau al universului.

Prin urmare astronomia a avut o istorie desctul de lungă care după cum am arătat s-a extins din antichitate. Astfel, pe cum astronomia a evoluat, concepţiile despre Dumnezeu au fost mai mult decât orice ceea ce am putea denumii paralele cu istoria astronomiei. Astfel de mai multe ori existenţa lui Dumnezeu şi a îngerilor Săi nu a avut mai nimic de a face cu concepţiile astronomice.[80]

În astronomie după cum am arătat o figură de marcă a fost Nicolae Copernic. Copermic în astronomie a fost primul care a dezvoltat concepţia heliocentrică a sistemului solar. Oricum una dintre cele mai celebre figuri ale astronomiei a fost Galileo Galilei. Galileo a fost cel care mai mult decât orice în astronomie a demostrat că nu toate planetele se învârtesc în jurul pământului ci că la rândul său pământul se învârteşte în juril soarelui. Galileo a fost cel care a studiat şi a decoperit sateliţii din jurul lui Jupiter.[81] Oricum, mai mulţi astronomi după cum am spus au căutat să ajungă la cunoaşterea lui Dumnezeu prin astronomie ceea ce s-a demostrat că este fals. „Galileo a fost primul care a vorbit despre munții lunari și despre craterele de pe Lună, a căror existență a dedus-o din luminile și umbrele de pe suprafața Lunii. El a estimat și înălțimea munților din acele observații, ceea ce l-a condus la concluzia că Luna „nu este netedă, ca și suprafața Pământului însuși," în loc să fie o sferă perfectă, așa cum susținea Aristotel. Galileo a observat Calea Lactee, considerată anterior a fi o nebuloasă, și a găsit că este o multitudine de stele strânse atât de aproape unele de altele încât de pe Pământ ele par a fi niște nori. El a localizat multe alte stele prea îndepărtate pentru a fi vizibile cu ochiul liber. Galileo a observat în 1612 și planeta Neptun, dar nu a realizat că este o planetă și nu i-a dat multă atenție. Ea apare în caietele sale ca una dintre multe alte stele îndepărtate și slabe. El a observat steaua dublă Mizar din Ursa Mare în 1617.[47] În *Mesagerul înstelat* Galileo a relatat că stelele par a fi simple flăcări luminoase, nemodificate în aparența lor de telescop, punându-le în contrast cu planetele pe care telescopul le arăta ca fiind niște discuri. În scrierile ulterioare, însă, el a descris stelele ca fiind și ele discuri, a căror dimensiune a măsurat-o. Conform lui Galileo, diametrele discurilor stelare măsurau de regulă o zecime din diametrul discului lui Jupiter (a cinci suta parte din diametrul Soarelui), deși unele erau oarecum mai mari, iar altele mult mai mici. Galileo a spus că stelele sunt și ele niște sori și că nu sunt aranjate într-un înveliș sferic în jurul sistemului solar, ci la diverse distanțe față de Pământ. Stelele mai strălucitoare erau sori mai apropiați, iar cele mai slabe erau mai îndepărtate. Pe baza acestei idei și pe baza dimensiunilor calculate de el pentru discurile stelare, a calculat că stelele se află la distanțe de la câteva sute de distanțe solare pentru cele mai strălucitoare până la peste două mii de distanțe solare pentru stelele greu vizible cu ochiul liber, cele vizibile doar cu telescopul fiind și mai departe. Aceste distanțe, deși prea mici după standardele moderne, erau mult mai mari decât distanțele planetare, iar el a folosit aceste calcule pentru a contrazice argumentele anticopernicane că stelele îndepărtate sunt o absurditate."[82]

Prin urmare, adtronomia este o veche îndeletnicre a omului. Am arătat îna acest volum că fascinaţia omului cu astronomia a plecat din cele mai vechi vremuri. Din antichitate omul a fost preocupat şi fascinat de astronomie doar că de mai multe ori omul nu şi-a ridicat „problema" sau raportarea sa la Dumnezeu şi la existenţa Lui. asfel, după „revoluţiile

[80] A se vedea *Istoria astronoimiei* de George Forbes, http://www.gutenberg.org/dirs/etext05/8hsrs10h.htm.
[81] El a publicat o carte pe această temă cu numele de *Sidereus nuncius,* în martie anul 1610.
[82] http://ro.wikipedia.org/wiki/Galileo_Galilei.

astronomice coperniciene, galileene şi kepleriene” mai mulţi astronomi au încercat să demonstreze că Dumnezeu nu există în univers şi că El este absent din comos. Astronomia este cea care ne spune lucruri bune dar ea nu ne „spune tot despre Dumnezeu.” Dumnezeu este creator al universului. Dumneezu a creat tot ceea ce există şi omul este chemat să se apropie de Dumnezeu prin intermediul astronomiei. Diferitele teorii astronomice fie că au fost helicentrice sau geocentrice nu au fost dincolo de orice teocentrice. Cosmosul a fost creat de Dumnezeu teocentric sau mai mult decât orice ca şi unul care îl are în centru pe Dumnezeu.[83]

Prin urmare, astronomi ca Kepler, Copernic şi Galilei au fost dincolo de orice ceiu care ne-au explicat universul şi au făcut cosmosul pe înţelesul nostru. Astfel, ştim de heliocentrism, de legile gravitaţiei, de faptul că luna este satelit al pământului, de faptul că în univers sunt mai mulţi sori şi mute altele de acest gen. Investigaţiile astronomice nu s-au oprit aici. De multe ori omul încă mai vrea să găsească ineditul în univers. Din această cauză putem vedea o abundenţă de „literatură fantastică” cu planete locuite şi cu constelaţii îndepărtate care au dincolo de orice ceea ce am putea denumii „lucruri misterioase şi încă nedescoperite de om.” Fascinaţia omului cu universul „casa sa” a fost mai multe decât orice subiect al diferitelor capodopere literare şi artistice. Cărţile de ficţiune de mai multe ori includ teme astronomice sau desprinse din astronomie. Astfel, ştim de diferite producţii cinematorgrafice care au profund conţinut astronomic. O astfel de producţie celebră a fost Odisea spaţială din anul 1968.

Universul nu a stârnit numai curiozitatea ştiinţifică a omului ci mai mult decât orice a strânit şi imaginaţia lui. o astfel de lucrare literată comină a fost scrisă de Douglas Adams, *The hitchhinker’s guide to galaxy* care este dincolo de orice o comedie inspirată de o temă astronomică. După cum am arătat dacă concepţiile omului legate de astronomie variază de la epocă la epocă sau de la perioadă istorică la perioadă istorică, aceasta nu înseamnă ă universul se chimbă. Universul a fost creat odată pentru totdeauna de Dumnezeu. În acest sens, tot ceea ce este „schimbător” în univers este schimbător fiindcă a fost creat de Dumnezeu sau a fost lăsat de Dumnezeu. Concepţiile astronomice orientale ştiinţific diferă foarte mult de cele religioase şi teologic care văd univerusl ca şi având cauză în univers. Aceasta fiindcă în teologie universul este produs al lui Dumnezeu deci are o cauză superioară determinativă care este dincolo de existenţa sa. La afel de bine acest lucru modifică foarte mult existenţa scopului universului sau dincolo de orice ceea ce am putea denumii ţelul universului. Ţelul universului este mai mult decât orice de a fii creaţia sau produsul lui Dumnezeu. Dumnezeu este autor al universului şi cel care conferă universului „funcţia sa esenţială.”

---

[83] Allan-Olney, Mary (1870). *The Private Life of Galileo: Compiled primarily from his correspondence and that of his eldest daughter, Sister Maria Celeste*. Boston: Nichols and Noyes. http://books.google.com/books?id=zWcSAAAAIAAJ. Biagioli, Mario (1993). *Galileo, Courtier: The Practice of Science in the Culture of Absolutism*. Chicago, IL: University of Chicago Press Blackwell, Richard J. (2006). *Behind the Scenes at Galileo's Trial*. Notre Dame, IN: University of Notre Dame Press. Brodrick, James, S. J. (1965) [c1964]. *Galileo: the man, his work, his misfortunes*. Londra: G. Chapman. Clagett, Marshall (editor & translator) (1968). *Nicole Oresme and the Medieval Geometry of Qualities and Motions; a treatise on the uniformity and difformity of intensities known as Tractatus de configurationibus qualitatum et motuum*. Madison, WI: University of Wisconsin Press. Clavelin, Maurice (1974). *The Natural Philosophy of Galileo*. MIT Press. Coffa, J. (1968). „Galileo's Concept of Inertia”. *Physis Riv. Internaz. Storia Sci.* **10**: 261–281. Consolmagno, Guy; Schaefer, Marta (1994). *Worlds Apart, A Textbook in Planetary Science*. Englewood, New Jersey: Prentice-Hall.

Volumul de faţă se vrea mai mult decât orice un avestisment adresat atronomilor de a revenii la „conştiinţa sau mentalitatea” lui Dumnezeu ca şi creator al universului şi al omului. Strict de existenţa universului se leagă omul. Din acest punct de vedere universul are un profund caracter antropic. Astronomia contemporană a emis mai multe teorii referitoare la om şi la rolul său în univers. Oricum, ceea ce este sigur este că Dumnezeu este mai mult decât orice Cel care stabielşte rolul sau funcţiile omului îmn univers. Sateliţi, navete spaţiale, sonde astronomice, telescoape sau roboţi cu toate au schimbat în ultimii ani modul noastru a de priviiu universul în care trăim. Universul a devenit „atractiv” în ultimii ani nu datorită exitenţei sale ci mai mult decât orice datorită noilor tehnologii descoperite pentru studiul său. Deşi universul a fost la fel şi în antichitate la fel cum este şi astăzi, mai mulţi dintre noi avem cu totul alte modalităţi de a privii universul şi existenţa sa.

Tehnica şi tehnologia a schimbat pentru noi foarte mult universul şi modul de a ne raporta la el. Astfel o orbită terestră plină de sateliţi şi de cosmonauţi este mult mai atractivă pentru marii prozatori şi autori de scrieri fantastice sau literare. Universul este mai mult decât orice un spaţiu creat de Dumnezeu care în afara „atmosferei pămâtnului” nu este prielnic vieţii. Unele teorii susţin că în cosmos temperatura ar fii de -270 grade Celsius. Oricum, este greu de vorbit de o temperatură în spaţiu cosmic din moment ce aici nu este prielnică viaţa. Ceea ce astronomii ne spun este că în jurul sorilor temperatura este extrem de ridicată ajungând până la mari numere care la fel de bine nu fac viaţa posibilă. Este greu de crezut dar Dumneezu din ceea ce ştim a voit ca să există viaţă numai pe pământ. Nu ştim din textele biblice sau patristice ca Dumnezeu să fii creat viaţă şi pe alte planete.

Volum de faţă este mai mult decât orice aportul meu personal la dialogul care există în zielele noastre dintre astronomie şi religie. Deşi astronomia este o ştiinţă ea este fondată religios sau mai mult decât orice este parte din comsologia religioasă. Indiferent de concluziile la care vor ajunge savanţii astronomiei, ei nu trebuie să uite acest adevăr simplu dar fundamental: Dumnezeu este autor al universului şi a tot ceea ce există.

Teologii privesc în cele din urmă astronomia ca şi pe o ştiinţă teocentrică sau teonomică.[84] Teologii sunt mai mult decât orice pentru ca astronomii să elaboreze o

---

[84] Bahnsen, Greg. 1977 [2002] Theonomy in Christian Ethics. [3rd Edition] Nacogdoches, Tx: Covenant Media Press. Bahnsen, Greg. 1985 By This Standard. Tyler, Tx.: Institute for Christian Economics. Bahnsen, Greg. 1991 No Other Standard: Theonomy and Its Critics. Tyler, Tx.: Institute for Christian Economics. Bahnsen, Greg (with Kenneth Gentry). 1989 House Divided: The Breakup of Dispensational Theology. Tyler, Tx.: Institute for Christian Economics. Barker, William (Ed). 1990 Theonomy: A Reformed Critique. Grand Rapids, MI.: Zondervan. Barron, Bruce. 1992 Heaven on Earth? The Social & Political Agenda of Dominion Theology. Grand Rapids, MI.: Zondervan. Clauson, Marc A. 2006 A History of the Idea of “God’s Law” (Theonomy): Its Origins, Development and Place in Political and Legal Thought Lewiston, NY: Edwin Mellen Press. Einwechter, William. 1995 Ethics and God's Law: An Introduction to Theonomy. Mill Hall, PA.: Preston/Speed Publications. Foulner, Martin. 1997 Theonomy and the Westminster Confession. Edinburgh, UK: Marpet Press. Gentry, Kenneth. 1993 God's Law in the Modern World. Phillipsburg, NJ.: Presbyterian & Reformed. Gentry, Kenneth. 2006 Covenantal Theonomy: A Response to T. David Gordon and Klinean Covenantalism. Nacogdoches, Tx.: Covenant Media Foundation. Jordan, James B. 1984 The Law of the Covenant: An Exposition of Exodus 21-23 Tyler, TX: Institute for Christian Economics. North, Gary. 1990 Tools of Dominion: The Case Laws of Exodux 21-23 Tyler, TX: Institute for Christian Economics. North, Gary (ed). 1991 Theonomy: An Informed Response. Tyler, TX.: Institute for Christian Economics. Poythress, Vern S. 1991 The Shadow of Christ in the Law of Moses. Brentwood TN: Wolgemuth & Hyatt Publishers Inc. Rushdoony, R.J. 1973 Institutes of Biblical Law., Nutley, NJ.: Craig Press. Rushdoony, R.J. 1978 The Politics of Guilt and Pity. Fairfax, VA.: Thoburn Press. Strickland, Wayne (Ed). 1994 Five Views on Law and Gospel. Grand Rapids, MI.: Zondervan. Smith, Gary Scott (Ed). 1989 God and Politics: Four Views on the Reformation of Civil Government. Phillipsburg, NJ.: Presbyterian & Reformed. Welch, John W. 2002 "Biblical Law in America: Historical Perspectives and Potentials for Reform", Brigham Young University Law

concepţie teonomică sau teocentrică a universului. În această concepţie este incotestabil că indiferent de rezultatele ştiinţifice sau epistemologice universul este creat de Dumnezeu şi Îl are pe Dumnezeu ca şi autor. Creat de Dumnezeu universul are o „destinaţie” sau un scop ştiu tot de Dumnezeu. Concepţia unui univers care nu are un creator este mai mult decât orice cea mai mare utopie şi o mare absurditate.

Lipsa lui Dumnezeu ca şi creator al universului şi ca şi susţinător al lui ne plasează într-o lume mai mult decât ciudată şi mai mult decât orice absurdă. Cauză a universului, Dumnezeu nu este „responsabil” de a da explicaţii savanţilor şi astronomilor referitor la intenţiile Sale pentru univers. Mai mulţi dintre savanţii şi astronomii secolului al XXI-lea au elaborat teorii astronomice şi cosmologice care nu au mai deloc de a face cu Dumnezeu şi care nu pun pe Dumnezeu la temelia apariţiei universului şi a cosmosului.

În consmologia şi astronomia contemporană Dumnezeu este o realitate sau o „ecuaţie” care poate sau nu poate să fie luată în considerare. Teologii sunt de părere că teoriile astronomice şi cele cosmologice care sunt lipsite de noţiunea de Dumnezeu nu au nici o finalitate şi nu fac decât să îl arunce pe om în neant sau în nimic. Un univers care nu are un creator sau nu a fost creat de Cineva, este un univers în care nu maie există nici un sens. În volumul de faţă am arătat că Dumnezeu este „motorul” ultim al universului şi că din voinţa lui a fost creat tot ceea ce există. Omul este chemat să dea mulţumire lui Dumnezeu pentru tot ceea ce a fost creat şi pentru faptul că chiar acelaşi Dumnezeu care a creat cosmosul sau universul l-a creat şi el om.

Omul şi universul au unul şi acelaşi creator. Volum de faţă a arătat că dacă în zilele noastre se vehiculează din ce în ce mai multe teorii astronomice referitoare la existenţa vieţii în univers, teologia ştie sigur că Dumnezeu nu numai că există în univers ci El este şi Cel care a creat universul. Este dincolo de gândire sau imposibil că credem că planetele, soarele, pământul şi luna au apărut prin sine. Volumul de faţă reaminteşte din noul omului secolului al XXI-lea că Dumnezeu a rămas acelaşi la fel cum a fost şi la începuturile timpurilor şi a universului. Dacă astrăzi astronomia se bucură de o dezvoltare fără de precedent, mai ales în plan tehnologic, trebuie să ştim că toate legile din univers au fost lăsate de Dumnezeu.

În final sper ca această carte să fie de folos tuturor celor care sunt preocupaţi de raportul dintre astronomie şi religie sau teologie şi în special teologia ortodoxă. Teologii nu au fost împotriva astronomiei ca şi ştiinţă ci din contră au susţinut eforturile şi încercările astronomilor de a studia şi explica universul. Dincolo de multele teorii şi teoreme astronomice folosiroare, teologii şi mai mult decât orice teologii ortodocşi ţin să le amintească astronomilor că trăim înr-un univers teocentric sau teonom. Concluziie astronomiei trebuie să se îndrepte mai mult decât orice în spre ecastă direcţie.

Review, 2002, pp. 611-642.